

Коначни незванични резултати опшних избора у Републици Српској и Федерацији БиХ

Живко Радишић и Никола Поплашен

Нови члан Предсједништва БиХ из РС је Живко Радишић, кандидат коалиције „Слога“ који је добио 360.286 гласова • Нови предсједник Републике Српске је Никола Поплашен, кандидат Српске демократске странке и Српске радикалне странке РС са 324.033 гласа

САРАЈЕВО, 25. септембра (Танјуг, Срна) - Чланови Предсједништва Босне и Херцеговине биће Алија Изетбеговић, Анте Јелавић и Живко Радишић - одлучили су гласачи из оба ентитета на протеклим општим изборима одржаним 12. и 13. септембра ове године, саопштило је вечерас у Сарајеву Роберт Бери, шеф мисије ОЕБС-а у БиХ.

Кандидат Српске радикалне странке и Српске демократске странке Никола Поплашен је нови предсједник Републике Српске, јер је на изборима освојио највише - 324.033 гласа, док је кандидат коалиције „Слога“ Биљана Плавшић добила 286.914 гласова.

У сарајевском Медија прес центру саопштено је да је у Републици Српској највећи број гласова добио кандидат коалиције „Слога“ Живко Радишић - 360.286, док је Момчило Крајишник, кандидат Српске демократске странке и Српске радикалне странке Републике Српске добио 315.840 гласова.

У Федерацији БиХ кандидат Коалиције за демократску и cjеловиту Босну и Херцеговину коју предводи Странка демократске акције, Алија Изетбеговић, добио је највише гласова - 511.039. Кандидат Демократске народне заједнице Фикрет Абдић добио је свега 36.647 гласова.

Предсједник Хрватске демократске заједнице Босне и Херцеговине Анте Јелавић добио је 189.408 гласова. Његов конкурент кандидат Социјал-демократске партије Босне и Херцеговине Градимир Гојер добио је укупно 113.948 гласова.

СДС има просту већину у Народној скупштини РС 161.299

гласова, сљеде Коалиција за cjеловиту и демократску БиХ 125.546, СРС 97.644, Српски народни савез 95.840 гласова, Социјалистичка партија РС 79.253, Странка независних социјалдемократа 54.073, Радика-

лна странка РС 27.206 и Коалиција за РС 19.208 гласова.

Коалиција „Слога“ добила је највише гласова за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ из РС 214.948 гласова, сљеде СДС 163.436, Коалиција за cjеловиту и демократску БиХ 128.277, па СРС 119.026 гласова.

На листама за Представнички дом Скупштине Федерације БиХ убједљиву већину добила је Коалиција за cjеловиту и демократску БиХ, сљеде ХДЗ, СДП...

Коалиција за cjеловиту и демократску БиХ убједљиво је побједила и на листама за Представнички дом Парламентарне скупштине БиХ, а сљеде ХДЗ, СДП...

Предсједник Републике Српске Биљана Плавшић примила Филипа Филиповића Сидорског, руског амбасадора у Босни и Херцеговини

Позитивне позиције Српске

Предсједник Републике Српске Биљана Плавшић разговарала је у петак у Бањој Луци са амбасадором Руске Федерације у Босни и Херцеговини Филипом Филиповићем Сидорским.

Током сусрета било је ријечи о протеклим изборима и о неким прогнозама резултата избора. Без обзира на изборне резултате, Република Српска, која је остварила значајан напредак на економском

јавио да је са амбасадором Сидорским водио веома конструктиван разговор у духу традиционално добрих односа РС, БиХ и Русије. Највише пажње посвећено је питању „шта сутра, послје избора“. Радишић је истакао да се са амбасадором Сидорским сагласио да су протекли избори у БиХ значајан подстицај имплементацији Дејтонског споразума и jaчању уставних институција РС и БиХ. Према његов-

шићем може извући јединствен закључак да „Дејтонски споразум нема алтернативу“. Истакао је да му је веома драго што је Радишић „изразио своје мишљење о наставку имплементације Дејтонског споразума у интересу РС, БиХ и сва три народа који у њима живе“. Изајавио је да су разговарали и о развоју билатералне сарадње РС и Русије.

Одговарајући на новинарско питање о ситуацији на Косову Радишић је истакао да треба све учинити да тамо не дође до радикализације стања јер ће се то одразити на цијели регион.

Амбасадор Филип Филиповић Сидорски је коментаришући стање на Косову рекао да су он и Радишић сагласни да је стање веома озбиљно те да проблем треба ријешити мирним путем. Он је додао да треба предузети мјере да се обуставе оружани сукоби и обе стране „сједну за преговарачки сто и нађу решење за кризу“, јер „продужавање оваквог стања може довести до проширивања сукоба на БиХ и цијелу регију“.

Са Сидорским се састао и предсједнички кандидат Српске демократске и Српске радикалне странке Републике Српске Никола Поплашен и нагласио да је оријентација РС у наредном периоду поштовање Дејтонског споразума.

А. А. - М. Д.

плану, као и на плану међународних односа, треба да задржи те позитивне позиције, саопштено је из кабинета предсједника Републике Српске Биљане Плавшић поводом сусрета са руским амбасадором.

Руског амбасадора у БиХ Филипа Филиповића Сидорског примио је у петак у Бањој Луци и Живко Радишић, предсједник Социјалистичке партије РС.

Након састанка Радишић је из-

им ријечи, новонабрани органи треба да истрају у наставку провођења Дејтонског споразума уз пуну равноправност оба ентитета БиХ, као и са започетим економским реформама у РС. Он је истакао да је развијање сарадње РС и БиХ са Руском Федерацијом у интересу ових држава и народа који живе на тим просторима.

Амбасадор Сидорски је рекао да се из разговора са Живком Ради-

Послје повратка из Стразбура премијер Српске Милорад Додик у Бањој Луци одржао конференцију за новинаре

РС ускоро у Савјету Европе

Најкасније у априлу наредне године Босна и Херцеговина, односно Република Српска и Федерација БиХ би требало да постану сталне чланице Савјета Европе. Саопштило је то у петак у Бањој Луци премијер Републике Српске Милорад Додик након повратка из Стразбура.

Додик је наговјестио могућност да Република Српска и Федерација БиХ добију стално чланство у Савјету Европе и прије априла. Рекао је да већ у новембру ове године треба да се одржи Генерална скупштина Савјета Европе, у којој је, да подсетимо, већ укључено 40 земаља, и да постоји могућност да се на том засједану БиХ прогласи сталним чланом ове асоцијације.

На позив Данијела Ташиса, генералног секретара Савјета Европе, два дана боравио сам у Стразбуру. Са њим и са госпођом Лени Фишер, предсједником Парламентарне скупштине Савјета Европе, разговарао сам о актуелним питањима у Републици Српској и о минулим изборима. Било је, наравно, ријечи и о томе шта би све требало да се испуни да би се Република Српска и Федерација БиХ примиле у Савјет Европе. То је за нас од изузетног значаја јер тек након тога можемо да рачунамо на улазак у остале европске интеграције, рекао је, поред осталог, премијер Републике Српске, Милорад Додик.

Босна и Херцеговина према Додиковим ријечима сада има статус посматрача у Савјету Европе. Од пет чланова који чине њену делегацију у тој асоцијацији два су из Републике Српске. Најкасније од априла наредне године та делегација би требала да има статус сталног члана Савјета Европе. И у комитету за локалне иницијативе који дјелује при Савјету Европе Република Српска би имала такође два своја представника и два њихова замјеника. Бити би то актуелни предсједници општина и ових дана влада Републике Српске ће, како је речено, номинovati један број тих људи у Комитет за локалне иницијативе.

Премијер Српске Милорад Додик сreo се у Стразбуру и са члановима Венецијанске комисије и са њима разговарао о усклађености прописа Републике Српске са дејтонским папирима. При том му је обећана помоћ у изради одговарајућих законских докумената.

В. ДУБОЧАНИН

из дана

у дан

пише Миладин МИХАЛОВИЋ

Предуспитиматум

Најновија, у четвртак увече усвојена, резолуција Уједињених нација о Косову са већ познатом забринутости међународних фактора, истина не још у форми ултиматума, али сигурно као до сада најозбиљнији предуспитиматум, којим се не искључује и превентивна употреба силе, изгледа да је последњи позив Савјета безбједности на покорност. Послије ове последње акламације УН и подршке вољи једине преостале велике војне агење НАТО-а и демонстрације силе, а у међувремену не дође ли до озбиљнијег гриња преговарачких столица по питању Космета, највјероватније ће из те непосредне ратне опасности метастазирати у нимало бенигну, нама у Републици Српској добро познату, фазу том-ахаак-F-16 дипломатије, а као специјалитет за Косово спомину се и некакви оку и радарима невидљиви суперсонци.

Двоструки вршини, не само кад је у питању руководство Србије и Југославије већ прије свега српски народ пријемљују свјетски центри моћи нешто су што зачујује само непоправљиве правдољубе и родољубе са замљаном диоптријом.

Вратимо ли се само за тренутак у преобату башту народних мудрости, узречица, помало заповједних од најезде превојничких и рачунарских прикривања, за те преиспитане двојструке вршине ми имамо пуно лепши израз: *гдје ће шуша с рогатим*, или да се приземљимо *гдје ће сиротиња с богатим*. Нажалост, ово врјеме, духовно богатство и не узима за неки реплектабилан капитал.

Колика је корист од кинеске уздржаности и руске забринутости до сада смо се много пута увјерили и на кожи осјетили. Понос нам не даде да кафиће крстимо Ганшероим именом, другима то није било испод хиљадугодишње историјске подвиге, која и збиља постаде. План Z-4 је најприје тумачен као четири зла, заблуде и завајере из Загреба, а послје се на њега његови најогорченији противници позивали.

Да ли је ријешење K-4? Како предухитрити Шпитар? Када по бурђиницама и сластичарнама освану урамљени портрети са ликом Фолкер Ријеве, тада ће већ бити касно, а Кина је ионако далеко и од њене уздржаности је мала вајда. У резолуцији Савјета безбједности размотрене друге акције и додатне мјере за одржавање или успостављање мира и стабилности у региону су доста широк појам, који, из искуства преобатог, не носи пуно добра.

Косово је српски Јерусалим, то нико не доводи у питање, али Повеља УН има пуно чланова, а још више тумача.

тема дана

Албанија након демонстрација присталица Саљија Берише

Мејдани тражи ред и мир

У саопштењу прочитаном у парламенту албански председник Реџеп Мејдани апеловао на опозициону Демократску партију Саљија Берише да прекине парламентарни бојкот, који траје више од годину дана. Према мишљењу албанског председника тај прекид бојкота је неопходан због тога да би се убрзао рад на изради устава земље

ТИРАНА, 25. септембра (Танјуг) - Албански председник Реџеп Мејдани упутио је данас хитан апел свим политичким партијама у земљи захтијевајући од њих да започну разговоре о међусобним подјелама и размирцама и да се врате послу. „Предлажем билатералне и мултилатералне политичке спо-

сласницима прочитао предједавајући парламента Скендер Бинуши.

У рјетком обраћању парламенту, председник је предложио реконструкцију садашње владе Фатоса Наноа, која је састављена од представника коалиције пет партија. Осим тога, Мејдани тражи ред

прошлогодишњих немира у Албанији.

„Залажем се за структурне и политичке промјене у владајућој коалицији, чак и ако би то значило проширење те коалиције“, поручио је албански председник.

Мејдани је, иначе, био члан албанске Социјалистичке партије, али

дани је апеловао на опозициону Демократску партију Саљија Берише да прекине парламентарни бојкот, који траје више од годину дана. Према мишљењу албанског председника, тај прекид бојкота је неопходан због тога да би се убрзао рад на изради устава земље.

Албанија се још није опоравила од прошлогодишњег хаоса, који је гурио земљу у потпуни колапс. Умјесто нормализације, земља је поново захваћена опасном кризом, овога пута изазваном убиством једног од истакнутих чланова Демократске партије Азема Хајдарија.

Послије тог убиства Саљија Бериша је позвао своје присталице да изађу на улице Тирание и изразе незадовољство владајућом коалицијом. Бериша је иначе оптужио социјалисте за Хајдаријеву смрт. У најновијим немирима убијено је десетак људи, а скоро што је рањено.

Бериша тражи оставку комплетне владе, а премијер Нано га оптужује за покушај државног удара.

Општа је оцена страних посматрача у Тирани да Бериша није могао „спортски“ да поднесе пораз својих демократа на прошлогодњим парламентарним изборима, односно побједу социјалиста, и да сада на силу покушава да се поново домогне власти.

Његово најјаче уточиште је на сјеверу Албаније. Није случајно да је управо тај дио земље и најјаче упориште терориста који се у више база спремају за терористичке нападе на Космету. Саљија Бериша то

Није могао „спортски“ да поднесе прошлогодишњи изборни пораз? - Саљија Бериша говори са својим присталицама на митингу у Тирани

разуме о привременом обустављању јавних протеста све док се не нормализују прилике у земљи“, каже се у саопштењу албанског председника које је

и мир у земљи и залаже се за разуоружање становништва, у чијим рукама се налазе огромне количине оружја олућаног из армијских и полицијских складишта у току

је, прије него што ће постати председник, изашао из редова социјалиста и постао независни политичар.

У данашњем саопштењу Меј-

Делегација Владе РС посјетила Други сајам мале привреде у Добоју

Подршка профитабилним пројектима

Властитим средствима и уз помоћ страног капитала финансираћемо привредне пројекте с циљем да отворимо што више радних мјеста, јер нам је мала привреда шанса да запослимо један већи број људи. Зна се да имамо 153.000 незапослених лица и влада ће све профитабилне пројекте, које мала привреда путем Привредне коморе достави надлежном министарству, подржати. Без мале привреде не може се провести владин концепт обнове и свеопштег развоја РС, изјавио Тихомир Глигорић, председник Владе

ДОБОЈ, 25. септембра - Делегација Владе Републике Српске посјетила је синоћ Други сајам мале привреде у Добоју који се сдржава у организацији одашњег Удружења самосталних привредника. Привредне коморе регије Добој и Савеза самосталних привредника РС. У делегацији, коју је предводио Тихомир Глигорић, потпредседник Владе, били су Миладин Драгичевић, министар за изабјегла и расељена лица, Борислав Обрадовић, директор Дирекције за приватизацију у Републици Српској и Јагода Недић, секретар Владе.

Послије обиласка штандова у Робној кући „Избор“ и Салону намјештаја „Шипад“ на којима је више од осамдесет излагача из Републике Српске, СР Југославије и Федерације

Босне и Херцеговине, изложило око 3.500 експоната углавном из области производње. Тихомир Глигорић је изјавио да је Добој као један регионални центар заслужује овакву манифестацију која треба да постане традиционална.

Овакве смотре, којих у Републици Српској, на срећу, има доста, влада ће подржати јер оне доприносе напретку РС и отварају према свијету које можемо да представимо своје могућности - рекао је Глигорић. Концепт Владе јесте, прије свега, да се подржи једна развијена оријентација у малог привреди и индустрији уопште са циљем да покажемо са чиме располажемо како бисмо заинтересовали иностране партнере да у заједници са нашим асоцијацијама Удружењем

самосталних привредника и Привредном комором оаде улажу приватни капитал. Одредили смо такав економски концепт у коме тражимо посебне пројекте који су профитабилни, а то значи да имају познатог купца својих производа и тржиште и у том смислу у Влади смо одредили практично три кредита. Посебно су интересантна предузећа која користе домаћу сировинску базу.

Према његовим ријечима, приватни сектор је у Добоју показао високоструктурне производне могућности које могу да заинтересују иностране власнике капитала да инвестирају у привредне погане РС.

Властитим средствима и уз помоћ страног капитала финансираћемо привредне пројекте с циљем да отво-

римо што више радних мјеста, јер нам је мала привреда шанса да запослимо један већи број људи.

Зна се да имамо 153.000 незапослених лица и влада ће све профитабилне пројекте, које мала привреда путем Привредне коморе достави надлежном министарству, подржати. Без мале привреде не може се провести владин концепт обнове и свеопштег развоја РС.

Делегација Владе РС је синоћ присуствовала модној ревизији коју су, у оквиру Другог сајма мале привреде, организовали произвођачи текстила, коже, обуће и козметике из РС, СР Југославије и ФБИХ.

Други сајам мале привреде у Добоју биће затворен сутра.

Сп. П.

Томо МАРИЋ, главно и одговорни уредник

Никола ГУЗИЈАН, замјеник главног и одговорног уредника

ГЛАС српски

Ненад НОВАКОВИЋ, генерални директор

Први број „Гласа“ изашао је као орган НОП-а за Беоанску Крајину у Жупији крај Дрвара, 31. јула 1943. године. Послије ослобођења 1945. године „Глас“ излази у Банској Луци као орган Обласног народног фронта до јуна 1951. године. Од септембра 1953. излази као орган СФРЈ под именом „Беоански новине“. Од 13. маја 1963. године лист поново излази под именом „Глас“.

Указом председника СФРЈ од 19. јула 1969. године „Глас“ је одликован Орденом заслуга за народ са сребрним дрљачи. Указом председника Републике Српске од 8. јануара 1994. године лист „Глас српски“ одликован је Орденом Његоша првог реда.

Од 6. фебруара 1983. године „Глас“ излази као дневни лист. Од 15. септембра 1992. године, одлуком Народне скупштине Републике Српске излази као дневни лист Републике Српске. Под именом „Глас српски“ излази од 28. септембра 1992. године. Социјал је Народна скупштина Републике Српске.

Редакција је у Улици Великег Мластена 26. Телефон: 12-844, 12-848, 12-852; телефакс: 11-759. Телефонски Јавни предузеће „Глас српски“; централа (078) 12-414, директор предузећа 11-659, 12-263; телефакс: 12-263, директор Штампарије 12-326.

Игор Иванов разговарао у Њујорку са Билом Клинтоним о Косову

Москва против војне интервенције

ЊУЈОРК, 25. септембра (Танјуг) - Русија се снажно супротставља свакој страни војној интервенцији на Космету, изјавио је данас у Вашингтону руски министар иностраних послова Игор Иванов послије сусрета са америчким предсједником Билом Клинтоним у Бијелој кући.

„Став је Русије, да једино политичким рјешењем може да се обезбједи стабилност и мир на Балкану“, рекао је Иванов у изјави за новинаре послије сусрета са Клинтоним.

Он је затим упозорио да „свака употреба силе може само да доведе до непредвидивих последица“. Иванов је затим додао да се то „никако не смије дозволити“.

Руски министар је, одговарајући кратко на питања новинара, прецизирао да, када говори о опасности мијешања споља, он мисли „на сваки облик мијешања“.

Наглашавајући да за Космет нема рјешења силом, Иванов је додао да оно „о чему ми причамо, јесте потреба дугорочног рјешења које би омогућило да народи Југославије живе у миру“.

Игор Иванов је том приликом указао да је веома важно да чланове из Контакт групе - САД, Русија, Британија, Француска, Нјемачка и Италија - сарађују.

Та сарадња, како је нагласио руски министар, потребна је како би се „заједничким напорима пронашло политичко рјешење“ и превентивно избјегао такав развој догађаја који би могао да доведе до опасног конфликта на Балкану.

„Обје земље, и Русија и САД, дијеле ту позицију“, рекао је руски министар иностраних послова Игор Иванов.

Шеф руске дипломатије се данас у Вашингтону, гдје је стигао са засједања Генералне скупштине УН у Њујорку, одвојено састао са савјетником предсједника Клинтона за национално безбједност Семјуелом Бергером и америчким државним подсекретаром Струбом Талботом.

Клинтон и Иванов о Косову

Основни суд у Подгорици Оптужница против Момира Булатовића

ПОДГОРИЦА, 25. септембра (Ср-на) - Туžilаци Основног суда у Подгорици Владо Вуковић подигао је данас оптужницу против предсједника Владе СР Југославије Момира Булатовића због „кривичног дјела злоупотребе службеног положаја“.

Како се наводи у оптужници Булатовић је као предсједник Црне Горе „донио седам одлука о помиловању чима је прекршио Закон о помиловању Црне Горе и Кривични закон СРЈ“.

Основни суд у Подгорици поднио је тужбу и против Данила Вуксановића, јер је 10. марта на сједници Скупштине Црне Горе оклеветаво тужиоца Вишег суда у Подгорици Божидара Вукчевића и његовог заменика Зорана Биберића.

Добровољни даваоци крви из Бање Луке у Приштини Помоћ братском народу

ПРИШТИНА, 25. септембра (Танјуг) - У организацији Борачке организације „Слога“ из Републике Српске, 120 добровољних давалаца из Бање Луке дало је данас крв у приштинском Заводу за трансфузију крви. Предсједник градске борачке организације Бање Луке Рашко Грујић нагласио је да су сви добровољни даваоци учесници рата 1990/91. и да су дошли да дају крв „свесни шта она у овом тренутку значи за нечији живот“. Сви они су дугогодишњи даваоци крви и у Приштини су дошли да помогну братском народу, јер, поучени искуством, свесни су шта у овој ситуацији на Космету значи кап крви“, истакао је Грујић.

Смјена на челу Повјереништва општине Милићи Момир Лазаревић нови предсједник

МИЛИЋИ, 25. септембра - Одлуком предсједника РС за новог предсједника Повјереништва општине Милићи именован је Момир Лазаревић, досадашњи члан Предсједништва, а за новог члана је именован Живојин Јуршевић, заменик директора „Боксита“. Досадашњи предсједник доктор Милорад Филипић је под-

нио оставку на ову дужност. Наиме, одлуком Апелационе поткомисије ОЕБС-а Соколац, а због забране одржавања предизборног митинга СДС-а на отвореном простору у Милићима др Милораду Филипићу је у овој години забрањено обављање свих изборних политичких функција. Б. И.

Слободан Милошевић и Садако Огата разговарали о ситуацији на Косову

Завршен повратак расељених

БЕОГРАД, 25. септембра (Танјуг) - Предсједник Републике Слободан Милошевић примио је синоћ посланике подне високог комесара Уједињених нација за избјеглице Садако Огату са сарадницима.

У средшту пажње биле су активности на Косову и Метохији.

Предсједник Милошевић је указао да државни органи настављају да предузимају опсежне мјере, како би се успјешно заокружио процес повратка привремено расељених ли-

ца, која су била принуђена да напусте своје домове услед деловања бандаитско - терористичке групе у једном дијелу овог подручја. Истакнуто је да је повратак расељених лица посљедњих недеља интензиван, чему је највише допринио спом тероризма на Косову и Метохији. Грађанима се пружају безбједни услови и неопходна помоћ, чиме се остварује убрзана нормализација стања на овим просторима. У то се, без икакве сумње, могу увјерити и

бројни представници УНХЦР-а, који имају слободан приступ свуда на терену. У том смислу, гласине о такозваној „хуманитарној катастрофи“ су само дио кампање, која се води против наше земље.

У дијелу међународне заједнице, у прилазу проблемима на Косову и Метохији, занемарује се чињеница да се држава суочила са деловањем терористичке организације, која је починила незапамћене злочине над цивилима.

Опсежне мјере безбједности пред палину
- посјету Хрватској

Заварени и шахтови у Загребу и Сплиту!

ЗАГРЕБ, 25. септембра (Танјуг) - У Хрватској се већ спроводе опсежне мјере обезбјеђења за посјету папе Јована Павла Другог, који ће овдје боравити од 2. до 4. октобра.

На граничним прелазима је појачана контрола при уласку у земљу, а у Загребу и Сплиту се чак заварују шахтови по улицама којим ће проћи папа. Такозвани „папамобил“ је већ стигао у Загреб и прошле ноћи је прешао дијоницу дугу 15.600 метара,

од загребачког аеродрома „Плесо“ до Каптола, гдје је сједиште Католичке цркве.

Сви радови на објектима предвиђеним за дочек папе изводе се под поштреним надзором, при чему полиција води евиденцију о доласку свих радника. Пис за откривање експлозива њуше сваки ископ, затим па прегледа пиротехничар, а тек послије тога у присуству полиције почиње затрпавање.

Поводом побјеге шведских социјалдемократа
на парламентарним изборима

Догик честитао Персону

У име Странке независних социјалдемократа Републике Српске и у своје лично име честитао Вам на побједи на недавно одржаним изборима у Вашој земљи. Идеја социјалдемократије добила је тако још једну потвуду своје надмоћности широм Европе. Ваша изборна побједа је велики подстрек и нама у Републици Српској да у будућности постигнемо још боље резултате.

Вјерујем да ће ови успјеси побољшати започету сарадњу наше двије пријатељске партије на општу добробит наших народа и земља, каже се у честитки Милорада Додика, предсједника Странке независних социјалдемократа Републике Српске упућена Горану Персону, предсједнику Социјалдемократске радничке партије Шведске.

На локалитету Нишевићи под Козаром

Откривена налазишта руда и минерала

ПРИЈЕДОР, 25. септембра (Танјуг) - Стручњаци Рударско-геолошког института у Приједору утврдили су на овом простору право богатство минералних сировина и руда.

На локалитету Нишевићи под Козаром, на пет мјеста, бушењем су пронађена језера минералних вода са магнезијским и сулфатно-хидрокарбонатним садржајем. Обје врсте воде су, тврде стручњаци овог института, корисне за лијечење и погодне за флаширање.

Прве анализе показале су да литар ових минералних вода садржи око 700 милиграма магнезијума, односно 900 милиграма сулфата.

Код села Велика Градина стручњаци су утврдили лежиште минералних вода са знатним учешћем сумпорводоника, али и натријума и калијума. На дубини од око 100 метара откривено је и језеро нискотермалне минерализо-

ване воде, а процјенује се да би код села Вучковићи, на већој дубини, могло бити минералних вода високе температуре.

Стручњаци Института располажу уредном документацијом о обављеним истраживачким пословима, а за неке пројекте утврдили су и тржишне могућности, поготово када је ријеч о експлоатацији богатих налазишта керамичких и ватросталних глина, кварцног лијеска, кречњака, гипса и барита.

Стручњаци Рударско-геолошког института у Приједору предложили су неколико нових пројеката који би се, уз одговарајућа улагања, могли реализовати у Рудницима „Љубија“. Ријеч је о пројектима производње кварцно-силикатних пунила, природно обојених каменних агрегата за фасаде, керамичких глина, обојених кречно-силикатних опека и експлоатацији и флаширању минералне воде.

Масовна гробница код Прозора у ФБиХ

Ексхумирана тијела муслиманских цивила

БЕОГРАД, 25. септембра (Танјуг) - Муслимански Радио Сарајево јавио је данас да је муслимански тим експерата откопао масовну гробницу у близини града Прозора (Рање) из које је ексхумирано 21 тијело муслиманских цивила, које су убили припадници Хрватског вијећа обране.

Ради се о муслиманским цивилима, мјештанима прозорског села, које су хрватски војници користили као „живи штит“ приликом оружаног сукоба са муслиманском војском“, изјавио је предсједник муслиманске

комисије за тражење несталих особа Амор Машовић. На локацији Долац у општини Прозор откопана је још једна масовна гробница из које су ексхумирана два тијела.

Истражни судија из источног муслиманског дијела Мостара Халил Рахимов саопштио је да су жртве једна жена муслиманка и њен седмодјесяри син, које су Хрвати убили у јулу 1993. године.

Откопавање масовних гробница на подручју општине Прозор, која је под апсолутном хрватском контролом, данас се наставља.

Празнични дани Срба православне вјере

Воздвижење Часног крста - Крстовдан

Српска православна црква и њен вјерни народ слави сваке године 27. септембра по новом односно 14. септембра по старом календару празник Воздвижење (Удизање) Часног крста - Крстовдан.

На овај празник наша црква слави успомену на два значајна догађаја записана у светим књигама - проналазак Часног крста и повратак Часног крста из Персије у Јерусалим.

Према предању, Часни крст је пронашла царица Јелена обилазећи Свету земљу. Царица Јелена је мајка цара Константина, римског цара који је Миланским едиктом (313) дао слободу хришћанској вјери.

Царица Јелена пронашла је крст у рушевинама Венераиног хра-

ма који је потом срушен по њеном наређењу. Крст који је Христос носио до Голготе и на коме је распет високо је уздигнут пред окупљеним народом који је пјевао „Господи помилуј...“ Часни крст је чуван у сребрном сандуку у Јерусалимској цркви Васкрсења до 614. године када су Персијанци заузели Јерусалим.

Када је цар Хозрој освојио Јерусалим и многи народ одвео у ропство Крст би пребачен у Персију, одакле га је на Голготу ходи боосног у бадној одећи изнио цар Ираклије - записано је у „Прологу“ владике Николаја Велимировића, где такође стоје: „тада Часни крст би положен у храм Васкрсења на радост и утеху целог хришћанског света“.

Р. К.

Берба грођа на плантажама требињског „Агрокопа“ Род испод очекиваног

ТРЕБИЊЕ, 25. септембра - На плантажама државног предузећа „Агрокоп“ у околини Требиња, овог викенда приводи се крају берба грођа на 85 хектара.

Овогодишњи род није подбацио, али је далеко од очекиваног и креће се око 40 вагона винских сорти „вранци“ и „смедеревка“. Већина рода већ је испоручена купцима по договореној цијени, док је дио понуђен купцима у слободnoj продаји, купцима у Требињу и Херцеговини.

Интерес за куповину грођа ове јесени је изузетно велики, тако да се у „Агрокопу“ још може наћи једино бијело грође „смедеревка“ по цијени од 60 френга по килограму.

Берба грођа ове године је нешто закаснила због почетка

киша, али је добром организационом радника „Агрокопа“ и сезонских берача, овај значајан посао завршен за 10 дана, тако да ће последњих овогодишњих гроздова бити убрани овог викенда.

М. Б.

Српска општина Језеро - Јајце

Почела обнова кућа

ПРИЈЕДОР, 25. септембра (Срна) - Аустријска хуманитарна организација „Хилсверк“ данас је у српској општини Језеро - Јајце започела радове на изградњи по 20 кућа за Србе и муслимане.

Језеро, које је по Дејтонском споразуму припало Републици

Српској, потпуно је разрушено у току рата, а изградња кућа представља конкретан допринос повратку живота у овај некада туристички крај.

У плану је изградња још 50 кућа у овој општини коју ће финансирати америчка хуманитарна организација АРС.

Поводом јубилеја пробоја Солунског фронта

Свечаност у Требињу

ТРЕБИЊЕ, 25. септембра - Поводом 80 година пробоја Солунског фронта, Удружење ратних добровољаца 1912 - 1918, њихових потомака и поштовалаца Требиње, организује Свечану академију у требињском Дому културе 26. септембра.

О овој, једној од најзначајнијих војничких операција у Првом свјетском рату и јунаштву Српске војске, која је имала одлучујућу улогу у пробоју Солунског фронта, говориће познати историчар из Београда др Петар Опачић. У културно-забавном дијелу програма учествују глумци Народног позоришта из Београда и Хор Сабора храма у Требињу.

Увјерени смо да ћемо заједно провести тренутке који ће се дуго памтити, озарени јунаштваом, духом и достојанством оних, који су за нашу вјеру и слободу дали све што су могли, а ништа нису тражили - стоји у позиву Удружења ратних добровољаца 1912 - 1918, њихових потомака и поштовалаца

Требиње, која је упућена представницима политичког и привредног живота, бројним гостима и грађанима Требиња. Требиње је, подсјетимо, у Првом свјетском рату дало 481 добровољаца, од чега је њих 130 положило животе од Кл-бука од Крфа и Солуна.

М. Б.

Невесинје

Изградња спомен-костурнице

НЕВСЕИЊЕ, 25. септембра (Срна) - Удружење породица заробљених бораца и несталих особа са подручја источне Херцеговине, са сједиштем у Невесинју, почело је у овом граду градњу спомен-костурнице у којој ће бити сахрањени посмртни остаци несталих српских бораца и цивила из последњег отаџбинског рата који још нису идентификовани.

Спомен-костурница, која се гради у сарадњи са Републичком комисијом за размијењ и властима општине српске Херцеговине, налазиће се у

близини избјегличког насеља Газод. За изградњу спомен-костурнице потребна су знатна новчана средства па Удружење породица заробљених бораца и несталих особа апелује на све привредне субјекте и појединце да уплатом новчаних средстава.

Припреме за зиму у Мркоњић Граду Огрев на отплату

МРКОЊИЋ ГРАД, 25. септембра - На основу закључка Извршног одбора СО Мркоњић Град, бесплатно ће се по лет просторних метара дрва доући у дворишта породица погинулих и несталих бораца и ратних војних инвалида од прве до четврте категорије. Огревно дрво обезбједиће предузећа, установе, те правна и физичка лица гдје је био запослен погинули борац. Исту обавезу према незапосленим ратним војним инвалидима, те члановима незапослених породица погинулих бораца има општина.

Л. С.

Након ексхумације посмртних остатака из гробнице у Лукавцу

Сахрањена два српска борца

ДОБОЈ, 25. септембра - Данас је на добојском гробљу „Шушњари“ сахрањен Саво Јосиповић, рођен 1935. године у Сижку, борац Друге озренске бригаде, а на гробљу у Бољанићу на Озрену Милић Ристић, рођен 1946. године у Бољанићу, борац Прве озренске бригаде.

Ови борци су погинули од граната 17. септембра 1995. године приликом офанзиве на Озрену на положајима у Милином Селу, а њихови посмртни остаци су ексхумирани из гробнице у Лукавцу 13. августа ове године. Након три године сви борци су уз вјерске и војне почасте уз присуство родбине, сабораца, представника команди Јединица ВРС и представника Борачке организације Добој нашли су свој вјечни починак, наводи се у саопштењу за јавност општинске Борачке организације Добој.

Г. ЛУКИЋ

Сјећање потомака на славне претке

Јован Цвијетић

Јован Цвијетић је мобилисан 1915. у 2. босанскохерцеговачку регименту у Травник. Из Травника доспјева у Лебри (Аустрија), а оданде на Источни фронт. Не желећи да се боре против своје словенске браће, већа група бањолучана на фронту договара се са Русима и ноћу прелази њима...

Јован Цвијетић је рођен 1874. у Дракулићу код Бање Луке. Кад је пристигао за школовање, дошао је у Бању Луку код Тоде Курузовића, који је претходно обећао Јовановом оцу да ће школовати Јована. Међутим, од обећаног школовања није било ништа - млади Јован је морао обављати кир-ијидски посао код свог газде. Тек касније је преузео послове на каменолому Тоде Курузовића који се налазио на почетку пута за Шехитлуке и који је временом успио да откупи.

Јован Цвијетић је мобилисан 1915. у аустријску 2. босанскохерцеговачку регименту у Травник.

Из Травника доспјева у Лебри (Аустрија), а оданде на Ис-

точни фронт. Не желећи да се боре против своје словенске браће, већа група бањолучана на фронту се договара са Русима и ноћу прелази њима.

У руском логору посјетили су их српски официри у намери да формирају добровољачку дивизију. Тако је Јован Цвијетић, заједно са добровољцима Прве добровољачке дивизије, кренуо из Одесе на дуг пут преко Владивостока, Тихог и Индијског океана, Суеца, за Солун. Послије краћег одмора упутили су се на линију Солунског фронта, у планинске врлети иза чијих је висова чекала Србија на ослобођење.

Јован Цвијетић је по завршетку Првог свјетског рата, читао 1919.

Јован Цвијетић (1874 - 1952)

носио униформу српског војника на неком од граничних обезбјеђања, чувајући тек створену Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца. Умро је 1952. године у Бањој Луци.

Успомену на добровољца Јована Цвијетића чувају његови потоци, велика породица његовог оца Јовице Цвијетића који је иначе најстарији члан Удружења потомака и поштовалаца ратних добровољаца 1912 - 1918.

Припрама: Удружење потомака и поштовалаца ратних добровољаца 1912 - 1918.

На подручју зворничке општине

Повећан број саобраћајних незгода

ЗВОРНИК, 25. септембра - Број саобраћајних незгода на подручју зворничке општине повећао се у последње вријеме, што је допринијело и повећаном броју погинулих и повријеђених лица. Ово је изнио командир саобраћајне полиције у Зворнику Жалбо Бошњак наводећи да је током прошле године било 279 саобраћајних незгода од чега са мањом материјалном штетом 178, са повријеђеним лицима 94 и седам незгода са исто толико погинулих лица. У првих шест мјесеци ове године десиле су се 133 саобраћајне незгоде од чега је у 37 било повријеђених лица а девет са погинулим.

На састанку комисије за безбједност саобраћаја која је формирана у Зворнику и која је јуче одржала састанак назначени су и узроци саобраћајних незгода и критична мјеста гдје се најчешће дешавају саобраћајне несреће. Међу узроцима су најчешће неприва-

гођена брзина кретања, неуспушање првенства пролаза, претицање, возња под дејством алкохола. На састанку коме су присуствовали и директори школа са подручја општине и неких предузећа која су директно или индиректно, везана за безбједност саобраћаја чуло се и неколико практичних приједлога. Међу прима је да се покрене иницијатива да се изгради аутобуско стајалиште у индустријској зони у Каракају гдје такође постоји и Технички школски центар као и да се изгради хоризонтална и вертикална сигнализација у једну град „Б-блокови“.

Такође је донијета одлука да се октобар прогласи мјесецом поштовања саобраћајних прописа у коме ће броје активности имати како саобраћајна полиција тако и школе и локални медији а све у циљу смањења саобраћајних незгода.

Д. ГАЈИЋ

Сједница Скупштине општине Приједор

Повјерење тројци директора

ПРИЈЕДОР, 25. септембра - Иако је двеста сједница Скупштине општине Приједор јуче трајала пуних 10 часова и без одборника Коалиције за цијеловиту и демократску БиХ, одборници су урадили добар дио посла. Због неозбиљности неких одборника сједница је завршена тек синоћ, али не и са елаборираним свим тачкама дневног реда, због чега ће наставити рад за седам дана.

До прекида рада сједнице било је много дугих и жучних дискусија са још жешћим репликама одборника, посебно због разматрања тачке девет, која се односила на именовање чланова Управног и Надзорног одбора ИПЦ „Козарски вјесник“ те именовања директора, чланова управних и надзорних одбора у појединим приједорским предузећима од локалног интереса.

Одборници су јуче успјели да потврде приједлогу комисије за именовање директора у три овдашња предузећа. Тако је прихваћен приједлог да Тихомир Илијашевић буде директор приједорског „Интеграла“, Ранко Поповић, приједорског Позоришта, а Славко Бера, директор „ДЕС“ а, фабрике за производњу заштитне одеље. Много је јуче било полемике око случаја ИПЦ „Козарски вјесник“ јер још није нађено право рјешење да ли ће ова информативна кућа остати јавно предузеће или постати дioniчарско друштво.

Много времена је утрошено на утврђивање приједлога рјешења чланова Комисије за додјелу на коришћење и закуп грађевинског земљишта, као и приједлози рјешења за имовинско-правне односе.

Због честих реплика и замора одборника од којих су неки и напустили сједницу, Борислав Марић, предсједник Скупштине општине Приједор, био је принуђен да синоћ прекине сједницу.

Да подсетимо, на почетку ра-

да десете сједнице предсједник СО Приједор Борислав Марић и сви одборници одали су велико признање госпођи Ранхил Кригер из Норвешке, која је од фебруара 1997. године до јуче била шеф канцеларије ОЕБС-а у Приједору, за успјешну сарадњу са општинским властима.

Госпођа Кригер је том приликом захвалила Скупштини општине Приједор и њим одборницима на коректној сарадњи.

Л. РАДОВИЋ

Прес - конференција у Брчком

Живот у оквиру закона и толеранције

Канцеларија ОХР-а у Брчком неће толерисати ништа што подрива или игнорише Дејтонски споразум, истакао Генерал Шабанџић, заменик супервизора за област Брчко

БРЧКО, 25. септембра - Очекујући да су протекли избори одржани по неоспорно демократским стандардима заменик супервизора за област Брчко Генерал Шабанџић на данашњем редовном обраћању јавности међународних организација лоцираних у Брчком истакао је да ће ОХР прихватити исход тих избора и учинити све да се успостави конструктивна сарадња са изабраним званичницима, који ће се „морати посветити одржавању атмосфере мира, стабилности, закона, реда, и етничке толеранције.“

Постизање напретка и омогућавање повратка избјеглица у наредних 12 мјесеци, реформицање полиције и судства је један од тих задатака.

Никакве алтернативне структуре или вањска мишљења неће се толерисати - рекао је, између осталог, Шабанџић и нагласио потребу поштовања процеса тржишних реформи, које ће омогућити наставак међународних донација и улагања у обнову.

Стварању грађанског друштва у складу са циљевима постављеним од стране Савјета Европе као и подршка јачању независности медија је један од приоритетних задатака који се мора испунити, истакао је Шабанџић, јер уред

ОХР-а у Брчком неће толерисати ништа што подрива или игнорише Дејтонски споразум.

Шабанџић је и овом приликом подсетио заинтересоване грађане на пролонгирање рока за подношење захтјева за повратак старинарског права до 4. априла наредне године.

Говорећи о кредитирању и донацијама пројеката у области Брчког, заменик супервизора је још једном подсетио да је у току прошле године одобрено 110 милиона њемачких марака, а да је од тога већ утрошено више од 85 милиона.

Шабанџић је изнио процјену ОХР-а да ће се интензивирањем улагања отворити око 1.000 нових радних мјеста у Брчком.

Поновну реконструкцију општинске извршне власти, коју је наложила канцеларија ОХР-а, а по којој се општинска влада проширује за два нова члана, једног Србина и једног муслимана, Шабанџић је коментарисао као арбитражну одлуку из домена одговорности Роберта Фаранда за функционисање општинске администрације.

С обзиром на то да ОХР није задовољан до сада оствареним резултатима, посебно у функционисању извршне власти, процијенено је да се треба извршити реконструкција.

Представник међународне полиције у Брчком Стефо Лиман је рекао да ће полиција у Брчком сљедеће седмице добити нове обрасце за писање полицијских извјештаја, а које ће, према препорукама ИПТФ-а, побољшати ефикасност полиције. Лиман је још једном подсетио на крајњи рок за промену саобраћајних дозвола и таблица, 30. септембар, те да ће полиција након тог рока на јавним путевима заустављати и кажњавати за сва возила са старим регистарским таблицама.

М. БУРЂЕВИЋ

УНХЦР о избјеглим Србима из Хрватске

Загреб онемогућује повратак

Представник УНХЦР-а у Хрватској Андреј Мехачић у петак је у Бањој Луци на конференцији за новинаре изјавио да се за повратак у Хрватску из СР Југославије пријавило 10.429 особа; од чега је одобрено свега 3.810 апликација. Из Републике Српске 327 избјеглица је поднијело апликације за повратак у Хрватску.

Од усвајања програма за повратак избјеглица у Хрватску, 26. јуна, до сада се вратило 2.497 Срба - истакао је представник УНХЦР-а. На овој конференцији је речено да је укинут Закон о привременом преузимању имовине и она треба да буде враћена избјеглим Србима.

За укидање Закона о откупу станова наглашено је да се ради о дискриминацији јер су избјегли Ср-

би изгубили стварско право а нису имали ни шансу да учествују као купци тих станова.

С друге стране говорећи о Закону о амнестији Мехачић није знао рети на које се особе он односи и да ли Срби повратници могу бити сигурни у његово провођење.

Говорећи о избјеглицама у Хрватској он је рекао да тамо има 34000 регистрованих особа, од којих је 11.995 изразило жељу да се врати у Српску, а 2.014 у ФБиХ.

На овој конференцији Венди Рапалорт, портпарол бањолучке канцеларије УНХЦР-а, димантовала је информације по којима се избјеглице с Косова усвајају у српске куће у Петровцу, и додала да се тамо налази 179 Албанца који су у транзитном центру.

М. Ш.

Демократска странка РС

Политичка острашћеност слаби позиције РС

БИЈЕЉИНА, 25. септембра - На конференцији за новинаре Демократске странке РС изражена је бојазан да се Република Српска налази на прагу уставне кризе због искључивости и политичке острашћености странака и коалиција.

Тако стање слаби позицију Републике Српске на унутрашњем и спољном плану, зауставља процес демократизације и привредног опоравка, оцијенио је Гаврило Антонић, организациони секретар странке.

Ова странка сматра да су избори и поред великог броја недостатака у организовању и провођењу били регуларни с обзиром на постојеће околности и прихватиле изборне резултате као легитимне.

Т. Н.

Активности Нордијско-пољске бригаде СФОР-а на подручју Добоја

Настављено чишћење мина

ДОБОЈ, 25. септембра - У подручју одговорности Нордијско-пољске бригаде СФОР-а протекле седмице је од мина очишћено 123 квадратна метра земљишта, што укупно од почетка ове године износи 16.996 квадратних метара, рекао је Јануш Гимжицки, портпарол Нордијско-пољске бригаде СФОР-а данас у Добоју.

Говорећи о опасности заосталих мина од протеклог рата, Гимжицки је рекао да је прошле седмице у подручју Тешња безбјеглице једна особа смртно stradala, а једна теже повријеђена од ове убојите направе.

Од хуманитарних активности Гимжицки је истакао посјету ове бригаде сиротишту у Грчаници, које је изградила хуманитарна организација „Sos Kinderden“, која има 120 земаља свијета изграђене

установе ове врсте. Капацитет грађанског сиротишта је 70 дјеце, док у њему сада борави двадесет петоро дјеце од три до 13 година, која су у рату изгубила оба родитеља.

Норвешки батаљон је наставио са редовним снабдијевањем храном душевну болницу у Гаревицу, док је дански батаљон болници у Тешњу поклонико медицинску опрему.

Пољски батаљон је прошле седмице помогао транспорт хуманитарне помоћи из складишта УНХЦР-а у Тузли до тешкиког подручја, која је намијењена за 31 породицу. Шведски батаљон је испоручио шест контејнера материјала за градњу основне школе и постављање дрвеног пода у спортској дворани у Петровцу на Озрену.

Г. ЛУКИЋ

Кулаши код Пњаваора

Семинар за синдикалне активисте

ПРЊАВОР, 25. септембра - У Бањско-рекреативном центру Кулаши, код Пњаваора, данас је почео семинар за предсједнике синдикалних организација трговине, угоститељства и туризма с подручја десет општина бањолучке регије. Теме семинара су приватизација у Републици Српској, радно и социјално законодавство, колективни уговор и актуелни задаци синдиката ових грана привређивања. Спонзор семинара, коме присуствују и предсједници општинских синдикалних организација, јест Фондација Фридрих Еберт.

Б. Р.

Припреме за јесењу сјетву у Републици Српској

Гориво и ђубриво уз попуст

За потребе јесење сјетве биће обезбијеђене довољне количине погонског горива и вјештачких ђубрива по цијенама које су доста ниже од оних у слободној продаји

Пољопривредни произвођачи у Републици Српској имаће на располагању довољне количине погонског горива и вјештачких ђубрива за потребе јесење сјетве и то по доста повољнијим цијенама него што су оне у слободној продаји.

Одлуку о набавци и регресираним цијенама горива и ђубрива донијела је у сриједу на редовној седници Влада Републике Српске а, како је истакнуто, повластице у набавци моћи ће да користе индивидуални пољопривредни произвођачи и предузећа која се баве пољопривредном производњом.

У Републичкој дирекцији за робне резерве путем које ће и овога пута бити обезбијеђене потребне количине погонског горива и вјештачких ђубрива, јуче смо сазнали и неке појединости о цијенама и условима испоруке пољопривред-

ним произвођачима. Како нас је обавијестио Мирко Ножица, директор поменуте дирекције, крајње цијене дизел горива за пољопривредне произвођаче износиће 0,50 конвертибилних или њемачких марака по једном литру, а вјештачко ђубриво моћи ће се набавити по крајњој цијени од 37 КМ или ДМ за 100 килограма, односно 0,37 КМ или ДМ по једном килограму.

Републичка дирекција робних резерви уговорила је набавку око 10.500 тона вјештачких ђубрива за јесењу сјетву, те око 6.000 тона погонског горива Д-2.

Што се тиче ђубрива појавили су се одређени проблеми код произвођача у СР Југославији, али настојимо да се то превазиђе и да потребне количине вјештачких ђубрива на вријеме стигну до наших пољопривредних произвођача. Дистрибуција горива и ђубрива до

пољопривредника вршиће се и овога пута преко земљорадничких задруга и других организатора производње. Међутим, овом приликом морам нагласити да ће се гориво морати платити унапријед, јер смо током испоруке за прољећну сјетву и жетву имали неких лоших искустава са појединим организаторима производње. Тачније, још увијек нам није измирен дуг за преузето гориво у вриједности од милион њемачких марака што, на другој страни, отежава обезбијеђење средстава за набавку нових количина - рекао нам је јуче Мирко Ножица, директор Републичке дирекције робних резерви у Бањој Луци.

Он је, уједно, најавио да би испорука првих количина регресираних горива могла почети већ током наредне седмице.

М. Миш

Припреме за јесењу сјетву на подручју Херцеговине

Почело преоравање земљишта

ТРЕБИЊЕ, 25. септембра - На подручју општине Требиње ове јесење биће засијано око 900 хектара обрадљивих површина, од чега двије трећине у индивидуалном, и једна трећина у државном посједу.

Највише ће бити засијано озиме пшенице - 690 хектара, затим озимог јечма 180, као и 20 хектара крмног млијека и 10 хектара поврха.

Од државних произвођача, у пољопривредном предузећу „Агрокол“ предвиђена је сјетва 160 хектара озиме пшенице и 50 хектара јечма. Више од половине планираних површина већ је преорано и припремљено за овај значајан посао. У „Агроколу“ истину да ће, чим заврше све послове бербе и продаје грожда, јесења сјетва кренути око првог октобра. Само овом предузећу потребно је 15 тона горива, 60 тона сјемноског материјала, уз набавку око 150 тона ђубрива за прихрану.

И предузеће „Попово поље“ интензивно ради на обнови ратом уништене пољопривредне производње. Према подацима општинског секретаријата за привреду, у овом предузећу јесенас ће се засијати 40 хектара пшенице и 30 хектара јечма. Пољопривредне продавнице и апотеке добро су снабдеване вјештачким ђубривом, сјемном и другим репроматеријалом. Очекује се и конкретизација одлуке Владе РС о помоћи пољопривредницима око набавке сјемна и вјештачког ђубрива. И ове јесени у програм сјетве на југу РС укључио се Међународни комитет Црвеног крста, као донатор одређених количина вјештачког ђубрива за прихрану и сјемenske пшенице сорте „навасенка“ који ће се, по испоруци дијелити путем Општинског одбора Црвеног крста и мјесних заједница.

М. БЕШТИЋ

Из активности бањолучке берзе рада

Брже до посла

Почетком мјесеца у Бањој Луци је стартовала берза рада, а према ријечима Миланка Штрпца, једног од иницијатора овог пројекта, а уједно и председника Самосталног синдиката незапослених радника РС у току је процес формирања сектора берзи рада и услуга. До сада је преко ове бањолучке берзе рада запослено преко 500 људи, од којих је тачно 58 примљено у стални радни однос.

Поред ове бањолучке централе основане су филијале берзе рада у Приједору, Козарској Дубици, Новом Граду, Прнавору и Котор Варошу, а ускоро ће се та мрежа основати и у већини општина РС. Основна циљ ове ангажмана је брже запошљавање, а самим тим и рјешавање питања пензионог и здравственог осигурања, те што директнији контакт са послодавцима, а самим тим и стварање бољих услова за рад у погледу већих надница, истиче Штрпца напомињући да је начин и ефекти пословања ове берзе нешто што ће умногоме ограничити за раднике погубне тенденције са цином тржишта радне снаге.

Користи од оваког организовања берзе рада, који је само један од сегмената из програма Синдиката незапослених радника РС су, према ријечима Миланка Штрпца, и у интересу државе.

Шврци, рад на циљу, лична продаја, све то активностима берзе рада у ову област уводи више реда, срчачава све већи одлив младих и стручних кадрова, а уједно и преки-

да недогледна чекања на евиденцијам бироа за запошљавање и трагања за добром „везом“, убацивањем преко реда и томе слично истиче Штрпца.

У циљу остваривања основних циљева у оквиру Самосталног синдиката незапослених радника РС основано је предузеће „Синдикал“ са двије радне јединице, прва је „Лабор“ односно берза рада и „Први контакт“, јединица којој је приоритетни задатак запошљавање ратних војних инвалида, у првом реду код својих кућа и то на пословима који су у границама њихових преосталих радних способности.

У својим активностима очекује помоћ Владе РС, општинских власти, у првом реду у рјешавању пословних и канцеларских простора, те потребне опреме, а нема сумње да ће за своје активности имати и сарадњу са биром рада и Савезом синдиката РС.

Бањолучка канцеларија берзе рада „Лабор“ је тренутно смјештена у улици Рајка Боснића број 21, телефон 47-083, а особа за контакт је Јадранка Мартиновић.

Иначе, према ријечима Миланка Штрпца, берза функционише на принципу берзи које су између два свијетска рата функционисале у Љубљани, Београду, Новом Саду, Скопљу и Загребу. Берза је самодоводна и у току је процес формирања акционарског друштва.

М. МИХАЛОВИЋ

Презентација италијанске фирме „Маркиоли“

Квалитет осваја тржиште

У просторијама Урбанистичког завода у Бањој Луци, тачније у приватној фирми „Ланак“, у петак је одржана промоција приватне фирме „Маркиола с.п.а.“ из италијанског града Тревиза, којој су поред Ђорџа Маркиолија, власника фирме и сарадника, присуствовали и привредници из Бање Луке.

Предузеће, које је основано 1951. године, у свом саставу има шест филијала, а 1974. године доживјело је трансформацију у

дионичарско друштво чиме смо проширили дјелатност. Асортиман „Макиолија с.п.а.“ чини врло широк дијапазон материјала за расвјету, инсталационих материјала и уређаја најављених за опремање објеката. У складу са овом фирму налази се преко 75 хиљада кодификованих производа. Иначе, ова фирма на подручју Италије, успјела је у области електронских материјала да добије европски сертификат, односно потврду ISO 9002 за квалитет

производа, истакла је Драгана Сеферовић, руководилац сектора „Маркиола с.п.а.“ за однос са земљама источне Европе.

Први контакт са привредницима из РС представља само почетни корак у успостављању дугорочне сарадње између Италије, тачније ове фирме и наше државе, али и размијене искустава из области производње расвјетних и инсталационих материјала.

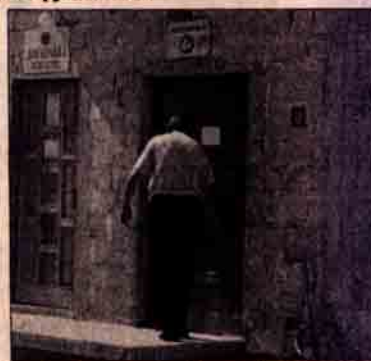
В. Т.

У сједишту општине Крупа на Уни

Први телефони

ДОЊИ ДУБОВИК, 25. септембра - Прије рата једна од највећих крупских мјесних заједница Доњи Дубовик, сада административни центар општине Крупа на Уни, био је без икаквих веза са свијетом. Однедавно је у овом мјесту оспособљен простор за рад мјесне поште и Дубовик је добио телефонску централу. Истина, за сада у овом мјесту у функцији је осам телефонских бројева, јер не постоје технички услови да Дубовик добије више телефона. Телефоне имају у згради Скупштине општине, згради републичких органа управе, школи, Дому здравља и Општинској организацији Црвеног крста.

Међутим, сви су изгледали да би централа у Доњем Дубовику могла бити проширена и да би телефоне могли, у своје куће, да добију и становници ове општине.

П. Д. Пошта и Дом здравља у Дубовику: Још много посла

Експанзија бесправне градње у Кнежеву

Информација на доради, дивља градња цвјета

КНЕЖЕВО, 25. септембра - У Кнежеву је током, а и после рата бесправно изграђено преко 300 разних пословних, углавном приватних трговачко-угодителских монтажних демонтажних и објеката од тврдог материјала.

Ово се, између осталог наводи у информацији општинског урбанистичко-градњевинског и стамбено-комуналног инспектора Милана Чолића поднесеној прије мјесец дана Извршном одбору општине Кнежево.

У прилогу информације приложен је списак са именима 81 ли-

ца које за градњу има само понеки или углавном никакве службени папир или је рок издатом папиру, као што је, на примјер, употребна дозвола, већ одавно истекао.

По евиденцији инспектора Чолића око 230 тих објеката чија броја сваком даном све више расте је изграђено или постављено у ужем центру града.

Док се ова информација припрема, дорађује и чека на расправу, у Кнежеву наочиглед општинске власти иду нови објекти, од којих

су многи највероватније без папира. Које за то криве?

- Ко други него надлежни органи општинске управе, а то су секретаријат за привреду и финансије и управа за имовинско правне и геодетско-катастарске послове. Извршни одбор општине вратио је ову информацију на доради јер у њој нема приједлога рјешења овог проблема - кратко је коментаришао Дане Обрадовић, потпредседник ИО општине Кнежево.

Опште је мишљење грађана у Кнежеву да појединци из наведених органа општинске управе имају своје највероватније „јак“ мотиве.

Имама, сматрају многи, и те како одговара експанзија бесправне изградње.

Б. П.

Сајам медицине и козметике Medico „Бања Лука '98

Богата понуда козметике

На Другом сајму медицине и козметике Medico „Бања Лука '98“ који организује маркетинг „Гласа српског“ од 30. септембра до 3. октобра учествоваће двадесетак произвођача козметике из Савезне Републике Југославије, Словеније, Италије, Федерације Босне и Херцеговине. Сви учесници овог сајма продаваће своје производе по пригодном сајамском попусту.

Како сазнајемо од Жељка Ивошевића, заменика директора маркетинга „Гласа српског“, у току

трајања сајма предузеће „Илирија“ презентоваће своје производе, док ће козметички салон „Нана“ бити стално присутан на сајму где ће радити бесплатне козметичке третмане за посетите.

Међу најзначајнијим излагачима овог сајма медицина и козметике су „Еуродалја“, „Dahlia“, „Wella“, „Илирија“, „Лек“, „Афродита“ и други. Посљедња два дана сајма најуспјешнијим излагачима биће додијелене дипломе.

Н. С.

НАША ТЕМА

Евидентирања приватних капацитета за примарну прераду дрвета у РС

Сваком трупцу глава на пању!

Према подацима пристиглим у Министарство индустрије и технологије РС у 64 општине је евидентирано 517 приватних пила, од којих 193 ради без рјешења надлежних општинских секретаријата за привреду. Право стање је највероватније пуно горе • Експлоатација шумског богатства овдје се самовољно, неплански и без елементарне контроле, чиме се наносе непроцењиве штете држави, истиче Раде Родич, помоћник министра за индустрију и технологију у Влади РС

Прије три мјесеца, 25. јуна ове године, Министарство индустрије и технологије РС је наложило извршним одборима, тачније ресорним општинским секретаријатима за привреду да у свим општинама у РС изврше ревизију издатих рјешења по основу инсталираних капацитета за механичку прераду дрвета у сфери приватног сектора. Разлога за покретање ове акције је било много, а главни је свакако био да се стекне детаљнији увид са релевантним показатељима и да се на основу тих крене у конкретну акцију, те да се прекине самовољна, непланска сјеча без икакве контроле. Штете од оваквог непланског и није прејак ријеч „диљеџ“ газдовања шумским богатством су већ почеле узимати алармантни размјере да се томе морало стати крај.

Одговори, заправо снимак стања инсталираних капацитета у примарној преради дрвета општине, тачније ресорни секретаријати за привреду, су били дужни доставити министарству индустрије и технологије до 20. јула. За обављање овог посла општинама су били на услузи општински и републички инспекторати, а посао је требало да се уради према упућствима о општим условима за пилане који стоје и у „Службеном гласнику РС“. За реализацију траженог посла установљен је и „Преглед инсталираних капацитета у примарној преради дрвета“, гдје је требало евидентирати називе и типове инсталираних машина, од гатера, вертикалних и хоризонталних, до трачних пила трупчара („брентни“), те кружних пила трупчара. За обављање овог изузетно важног посла ресорно министарство је, према ријечима Раде Родича, помоћника министра, увијек било на услузи за што квалитетније обављање овог изузетно важног посла.

Гдје је стигло са овим послом, колико су општински секретаријати за привреду озбиљно схватили овај посао помоћник министра не жели да даје коначан суд, али подаци до којих се стигло овим евидентирањем показују да од 517 дрвопрерађивачких капацитета, углавном гатера и брентни, њих 193 ради без рјешења надлежних општинских секретаријата за привреду.

Чини се да се још увијек експлоатација шумског богатства одвија самовољно, неплански и без елементарне контроле, нормално на непоручиву штету цијеле Републике Српске, то је посебно изражено на рубним подручјима РС. Зато смо и предузели мјере за снимање стања и предузимање мјера за довођење у ред области примарне прераде дрвета, посебно у приватном сектору. Да би све то било што обухватније и јасније, доставили смо и образац да бисмо добили што више података, од тога да ли се људи разумију у посао који раде, и доставке гдје је требало уписати име и презиме власника пила, тип инсталиране машине, да ли испуњава услове за рад - говори Раде Родич, помоћник министра за индустрију и технологију.

Родич подјећа на оне већ заборањене потврде за обнову ратом порушених општина када се за потребе обнове манипулисало са великим количинама обловине, гдје се трговало са потврдама. Колико је те обловине отишло у намјене за која је предвиђено, а колико у друге сврхе

већ је ствар прошлости и нешто гдје се понекад свјесно, а понекад и несвјесно гледало кроз прсте.

Овај захтјев за евидентирањем капацитета примарне прераде дрвета послали смо у 64 општине у РС, остављено је вријеме и да се то уради квалитетно, међутим од неких општина смо те налазе скоро морали и изнуђивати. Вјероватно да то не бисмо ни одрадили да нисмо били упорни. Тако, на примјер, из ових података у општини Власеница је инсталирана само једна машина и то трачна вертикална пила трупчара. То је званичан податак и као таквог га узимам. Значи, ово нису подаци „чуо, рекао“, мада сам мишљена и има сугестија да подаци нису потпуни. Ево, као што је, на примјер, Козарска Дубица, по подацима број машина је осам, а има процјена да је реална бројка око 35. То је податак од човека који ради у дрвној индустрији и који то сигурно зна, што генерално значи да су ти подаци далеко већи, но ми ове податке од општинских секретаријата за привреду узимам као вјеродостојне. Значи, од 64 општине од којих је 193 без рјешења општинских секретаријата за привреду, рекапитулира Родич бројно стање капацитета у примарној преради дрвета.

Према неким прорачунима кроз ове 193 машина, рачунато према параметрима из државних предузећа годишње се прореже преко 650.000 кубних метара обловине. Када су у питању цијене обловине, која је око 100 ДМ по кубном метру то је, према ријечима Родича, на граници и у просјеку цијена у окружењу Републике Српске.

Укупни годишњи прорез кроз све ове приватне примарне дрвопрерађивачке капацитете је око 1.550.000 кубних метара трупаца. Значи, кроз ове нелегалне пилане прође око 30 одсто обловине, када се изведе нека математика из података добијених од општине. Међутим, реалним сагледавањем стања у државном сектору, које релативно уредно испуњава обавезе и поређењем са приватним сектором у примарној преради дрвета долази се до података који указују на велике штете за државу. Нелегалном конкуренцијом приватних пила, посебно ових нерегистрованих, обара се тржишна цијена дрвених сортимената, а најдиректније су ту угрожени прерађивачи из државног сектора - истиче Родич, напомињући да нерегистроване, а и добар дио регистрованих приватних пила, долазе до трупаца на често нелегалан начин, чиме се умањују трошкови.

Брански прорез је често полуилегалан начин примарне прераде, гдје се мимо очигу инспектора и других надлежних, уз споредну или скоро никакву бригу о искоришћењу реже обловине, уз слабу или често никакву стручност обавља овај посао је честа појава од које су енорине штете. Најве „врџи муштерија“ и по кратком поступку задовољавају се његови прохтјевји, па још ако „кешира“ испорука је брза, експресна... Тада нелегална дрвна индустрија нон претвара у дан, наиме, ради се док се не уради, купац не смије да чека.

Рацимо, ако је цијена одређеног сортирента 300 ДМ, нису ријетки случајеви да се за такве купце цијена „срзава“ за 50 одсто - истиче

Родич, напомињући да од сваке брањене и недомашинске експлоатације дрвета нико нема користи осим ових „диљеџа двојдеља“.

Овакви примјери нелегалне конкуренције, непријављена и лоше плаћена - радна снага, послована мимо каквих званичних новчаних

дацима добијеним од општинских секретаријата за привреду. Мада смо, на примјер, тражили податке за цијело подручје града Бање Луке добили смо податке за уже подручје града, укупно 11 оваквих капацитета, мада су бројке на цијелом подручју града сигурно далеко веће.

пилана. На том списку за Српску Дрвар међу осам пријављених и регистрованих капацитета, нема оних доста „јачих“, са већим прорезом и више запослених. Непотпуни подаци су стигли из општинског Секретаријата за привреду Теслић, а према Родичевим ријечима ни поред сићовних инсистирања ти подаци још увијек нису стигли из општине Котор Варош и Кнежево, мјеста која сигурно имају немали број дрвопрерађивачких капацитета.

Не жалећи да се упушта у оцјене да ли су подаци добијени од надлежних из општине широм РС тачни помоћник министра за индустрију и технологију се залаже да се што прије крене са акцијом затварања ових нелегалних пила без обзира на њихове капацитете.

Зачуђујући је податак, истиче Јово Пилиповић, стручни сарадник у Министарству индустрије и технологије РС, да на подручју општине Калиновик нема ни једне регистроване ни нерегистроване пилане.

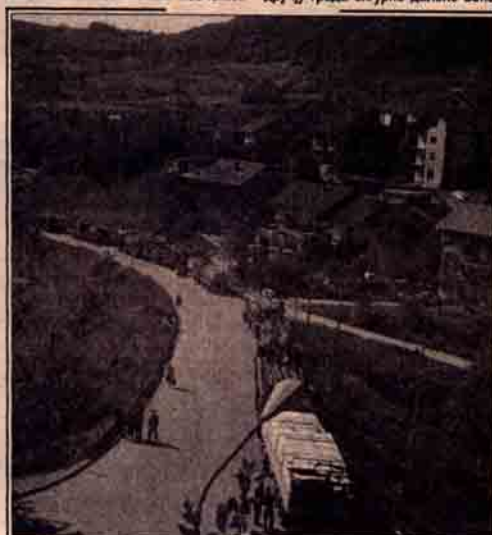
И поред свега, ми ове податке узимамо као значајне, мада сигурно имају мањкавости, сада је најважније да се сви нелегално инсталирани капацитети искључе из даље производње. Значи, опет се све враћа на компетенције општинских секретаријата и на њима је да стане украј нелегалним пилама. Мора да постоји једна доследност и „закмурити“, али рат је већ давно стао, а ако хоћемо правну државу нешто се из корјена мора мијењати. Прeko два и по милиона инсталираних капацитета за примарну прераду дрвета у РС, сабере ли се државни и приватни сектор превисе је, закључује Родич.

Према помоћнику министра за индустрију и технологију шанса је у нешто степену финализације. Истина, дошло је до застаријавања технологије, али она је још увијек у стању да издржи тржишну утакмицу и да у свјетским оквирима понуди квалитетан производ. Коришћење расположивих капацитета, поготово у финализацији дрвета, приоритет је који решава запошљавање, а самим тим и гарантује виши стандард.

Традиције има, има знања, релативно добар менаџмент, све то је један оквир који дрвопрерађивачку индустрију води из ове најниже фазе прераде скупче на простор трупацгатер.

Свакоме трупцу глава је на пању је нешто као шала, али и нешто што није далеко од истине из наше послјератне филозофије газдовања шумским ресурсима, који за собом повлаче и еколошке и сваке друге последице. Прво Бањ, па не задуго послје и проминовано у Пањ брло је дословна опомена из околине Бање Луке и не треба далеко ићи да би се сагледале све последице недомашинског газдовања.

Миладин МИХАЉОВИЋ

Конвоји са обловином и даље „плове“ друмовима РС

... Каравани пролазе

МРКОЊИЋ ГРАД, 25. септембра - Општинском одлуком, мркоњичка домаћинства су имала право да за потребе реновирања оштећених кућа усијеку 10, 15 или 20 кубних метара јелове обловине. У тој акцији најслабије су прошли они којима је грађа била најотренија, погорели. Поготово они који нису имали средстава да усијеку и довуку грађу. На сцену су ступили „добročинитељи“: откупљивали су постојеће за сјечу у бесцјене. Од замислишене акције највећу корист имала је мањина на штету сиромашне већине.

Мјесецима су каравани натоварених шлепера шумске грађе одлазили у правцу Бање Луке, па и даље. Подоста је тога остало и у око 60 приватних (импровизованих) пила. Кажу, сада је све под контролом: бестравне сјече нема. Било је својевремено приговора да се незаконитост стигне. Али, урадило се мало у том циљу. Једноставно, било је као по оној узречци: Пси су лајали, каравани су пролазили! Види се то и на овом снимку, па ако лаже коза, не лаже - рог.

токова, без икаквих обавеза према држави, све то води у један непреглед ланац штета, што производи аутоматизам, гдје из једне незаконитости проистиче друга и тако редом.

Поред свега тога и легални приватни начине на разне, често незаконите начине долази до квалитетније рође, ланац иде од примача до сјечака, па и онда кад се „подмири“ сав тај циклус, то ове пилане стаља у конкурентнији тржишни положај. Критеријум за подизање приватних пила од пројектне документације до „маргиналног“ услова рада, стручних профила запослених до заштите на раду, све то је на минимуму из кога проистичу огромне штете за друштво у цијелим, говори Родич.

Понекад је тај однос до те мјере срзао да се више лажне поклања козима који „штрапају“ него приученим брентистима, гатеристима, сјечкачима и другом запосленим особљу на шумским радлиштима.

Много је нелегалности у по-

Дакле, ми нисмо, што је потпуно јасно, тражили један сегмент града - упућује Родич на нелегалности и „несналажења“ појединих секретаријата приликом евидентирања примарних дрвопрерађивачких капацитета.

Међутим, и поред свих ових неправилности и неажурности појединих секретаријата Родич истиче и мало оптимизма и према њему се надати бољем.

Има одређених помака, али још увијек не толико да би се могла дати нека виша оцјена. Тако, на примјер, у ресорно Министарство индустрије је стигла евиденција о 31 капацитету за прераду дрвета на подручју Пала, а накондано 7. септембра, према изјави Томислава Шљивница, секретара Секретаријата за привреду и опште послове, то је само бројно стање легалних, док је нерегистрованих пила чак 110! У Дрвинику, преосталом српском дијелу Петровца регистрованих је 20, а нерегистрованих 33 мањих и већих

Незапамћено невријеме у источном дијелу Карипског архипелага

"Жорж" огнио 250 живота!

У Доминиканској Републици је најмање 125 људи нашло смрт у невремену, 156 се сматрају несталим, док је 100.000 људи остало без крова над главом. Оштећено је 70 одсто мостова и уништено 90 одсто усјева. Штета нанесена електричној мрежи процјењује се на 111 милиона долара

САНТО ДОМИНГО / МАЈАМИ, 25. септембра (Танјуг) - Број погинулих од урагана "Жорж", који је у понедељак погодио острва у источном дијелу Карипског архипелага, попео се на најмање 250, јављају агенције.

Силовит вјетар је чулао стабла, изазвао поплаве и рушио куће, а највећи дио острва те области остао је без електричне енергије и воде.

Ураган руши све пред собом - Куба

"Жорж" је најачи ураган који је у последњих 70 година погодио Порторику. Урагански вјетар, који је у понедељак и уторак достигао брзину од 240 километара на час, ослабио је наредних дана, тако да су његови удари на Хаити имали брзину од око 170 километара на час.

У Доминиканској Републици је најмање 125 људи нашло смрт у невремену, 156 се сматрају несталим,

им, док је 100.000 људи остало без крова над главом. Оштећено је 70 одсто мостова и уништено 90 одсто усјева. Штета нанесена електричној мрежи процјењује се на 111 милиона долара.

Поплаве су погодиле главни град Санто Доминго и друга мјеста. Председник Леонел Фернандес је прогласио ванредно стање и апеловао на међународну помоћ. Црвени крст је саопштио да је пронађено

на 42, док су хиљаде људи биле приморане да напусте куће због поплава и муља. "Жорж" је на Хаитију уништио 80 до 85 одсто усјева.

У Порторику је полиција саопштила да је у олуји погинуло најмање 11 особа, 28.000 људи је смештено у привремена склоништа, а материјална штета износи најмање двије милијарде долара. Електрична и водоводна мрежа су тешко оштећене.

На Куби су власти евакуисале више од 200.000 људи са југоисточних дијелова острва, а на спасавању је ангажована кубанска армија. Двије особе су погинуле од електричног удара пошто су додирнуле жице покидане у олуји. Род кафе, какаса и банана је скоро уништен у олуји, док је скоро 20.000 кућа поплавлено у покрајини Олхуин.

Антига, Гваделупа и британско-америчка Девичанска острва су погођена поплавама, хиљаде људи су остале без крова над главом, а огроман број кућа је тешко оштећен.

У јужној Флориди, у САД, проглашено је ванредно стање још прије него што су синоћ њене обале захватили јак вјетар и снажне кише, а наређена је евакуација становништва нижих дијелова те савезне државе.

Ангажована је Национална гарда, а допремљени су медицински материјал, храна и одјећа. Продавнице и куће су затворене и спорије заштићене, школе и канцеларије затворене, спортска такмичења одложена у очекивању јачег удара урагана.

Иранско-британски разговори о „случају Ружди“

Британија поздравља одлуку - Робин Кук и Камел Харази након разговора у Њујорку

Техеран се оградио од награде за убиство

ЊУЈОРК, 25. септембра (Танјуг) - Ирански министар иностраних послова Камал Харази изјавио је јуче у Њујорку да се иранска влада дистанцира од сваке награде која је расписана за убиство британског писца Салмана Руждија, јавља Асошијетед прес.

Харази се оградио од награде вриједне 2,5 милиона долара, расписане пошто је покојни ирански вођа Ајатола Хомени издао 1989 године вјерски указ у којем је наглашено да је Ружди починио светогрђе против ислама у својој књизи „Сатански стихови“ и да због тога треба да буде убијен.

Ирански министар је изјавио о награди дао послје састанка са својим британским колегом Робин Куком, у сједишту УН у Њујорку, гдје је у току засједање Генералне скупштине.

Кук је поздравио такву одлуку Техерана и истакао да је Британија спремна да размијени амбасадоре с Ираном.

Харазијева изјава не представља укидање смртне пресуде против Руждија, али је значајан корак у ублажавању напетости око тог питања, констатује АП.

Од издавања Хоменијевог „фатве“ Ружди се крије, а његови боравци у иностранству били су праћени великим мјерама безбједности.

Одлука палестинских власти Проглашење државе наредне године

ГАЗА, 25. септембра (Танјуг) - Палестинске власти одлучиле су у четвртак да 4. маја наредне године прогласе независну палестинску државу на територијама које је Израел окупирао током арапско-израелског рата 1967. године, јавља ДПА.

У саопштењу послје редовног недељног састанка владе, наводи се да су, у складу са споразумима потписаним са Израелом, палестинске власти одлучиле да прогласе „независну палестинску државу на Западној обали, у Гази и источном Јерусалиму дан након што истекне прелазни период“.

У саопштењу, које преноси палестинска агенција Wafa, додаје да ће Јасер Арафат у говору пред Генералном скупштином УН затражити примену споразума из Осла по коме, послје петогодишњег прелазног периода, Палестинци стичу право на самоопредељење. Додаје се да ће нова палестинска држава поштовати све међународне споразуме и резолуције Уједињених нација.

Израелски премијер Бенијамин Нетанјаху је већ упозорио Арафата да то не чини, запријетиши да ће „еврејска држава морати да одговори сличним унилатералним потезима“. Он је у сриједу у Њујорку изјавио да ће мировни процес бити мртвач када Арафат прогласи независну државу.

Према израелском радију и амерички званичници, такође, упозоравају Арафата да не предузима такав корак.

Напетост у односима Ирана и Авганистана

Хатами пријети ратом

ТЕХЕРАН, 25. септембра (Танјуг) - Ирански председник Мохамед Хатами изјавио је данас да ће Техеран наставити да дипломатским каналима тражи рјешење за смањење напетости са сусједним Авганистаном, али да је његова земља спремна да употреби силу у случају да дипломатија доживи неуспјех, јавља Ројтерс.

„Наш народ и наше оружане снаге су увјек спремне да казне све оне елементе који узрокују затежност са Авганистаном, ако дипломатске рјешење пропадну“, рекао је Хатами на комеморацији којом Иран обилежава почетак рата са сусједним Ираком 1980-1988. године, у присуству највиших војних званичника.

Иран је распоредио близу 200.000 војника дуж границе са Авганистаном, пошто су талибани прије девет дана признали да су убили девет иранских дипломата. То је довело до све израженије напетости између Ирана и Авганистана, пошто су и талибански лидери размјестили своје борце у пограничном региону да би одговорили на евентуални ирански напад.

Послови аранжмани америчког дипломате

Холбрукова „мађарска веза“

Анонимни информатор тврди да је Холбрук као бизнисмен често путовао по средњој и источној Европи и да је у разговоре с домаћинима увијек укључивао америчке амбасадоре у датим државама

БУДИМПЕШТА, 25. септембра (Танјуг) - Именоване Ричарда Холбрука за овог америчког амбасадора у Уједињеним нацијама је одложено док се подробније не испита једна његова наводно сумњива пословна веза с Мађарским телекомуникационим предузећем пишу данас будимпештанска гласила позивајући се на јучерашњи напис објављен у „Вашингтон посту“.

Утицајни амерички дневник се, наиме, домогао фотокопије једног анонимног писма упућеног главном контролору у Стејтс департменту. Непознати аутор признаје да нема писмене доказе за своје тврдње, али да је све чуо из поузданих извора.

По његовој верзији, Холбрук је још у својству замјеника државног секретара у Министарству иностраних послова користио свој политички утицај у приватне сврхе. Тако је, примјера ради, тадашњег америчког амбасадора у Будимпешти Доналда Блинкена убједио да лобира у корист америчко-швајцарске банке „Кредит Свис Ферст Бостон“, која је конкурисала за улогу (добро пла-

Ричард Холбрук

ћеног) савјетодавца у приватизацији Матава, једне од највећих фирми у Мађарској.

Блинкен је, каже се даље у писму, послушао свог шефа, мада је лично више волио да одјучи посао добије такође америчка фирма „Соломон Бродерс“.

„Матав“ се, на крају, заиста определио за „Кредит Свис“, а

Холбрук је нешто касније постао потпредседник ове мјешовите банке.

Анонимни информатор даље тврди да је Холбрук и као бизнисмен често путовао по средњој и источној Европи и да је у разговоре с домаћинима увијек укључивао америчке амбасадоре у датим државама.

Посебно је био заинтересован за нашег сјеверног сусједа вјероватно и зато што му је супруга, Кати Мартон, мађарског поријекла.

Доналд Блинкен није желио дописнику „Нонсабадшага“ да прокоментарише писање „Вашингтон поста“. Задовољио се само констатацијом да је Холбрук „заслужни функционер и изванредни дипломата и да је за свају осуду окривити га на основу анонимног писма“.

Амерички председник Бил Клинтон и шеф дипломатије Мадлен Олбрајт стали су у одбрану Ричарда Холбрука, творца Дејтонског споразума, али док се не заврши пројекат, Холбрукову именовање на нов висок дипломатски положај није могуће - закључују мађарски листови.

Изградња дјечијих игралишта

Кућице, бродови, љуљашке...

Радови на изградњи дјечијих игралишта и реконструкцији школских спортских терена широм Републике Српске требало би да буду завршени крајем новембра. Донатор ових радова је амерички комитет за изабјеглице „ARC“, односно „УСАИД“.

Како сазнајемо од Карле Кристенсен, директора програма игралишта и спортских терена у БиХ из „ARC“-а, 56 реконструисаних локација покриће градове Бања Луку, Мркоњић Град, Шипово, Прњавор, Градишцу, Лакташе, Челинац, Котор Варош, Србац, Кнежево, Брчко, Бијељину, Угљевик, Лопаре и Зворник.

Што се тиче концепта, ова дјечија игралишта имаће кућицу направљену тако да дјеци омогућава

коришћење тобогана, зида од гума, ватрогасног стуба, а поред кућице налазиће се остале играчке попут класкалица, љуљашки и слично. За разлику од постојећих дотрајалих игралишта играчке ће бити смјештене у пјешчаном базену дубоком 22 центиметра. Пијесак ће бити због безбједности дјеце, а и због развоја њихове креативности.

Оно што је занимљиво је да ће у Бањој Луци на терзаани Кастил и у парку „Младен Стојаковић“ бити игралишта на чијој површини неће постављати кућице већ дрвене бродове са дрвеним играчкама. Површина овог брода, који су конструисала дјеца из наших основних школа, покриваће око 250 квадратних метара. У плану је изградња

дјечијих игралишта у Бањој Луци у вртићима „Невен“, „Плави чуперак“, „Наша дјеца“ и „Радост“.

Поред изградње дјечијих игралишта, „ARC“ у сарадњи са локалним грађевинским фирмама, реконструисаће спортске школске терене. До краја новембра биће завршена реконструкција спортских терена основних школа у Крули на Врбасу и Бочцу, затим ОШ „Бранко Јовић“, „Иво Андрић“, „Змај Јова Јовановић“, као и јавни спортски терен у Борјуку.

Према ријечима госпође Кристенсен по завршетку радова „ARC“ одлази са ових простора, те стога апелује на све грађане да се играчке и спортски терени маскарно чувају.

Б. К.

из матичног уреда

Рођени

Поповић Никола, син Јована и Драгана, Божић Тања, кћи Радослава и Јасмине; Вујанушић Милан, син Жарка и Рајке; Зрић Сара, кћи Веселина и Виолете; Вранић Виоleta, кћи Славише и Биљане; Регојевић Дарија, кћи Предрага и Бурјине; Прицаћ Дајан, син Предрага и Миросавке; Ђукић Софија, кћи Бошка и Слађане; Парић Кристина, кћи Предрага и Драгана; Пращица Жељан и Филип, синови Јанка и Сњежане; Пољетан Марија, кћи Ранка и Биљане; Рачић Анђела, кћи Љубише и Борке; Лакић Бојана, кћи Дарка и Даринке; Маџар Дајана, кћи Миодрага и Љубице.

Умрли

Радишић Велибор, рођен 1945. године; Црновић Милофинка, рођена 1957. године; Лукић Недељко, рођен 1956. године; Акаратовић Халил, рођен 1926. године; Бабић Милица, рођена 1921. године; Јовишић Богдан, рођен 1927. године; Чубрило Миле, рођен 1935. године; Милиновић Миленко, рођен 1957. године.

ТВ - програм

26. и 27. септембар

субота: 13.00 - Најава програма, 13.05 - Маркетинг, 13.10 - Све играчке свијета, 13.40 - Програм за дјецу, 14.30 - Торнадо, филм, 16.00 - Хит дана, 16.05 - НТВ новости, 16.20 - Маркетинг, 16.40 - Суботом с вама, 18.30 - Мој ношак, 19.00 - НТВ новости, 19.20 - Маркетинг, 19.30 - Дневник, 20.15 - Маркетинг, 20.30 - Године повратка, 21.00 - Ирани филм, 22.30 - НТВ новости, 22.40 - Маркетинг, 23.10 - ПСИ фактор, серија, 00.00 - Маркетинг...

недјеља: 8.00 - ТВ линк, 12.05 - НТВ новости, 12.10 - ТВ линк, 16.05 - Беверли Хилс, серија, 17.05 - Недељно поподне, 18.05 - Мелроу плејс, серија, 19.00 - НТВ новости, 19.20 - Цртани филм, 19.30 - Дневник, 20.15 - Бирате филм, 20.20 - Филм по избору гледалаца, 22.05 - НТВ новости, 22.20 - Документари програм, 23.10 - АРТ музик, музичка емисија... Најава програма за понедељак.

субота: 7.55 - Преглед програма, 8.00 - Бел блиц, 8.05 - Телешоп, 8.30 - Глас Америка, (реприза), 9.00 - Преглед програма, маркетинг, 9.10 - Цртани филм, 10.10 - Врешка, (реприза), 11.00 - Преглед програма, маркетинг, 11.10 - Фолк парада, (реприза), 12.00 - Филм: „Преживјети игру“, 14.00 - Суботом уз Бал, 19.00 - Цртани филм, 19.10 - Преглед програма, маркетинг, 19.30 - Новости СРТ, 20.00 - Мој став, 20.05 - Маркетинг, 20.15 - Филм, 22.00 - Преглед програма, маркетинг, 22.10 - Бел журнал, 22.50 - Преглед програма, маркетинг, 23.00 - Филм... Телешоп...

недјеља: 7.55 - Преглед програма, 8.00 - Телешоп, 8.20 - Цртани филм, 9.30 - Преглед програма, маркетинг, 9.40 - Филм, 11.10 - Бел љубоко (реприза), 12.45 - Преглед програма, маркетинг, 13.00 - Филм, 15.00 - Спортско - забавни програм, маркетинг, 19.00 - Цртани филм, 19.10 - Преглед програма, маркетинг, 19.30 - Новости СРТ, 20.00 - Маркетинг, 20.15 - Чудесни синџет, 21.00 - Преглед програма, маркетинг, 21.10 - Филм, 22.45 - Преглед програма, маркетинг, 23.00 - Филм... Телешоп... Преглед програма за понедељак.

Постављање нових надстрешница

Љепша аутобуска стајалишта

Радици Јавног комуналног предузећа „Пут“ завршили су припреме грађевинске радова за постављање нових надстрешница на аутобуским стајалиштима, сазнали смо од Бранислава Радовановића, замјеника директора „Пута“. Модернизоване надстрешнице ће имати осветљење и допринеће љепшем изгледу улице Петра I Караџићевика, дуж које ће бити постављене.

Средства за ову акцију су издвојена из градског буџета, а надстрешнице је обезбиједила приватна фирма „Мастер ИФБ“. Преостали послови обухватају њихово монтирање и прикључење осветљења на градску електричну мрежу.

Б. Т.

Из Центра јавне безбједности

Лични документи чекају власнике

Сви грађани Бање Луке, који су предали захтјеве за издавање путних исправа, закључно са 25. августом ове године, могу своје пасоше преузети у просторијама Центра јавне безбједности.

Такође и они који су до 7. августа доставили неопходну документацију за израду личних карата могу их преузети у канцеларији број 122.

Моле се сви грађани да што прије преузму своје пасоше и личне карте, чиме ће олакшати посао радницима ове службе и растеретити њихов радни простор. На овај начин ће се допринијети бржем и ефикаснијем раду те обезбиједити законски рок за израду личних докумената, стоји у саопштењу Центра јавне безбједности, које је потписао начелник Центра Милан Шутликовић.

ЈКП „Чистоћа“

Додатна екипа за купљење лишћа

У ЈКП „Чистоћа“ почеле су припреме за јесењу и зимску сезону. Кошење зелених површина у граду је завршено, па су екипе радника ЈКП „Чистоћа“ почеле увелико са чишћењем травњака по насељима.

Од наредне седмице ће бити ангажована додатна екипа у којој

ће једна машина купити икупљене хрпе лишћа. Тиме ће се убрзати купљење опалог лишћа и уређење насеља. Што се тиче набавке контејнера, за сада од тога нема ништа, а од 320 расположивих у граду велики број је полуписправних с оштећеним токовима - каже Вид Чулић, руководиоца Радне је-

динце „Одвоз и депоноване смећа“ у ЈКП „Чистоћа“.

Ових дана очекује се пошљика наручене соли за предстојећу зиму, која ће се залихама од прошле године у потпуности помоћи комуналцима да спремно дочекају зиму.

Д. В.

дан - ноћ

Девет кривичних дјела

На подручју које покрива Центар јавне безбједности, између четвртка и петка, пријављено је девет кривичних дјела. Од тога евидентиране су двије провалне крађе и седам осталих кривичних дјела. По два кривична дјела забјеложена су у Бањој Луци, Кнежеви и Котор Варошу, а по једно у Градишци, Лакташима и Прњавору.

Јавни ред и мир у истом периоду нарушен је шест пута. У пет случајева радило се о физичком нападу на другога и једном нарочитом дрском понашању. Припадници Центра интервенисали су три пута у Бањој Луци, два пута у Прњавору и једном у Градишци.

Што се тиче безбједности саобраћаја, догодило се девет саобраћајних несрећа. У седам је причињена материјална штета, а у двије саобраћајке једно је теже и двоје лакше повриједило. У Бањој Луци догодило се седам саобраћајки, по једна у Лакташима и Прњавору.

Рођено једанаест беба

У породилишту Клиничког центра, између четвртка и петка, рођено је једанаест беба. На свијет је дошло шест дјечака и пет девојчица.

Четири кућне посјете

У Служби хитне помоћи, између четвртка и петка, љекарску интервенцију затражила су 92 пацијента, а обављене су и четири кућне посјете за теже болеснике.

Како смо сазнали од дежурног особља, за помоћ су се обраћали пацијенти са тегобама уобичајеним за овај временски период.

припремила Е. К.

Са телефона мјесних заједница: Петрићевац

Ускоро поправак уличне расвјете

Становници насеља Петрићевац свакодневно се сурећу са бројним проблемима.

Према ријечима Николе Малинића, секретара мјесне заједнице, један од највећих проблема је нередовно снабдијевање водом. Грађани се жале да им вода често нестаје без претходне најаве и не долази по неколико дана, а најкритичнија ситуација је у улицама Зоре Ковачевић, Ивана Кукуљевића, Бранислава Нушића, Змајевићкој и дијелу Његошеве, где су људи принуђени да воду доносе канистерима.

Осим тога, велики проблем представља и раскрсница улица Крајишких бригада и Његошеве која је врло фреквентна, а нема постављене сигнализације. Од Извршног одбора града стигло је обећање да ће се на овом мјесту до 1. септембра подставити semaфор, али то због недостатка средстава још није урађено.

Треба рећи да је у многим улицама у овом насељу поправљен асфалт, а и макадамски путеви су такође насути и поравнати. Ускоро ће крпити асфалт и у улицама Зоре Ковачевић, Јовице Савиновића, Његошевој и Првомајској, након чега ће се поправљати и улична расвјета.

У близини овог насеља налази се и велика депонија која у знатној мјери омета нормалан живот грађана. Смеће се стално овдје баца, а појединци га чак и тракторима довозе. Због тога се посебно у љетним мјесцима одавде шири неугодан мирис, а нерјетко и густ дим.

Када је у питању хуманитарна помоћ, на овом подручју је регистровано 399 корисника помоћи Свјетског програма хране као и 35 корисника помоћи канадске хуманитарне организације „Кар“.

Т. Р.

Фудбал

У Лазареву градски дерби: Омладинца - БСК

"Банкари" без Дивљака

Омладинца чека БСК ослабљен. Тренер "банкара" Зоран Јованић највероватније неће моћи да рачуна на повријеђеног Предрага Дивљака, Драган Станвикувић престао је да тренира, док Горан Ивковић има два жута картона.

Дивљак од утакмице са Борцем вуче повреду. Због тога је "прескочио" меч у Милићима. Мало су шансе да сад буде у тиму, што ће за нас бити велики хендикеп. Поуздани Горан Ивковић је "упарио" картона, али тек пред саму утак-

мицу одлучио да ли ће паузирати у суботу или у наредном колу - каже Зоран Јованић, тренер Омладинца АПБ.

О сусрету са БСК-ом "коуч" Омладинца истиче:

Код куће не смијемо направити "кикс". БСК изузетно цијеним, али морамо у овом мечу на свој коњу укрхити три бода. Иако ћемо бити ослабљени неиграњем Дивљака, ипак, вјерујем у своје играче, сигуран сам да ће дати све од себе и забиљежити побједу.

парови

У осмом колу првенства Републике Српске, које је на програму данас (субота) састају се:

- ТРН: Слога - Фамос,
- СОКОЛАЦ: Гласинац - Радник,
- БАЊА ЛУКА: Омладинца АПБ - БСК,
- НОВИ ГРАД: Слобода - Боксит,
- УГЉЕВИК: Рудар - Борац (БЛ),
- ШАМАЦ: Борац - Рудар Приједор,
- ТРЕБИЊЕ: Леотар - Сарајево,
- ПРЊАВОР: Љубић - Дрина,
- ГРАДИШКА: Козара - Јединство.

Сви мечеви почињу у 15.30 часова.

Љубић дочекује зворничку Дрину

Оптимизам домаћина

ПРЊАВОР, 25. септембра - Поразом против Козаре на домаћем терену фудбалери Љубића искористили су "право" на један јесени кикс пред својим навијачима. Меч против Дрине дочекује се с пуном дозом оптимизма, поготов кад се зна да се у екипи, након што су "прескочили" меч у Брчком против Јединства, враћају капитен Дујковић, Зоран Декет и Радан. Овај пут картони ће одстранити из екипе М. Ђураша, а у питању је наступ нападача Дејана Радића због обновљене повреде.

Дрина је за нас непознат ривал, али из онога што смо сазнали видимо је да је ривал о противнику који заслужује пун поштовање. Након два узастопна пораза вријеме је да се и ми радујемо. Бодови ће остати у Прњавору - каже Владимир Декет.

Б. Р.

У Лазарево по бод

Фудбалери БСК-а гостују у Лазареву, гдје ће снаге одијелити са градским ривалом Омладинца АПБ. Осоложени добром игром против Гласинца, послје које су на свој салдо укрхитили нова три бода, "пласи" наваљују добру игру.

Циљ нам је да се из Лазарева вратимо непожељени. Свесни смо да су "банкари" скоро непобједиви на свом терену, али вјерујем да можемо остварити бар неки резултат. Најбитније је да од самог почетка "отупимо" оштрицу њиховог напада и остало ће доћи само по себи - оптимиста је Жељко Врањеш, центархалф, тима са "Чаира". Хендикеп "плавима" представља неиграње Ненада Трића, који на овом мечу мора одрадити парне жуте картона, док је наступ Мишковића неизвјестан.

Мишковић се посљедњих дана жалио на повреду и његов наступ је под знаком питања. Без обзира на то можемо доћи до бода - додао је на крају Врањеш.

Д. П.

Угљевичани увјерени у побједу

Опуштање забрањено

УГЉЕВИК, 25. септембра - Фудбалери Рудара, актуелни прваци, који су одлично стартовали и у овогodiшњој првенственој трци, мирно чекају данашњи сусрет са бањолучким Борцем. Зрела, хомогена и надасве ефикасна чета Угљевичана, која је своју снагу потврдила у претходних седам кола вјерује да, уз сва уважавања противника, питање побједника ни у данашњој утакмици ниједног момента неће долазити у питање.

Битно је да у утакмици не уђемо опуштено и с потцењивањем с обзиром на ослабљење Бањолучане, јер би то за нас представљало највећу опасност. Ако озбиљно прис-

тупили игри и одиграмо утакмицу онако како знамо, често вјерујем у нашу побједу, каже тренутно најбољи играч Рудара Небојша Домазетовић.

Кад је у питању састав Угљевичана, треба поменути да ће због парних картона изостати Шекуларач и Бубања. Без обзира на неочекивано лош старт у овогodiшњем првенству бањолучког прволигаша, утакмица Рудара и Борца у Угљевикоу будила је изузетно интересовање, па се очекује да напкон трибине Градског стадиона буду испуњене до посљедњег мјеста.

С. Л.

Бањолучани десетковани

Бањолучки Борац данас полагаје најтежи испит. Чета Илије Милуша у осмом колу националног шампионата гостује у Угљевикоу, а домаћин јој је актуелни шампион Републике Српске и освајач Купа, екипа Рудара. Знају Бањолучани да је терен у Угљевикоу неосвојив, да су "рудари" наш најквалитетнији тим, али вјерују да су у фудбалу чуда ипак могућа. Иако ће млади Борчев тим наступити ослабљен у данашњој утакмици, у Борцу вјерују да се уз мало више спортске среће у Угљевикоу може изједити пораз.

Свесни смо да је у овом тренутку Рудар квалитетнији и јачи, али и ми имамо својих ађута. До сада су гости

у Угљевикоу пролазили као боси по трњу. Надам се да се ми тако нећемо поводити. Уколико већ морамо да изгубимо, своју кожу ћемо скупо продати. Нећемо се олако предати и домаћину дозволити да нам да пет-шест голова. Вјерујем да уз добру игру и мало среће можемо чак остати и непожељени - рекао је Милорад Билбија, капитен Борца.

У Угљевикоу сигурно неће играти искључени у прошлом колу против Слободе, Срђан Чолић и Александар Шопак, док је парни жут картон зарадио и Саша Докмановић. На повреду се још жале Тиновић, Малешевић, док је и капитен Билбија "ровит".

С. Б.

Радник гостује у Сокоцу

Не помишљају на предају

БИЈЕЉИНА, 25. септембра

- На једно од најтежих гостовања ове јесени бијељински "пласи" одлазе у окрњеном саставу. Александар Радовић и Стево Перих паузирају због картона, Боро Ђокић је спријечен да путује због неодложних приватних обавеза, док је млади Перича Трифковић теже повријеђен и на њих шеф стручног штаба Раде Јовичић не може рачунати за ову утакмицу.

То је увелико одредијелило расположење у табору бијељинског прволигаша, мада овдје нико не помишља на предају.

- У Соколац не идемо да се бранимо. Наш циљ је да се надиграмо без обзира на то да ли играмо код куће или у гостима. Пошто и Гласинац негује офанзиван начин игре, очекујем добру првенствену утакмицу, а бодови нека припаду бољој екипи - каже први стручњак Радника Раде Јовичић.

Посљедњем првенствено надметању Гласинца и Радника прољетос у Сокоцу завршено је без голова и без побједника. Бијељинци су сасвим сигурно били задовољни да тако буде и сада.

Т. Н.

Кošарка

Кošаркашице Порт МК и реваншу боље од Бен Јуде

Тријумф за памћење

Иако је умор био примјетан по повратку из Израела лица свих кошаркашица Порт МК била су и те како озарена. Како и не би када су "малене" постигле толико жељени тријумф који им је у потпуности отворио врата Европе.

Но, мечеви с Бен Јудом још ће бити тема разговора јер Израелке су у доброј мјери намучиле играчице Порт МК и код куће, али и сада у гостима.

- Као што смо и претпостављали, није било нимало једноставно играти у Тел Авиву - рекла је Мирна Пауновић по доласку у Бању Луку. Неизвјесност је карактерисала већи дио утакмице. Само почетком другог полувремена Бен Јуда је успјела да стекне предност од девет кошова. Но, то није у једном тренутку није нас узнемирило. Напротив, играле смо договорену тактику, слиједиле упутства тренера Мајсторовића, поготово када је

одбрана у питању. Уз то, вјерујем да ни оне нису очекивале да ћемо пружити тако добар отпор. Шта да кажем, сви смо прересрћни.

Ивана Тубић, бек Порт МК, није крила радост због побједе.

- Морам признати да нисам очекивала да ћемо их надиграти иако сам била оптимиста када је у питању наш пласман у наставку такмичења. Утакмица је била напета баш због тог резултата који се мијењао час у корист једног, час у корист другог. Постигла смо заиста успјех за памћење.

"Малене" су разувјериле све "неверне Томе" који су, треба рећи, шулутили како су квалификације уједно и крај такмичења у Европи. У "Борки" се већ увелико тренира, чекају се конкуренти наредном тренутку није нас узнемирило, грчки Спортинг и италијанска Карипарка Баскет.

М. Ц.

Борац Нектар остварио циљ проласком у наредни круг "Купа Кораћа"

Слијеге нова доказивања

Кošаркаши Борац Нектара, послје је успјешно пребројених квалификација у Купу Радиоја Кораћа, вратили су се редовном тренингом циклуса. Сигурно је да ће интензитет рада бити појачан јер ће "ливари" у октобру имати богат програм утакмица, што у међународном такмичењу за "Жуљкову певичу", што у домаћем првенству.

Два дана послје реванш меча са Монтаном, у којем су Бањолучани претрпјели минималан пораз, срећују се утакмица са тог дуела. Превладава став да се могао извући и повољнији исход уколико се у обзир узму чињенице да су "ливари" већим дијелом сусрета имали резултатску предност изражену у распону од 10 до 13 поена, да су квалитетнија и компактнија целина и да је пораз дошао у самом финалу меча.

- Задовољан сам пласманом у лигашки дио "Купа Кораћа". Показао се у "Борки" да имамо квалитет и потенцијал за Европу - истиче Вукан Божич, директор Борац Нектара. Међутим, не могу да се отемем утиску да нисмо могли забиљежити побједу у другој утакмици. Имали смо добру игру и предност у већем дијелу

утакмице, а онда је долазило до пада. Појединци су неодговорно и без концентрације завршавали акције, што нас је коштало пораза. Многе недостатке испољено у Капфенбергу ћемо да отклонимо, јер слиједе мечеви са озбиљним противницима који ће знати како да искористе све наше пропусте.

Група "Ј", у коју се Борац Нектар сврстао је веома јака, јер су италијанска Фонтанаредда, турски Тургор спор и хрватски Брестон квалитетне екипе.

- Због тога ћемо многе ствари морати да промијенимо. Противници нису нимало наивни. Форма ће сигурно бити на још већем нивоу. Исто тако сам оптимиста када су у питању резултати наредних утакмица. Ово је прва година нашег учешћа на међународној сцени и ту скупамо искуство. Имамо квалитетан састав који може сваког да побједи, поготово у онаквој атмосфери какав је била против Монтана у "Борки" и какав ће сигурно бити у наредним мечевима. Понављам, треба само да отклонимо неке недостатке које не приличе озбиљној екипи какав је Борац Нектар, рекао је на крају Божич.

И не треба сумњати да Бањолучани неће показати све оно што знају и умију јер Борац Нектар има огроман потенцијал и жељу да се докаже ван граница наше државе Републике Српске.

Д. Г.

друголигашки викенд

Друга лига - група запад

Седмо коло: КНЕЖЕВО: Прогрес - Челинац 94, ТЕСЛИЋ: Теслић - Младост Голубић, БАЊА ЛУКА: Напријед - Партизан, БАЊА ЛУКА: Крила Крајине - Минерал (субота 15.30 часова), БРЕГОВИНА: Омладинца Металик - Жељезничар, ПРИЈЕДОР: Гомјеница Цеплак - Слога (С), НОВА ТОПОЛА: Ливјевче - Јединство, ОМАРСКА: Омарска - Борац, ГОРЊИ ПОДГРАДЦИ: Слога ДИ - Лакташи (недјеља 15.30).

Друга лига - група центар

Седмо коло: ПЕТРОВО: Озрен - Требава, СТАНАРИ: Рудар - Напредак, КРАВИЦЕ: Полет - Пролетер (субота 15.30), МИЛОШЕВАЦ: Посавина - Лединци ПДС, ГОРЊА СЛАТИНА: Будућност - Модрича, БИЈЕЉИНА: Слога - Црвена звијезда, БРТУНАЦ: Братство - Хајдук, ТРИЊИЋ: Подријење - Слога (Д), ВЕЛИКА ОБАРСКА: Младост - Полет (СБ) (недјеља, 15.30).

Друга лига - група југ

Шесто коло: ТРЕБИЊЕ: Апат - Жељезница, ВИШЕГРАД: Дрина Терпентин - Рудо, БИЛЕЋА: Хорњеговац - Косиндо, СРБИЊЕ: Сујевка - Хан Пјесак, НЕВЕСИЊЕ: Вележ - Романија, ЧАЉИЊЕ: Стахорина - Славина, ГАЦКО: Младост - Младост (Р) (недјеља 15.30).

Одбојка

Траже се финалисти

Овог викенда на распореду су полуфинални турнири Купа Републике Српске за одбојкаше и одбојкашице.

У Брчком ће снаге одмјерити играчи: домаћег Јединства, бањолучког Врбаса, те Модрича Оптиме, док ће се у Љубињу састати: Љубиње, Мајевица из Лопара и Фамос Коран са Пала.

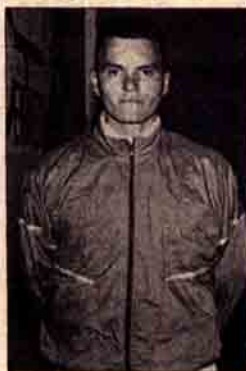
Оба турнира играју се данас (субота), а прва утакмица почиње у 11 часова.

По двије провласиране екипе из обје групе играће у финалу Купа које је на распореду 12. и 13. децембра ове године.

У конкуренцији одбојкашица играће се само један турнир и то онај у Миркоњић Граду, где ће визу за финале тражити: брчанско Јединство, прњаворска Украина и домаћа Балкана МП.

Прва утакмица, такође, почиње у 11 часова у недељу.

Полуфинале Купа Републике Српске

Ојерити визу за финале: Душко Стојановић, првотимац Врбаса

Полуфинални скуп у Вишеграду одложен је за четвртак, 1. октобар, а тамо ће се окупити: Гацко, УНИС УСХА из Вишеграда и Српски оско из Зворника.

И код девојака по двије провласиране екипе наћи ће се у финалу, 5. и 6. децембра.

Т. П. Ц.

Рукомет

Козарска Дубица домаћин

У суботу (27. септембра) и недељу (28. септембра) Козарска Дубица биће домаћин кадетиња и кадета наше државе. Првог дана викенда у Козарској Дубици је на распореду првенство Републике Српске за кадетиња, а дан касније на меџдан ће изаћи и кадети.

Рукометашице: домаће Книжополска, Бање Луке, Борца из Бање Луке, Приједорске „Мире“, Трикоа из Градишке, Средњошколска из Новог Града, Борца из Теслића, те Добоја надметаће се у двије групе. Првенство почиње у 9.30 часова.

Шампионску круну браниће рукометашице бањолучког Борца.

Код кадета наступиће чак десет екипа: Приједор, Косог, Борца (оба из Бање Луке), Слога (Добој), Бијељина, Аутопревоз (Козарска Дубица), Србца, Козара (Градишка), Дервента, Брчко. Екипе ће највероватније бити подељене у три групе (једна би бројала четири, двије по три састава). Програм почиње у 9.30 часова.

Т. П. Ц.

Тенис

Мастерс за пионире и пионирке (14 година)

Младост домаћин

Данас и сутра у организацији Тениског клуба Младост одржаће се мастерс за пионире и пионирке у конкуренцији до 14 година.

У мушкој конкуренцији наступиће: Александар Маџић, Марко Ђурановић, Зоран Зрнић, Војислав Ерић, Владимир Граховач, Данијел Прерад (сви Младост), Синиша Марковић (Борца) и Угљеша Остојић („Младен Стојановић“). Када су девојчице у питању, редослијед је следећи: Горана Рудеж (М), Тијана

Толмић (М), Бојана Божић (Б), Соња Дејановић (М), Данијела Малешовић (М), Сања Станојич (М), Тијана Прлош (М), Весна Циган (Рекет), резерва Божана Вранчић (Б).

М. Ц.

Данас (субота) у Градишци Утврђивање календара

Данас (субота) у сали Привредне банке у Градишци у 12 часова одржаће се редовна Скупштина Куглашког савеза Републике Српске. На дневном реду овог куглашког скупа наћи ће се многа питања, а председаваће Благоја Благојевић, потпредседник Скупштине КС РС. Очекује се да ће се бирати нови чланови Извршног одбора, јер је у последње вријеме било много приговора на њихов рад. Наравно, морао би се утврдити и календар такмичења за сезону, која би требало да почне у октобру.

Д. П.

Атлетика

Осми крос РТС-а у Сремској Митровици

Масовно на старт

У суботу ће се на сремскомитровачком хиподрому одржати осми крос Радио-телевизије Србије. У трикама свих старосних категорија, од пионирске до сениорске, требало би да учествује више од 5.000 атлетичара.

Набројаји ће свакако бити представници клубова из Југославије, међутим, екипе из Републике Српске најдалеку учешће у масовном броју. Тако АК Блатница из Теслића иде са својих осам атлетичара, Љубић, Младост (Рогатица), и Рудар Станари са по 12. Радник, 7. Леотар и Приједор по 8... Занимљиво је да на такмичењу неће бити атлетичара из два бањолучка клуба Борца и „Бање Луке 96“, који због недостатка материјалних средстава нису у могућности да отпутују у Сремску Митровицу.

Д. Г.

Блиц вијести из Кошаркашког савеза РС

Извлачење парова

Данас (субота) у просторијама Кошаркашког савеза Републике Српске у 11 часова обавиће се извлачење парова другог круга такмичења Купа државе за

подручне одборе Бања Лука и Добој.

У конкуренцији су остали следећи тимови: Орлови, Младост (П), Игокеа, Модрича, Лакташи, „33 Милка“, Стандард, Младост (МГ), Добој, Добојлијек, Нектар и Невен.

Борца Нектар ће бити укључен у такмичење у наредном кругу.

Једна утакмица

У првом кругу Купа РС кошаркашица за ПКО Бања Лука уместо планиране двије одигране се само једна утакмица. Нама, данас (субота) од 18 часова у бањолучкој спортској дворани „Обилићево“ састаће се Крпа Крајине и Козара.

Меч између Слободе из Новог Града и ОКК Бање Луке је одложен на захтев Новограђанина за 7. октобар.

Д. Г.

како добити 500 конвертибилних марака, а не озкојити се?

Наградна игра "5:3:2"

Спонзор кола:

Семберска банка а.д.
БИЈЕЉИНА
ул. Карађорђева бр. 1, п. факс 25

Сакупите све купоне кола Семберска банка и пошаљите их на адресу:

„Глас српски“
78.000 Бања Лука
Веселина Маслеше 28

Ваши одговори треба да стигну до петка, 2. октобра 1998. године, (са назнаком Семберска банка) до 12 часова.

Право учешћа у наградној игри „5:3:2“

имају сви читаоци „Гласа српског“, осим запослених у ОДЈП „Глас српски“ и Семберска банка, као и чланови њихове уже породице.

ПРЕДИЈА

Семберска банка а.д.

Џокер

Коло „Семберска банке“ приводи се крају. Данас је у оптицај пуштен яокер, који мијања купон који вам недостаје. Може да послужи и за купон гдје нисте сигурни у тачан одговор. Иначе, 6 яокера равноправно учествује у наградној игри.

Покровитељ:
Удружење банака Републике Српске

Добитници

I награда 500 KM
Јелена Љубанић, 27 марта 63 Бијељина

II награда 300 KM
Бранислав Адамовић, Светосавска 13/4 Српска Костајница

III награда 200 KM
Јово Галић, Радивоја Лукића 4 Брчко

Џокер

Мирослав Стефановић:

Црни дневник цариградски

1

Каравани смрти

Муџахедини. Прозвали су их модерним јањичарима. У почетку их је било на десетине, па на стотине. Никада се неће сазнати колико је исламских добровољаца ратовало у Босни. Једно време су њихове пушчане цеви биле окренуте и против Хрвата, али сво време рата против Срба

Рат је порушио мноштво пријатељства и деценијског дружења, хиљаде паљеника оставио је без домова, угасио многе животе, доносио вечиту тугу.

А тек мржњу? Страховиту, напосто неприродну. Можда баш истоветну оној какву су од средине 1992. из дана у дан, из броја у број, нудили турски медији. Истамбулски листови, пре свега.

Из хрпе текстова требало је одабрати оне који су били оригинални печат лажи, да би се њиме оверила судбина босанских Срба. Најпре медији, а потом и највише личности Турске, Србе су видели једино преко нишана.

Рат се, како се и очекивало, завршио. Народи ће се измирити и опет ће трговати. И путоваће се тамо где се ратовало. Заборавиће се, дакако, много тога. Случајно или намерно, свеједно.

Само трагови крвавих сукоба не могу да изгледа. Као ни редови ове књиге, која има снагу документа. Ако неки и пожели да их избрише или опсори, као савест ће га подсећати на прљави рат на тлу Балкана, пун жртава, разарања и снажних, али подлих медијских машинерија.

Оригинални печат лажи - Истамбул

А што се тиче времена о коме казујемо у овој књизи, било је баш тако: Turska & Bosna via Srbija.

Ратници цихада. Муџахедини. Добровољци исламских земаља који су се, од почетка до краја рата у Босни, борили на страни муслимана.

Српски народ и борци памтиће их по злу, по неувеним злочинима.

Свет се, сасвим сигурно, увек морао сећати оних стравичних слика кад муџахедин у руци држи одсечену главу српског борца.

Каравани муџахедина четири године су путовали са истока на запад. Од Ирана, Пакистана, Саудијске Арабије, Авганистана, Турске до Бооне.

„Уз Алахову помоћ!“ узвикивали су ратоборни, фанатизмом задвојени младићи, који су хитали у помоћ Алијиној војсци.

И неизбежна порука: „Ако погинемо, бићемо жртве за веру, ако преживимо вратићемо се као победници“.

Прозвали су их модерним јањичарима. У почетку их је било на десетине, па на стотине. Никад се неће сазнати колико је ис-

Први добровољци из села Халилбејли

ламских добровољаца ратовало у Босни. Једно време су њихове пушчане цеви биле окренуте и против Хрвата, али сво време рата против Срба.

Кад исламски свет једног дана буде писао историју одласка својих добровољаца у Босну, име једног села близу турског града Измира добиће почасно место.

То је Халилбејли.

У њему живе Турци, досељеници из Босне, који су гудинама путовали у посету својим рођацима. Онда је дошао рат, а турска штампа је почела да објављује текстове да Србе треба што више мрзети и борити се против њих.

„Убијено је и спаљено две и по хиљаде Бошњака (муслимана). Зашто ћути турска алада“, прозивао је, маја 1992. године, исламски оријентисани лист „Заман“.

Иако турска влада у то време није дала сагласност за њихов одлазак, добровољци су својим каналима хитали ка босанском ратном гротлу.

Били су то снажни младићи, вични оружја, дубоко уверени у коначну победу муслимана.

Касније, како је рат одмицао, у Босну су одлазили професионални ратници, пристигли са разних фронтова у свету.

Званична политика исламског света углавном се није мешала у организовање добровољачких одреда муџахедина. Прећутно су, међутим, подржаване њихове акције и финансијски помагане. У почетку су путеве ових каравана зла и смрти били добро чувана тајна.

После је, пре свега, турска штампа о њима објавила читав сторије.

Ко су ратници цихада?

„Младићи спремни на најтеже битке и искушења“, одговориће Мурат Шхиош, један од хиљаде добровољаца, пре него што је ушао у авион на истамбулском аеродрому, који ће га одвести у гротло рата.

Маршута је била уходана; из неке од исламских земаља путовало се до Истамбула, где је био сабирни центар. Одатле авионом до Љубљане, па онда до Загреба, а затим у врлети Босне. Муслимански ратници једва су их чекали, јер су обучавани да рукују компликованим, модерним оружјем, да буду најбољи диверзанци... Ако се догоди да погину, говорили су им њихови инструктори, жртвоваће се за Алаха.

(наставља се)

На основу члана 35 став 1 Закона о царинској служби („Службени гласник Републике Српске“, број 21/96), директор Републичке управе царина Републике Српске, р а с п и с у је

Конкурс

за пријем у радни однос на неодређено вријеме

редни број	назив радног мјеста	број извршилаца	стручна спрема	радно искуство
I - Царинарница Бијељина				
1.	шеф Одсека за послове контроле и сузбијање кривичарења	1	BCC	2 године
2.	шеф Одсека за финансијско - материјалне и опште послове	1	BCC	2 године
3.	самостални саветник за царинско-прекршајни поступак	1	BCC	1 година
4.	царински инспектор за пријем и контролу докумената	3	BCC	2 године
5.	вођитељ царинског реферата на граничном прелазу Брчко	1	BCC	1 година
6.	вођитељ царинског реферата Доње Црњелово	1	BCC	1 година
7.	цариник виши сарадник	4	BCC	1 година
8.	цариник сарадник	28	CCC	1 година
II - Царинарница Вишеград				
1.	шеф царинске испоставе Србине	1	BCC	3 године
2.	шеф царинске испоставе Чајниче	1	BCC	3 године
3.	самостални саветник за царинско - управни поступак	1	BCC	1 година
4.	царински инспектор за пријем и контролу докумената	1	BCC	2 године
5.	вођитељ царинског реферата на граничном прелазу Металка	1	BCC	1 година
6.	цариник - виши сарадник	1	BCC	1 година
7.	цариник сарадник	3	CCC	1 година
III - Царинарница Зворник				
1.	шеф Одсека за послове контроле и сузбијање кривичарења	1	BCC	2 године
2.	царински инспектор за пријем и контролу докумената	1	BCC	3 године
3.	шеф царинске испоставе Шепак	1	BCC	3 године
4.	шеф царинске испоставе Власеница	1	BCC	3 године
5.	вођитељ царинског реферата на граничном прелазу Скелани	1	BCC	1 година
6.	цариник - виши сарадник	7	BCC	1 година
7.	цариник сарадник	15	CCC	1 година
IV - Царинарница Српско Сарајево				
1.	царински инспектор за пријем и контролу докумената	2	BCC	2 године
2.	самостални саветник за послове контроле	1	BCC	1 година
3.	шеф царинске испоставе Рогатица	1	BCC	3 године
4.	виши сарадник за финансијско-материјалне послове-извршни послови	1	BCC	1 година
5.	цариник - виши сарадник	1	BCC	1 година
6.	цариник сарадник	4	CCC	1 година
V - Царинарница Требиње				
1.	самостални саветник за послове контроле	1	BCC	1 година
2.	царински инспектор за пријем и контролу документа	1	BCC	2 године
3.	цариник - виши сарадник	1	BCC	1 година
4.	цариник сарадник	1	CCC	1 година

Оглас

за пријем у радни однос на неодређено вријеме

I - Царинарница Бијељина				
1.	административни референт	1	CCC - познавање дактилографије	6 мјесеци
2.	дактилограф	1	CCC, I-а или I-б класа	6 мјесеци
3.	књиговођа	1	CCC	1 година
4.	надстојник зграде - возач	1	BK/KB возачки испит Ц категорије	6 мјесеци
II - Царинарница Зворник				
1.	административни референт	1	CCC - познавање дактилографије	6 мјесеци
2.	дактилограф	1	CCC, I-а или I-б класа	6 мјесеци
3.	надстојник зграде - возач	1	BK/KB возачки испит Ц категорије	6 мјесеци
4.	помоћни радник за одржавање чистоће - курир	1	HK радник	
III - Царинарница Српско Сарајево				
1.	надстојник зграде - возач	1	BK/KB возачки испит Ц категорије	6 мјесеци
IV - Царинарница Требиње				
1.	благајник	1	CCC,	1 година
2.	помоћни радник за одржавање чистоће - курир	1	HCC	

За обављање послова радног мјеста „цариник-виши сарадник“ и „цариник сарадник“ извршиће се пројеровање стручних и радних способности пријављених кандидата прије њиховог избора по конкурс, на начин који одреди Републичка управа царина, о чему пријављени кандидати, по истеку рока за пријављивање на конкурс могу добити информације на телефон број 078/42-009, локал 110.

Поред услова наведених у конкурс, односно огласу, кандидат треба да испуњава и следеће услове:

- да је држављанин Републике Српске,
- да је пунољетан,
- да има општу здравствену способност,
- да није осуђиван за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест мјесеци или за кажњиво дело које га чини неподобним, за обављање послова у државном органу.

Пријаву на конкурс, односно оглас, са доказима о испуњавању услова, доставити у року од осам дана од дана објављивања у средствима информисања на адресу:

- за Царинарницу Бијељина - Царинарница Бијељина
- за Царинарницу Вишеград - Царинарница Вишеград
- за Царинарницу Зворник - Царинарница Зворник
- за Царинарницу Српско Сарајево - Царинарница Српско Сарајево
- за Царинарницу Требиње - Царинарница Требиње.

Напомена и неблагоприятне пријаве неће се узети у разматрање.

Број: 1-2955-198,
Бања Лука, 25.9.1998. год.
Тривановић Драгољуб, дипл. инж.

III "БАЛКАН" И "ХЕМОПАР БОКИ"

ПРОИЗВОДЕ И ПРОДАЈУ ПОВОЉНО:

- све врсте аџија
- факс роане
- ширака за касе
- шахоирафске шираке
- и калкулаторе

Ул. Бранка Поповића 126 - Буџак II,

тн. 078/45-046

Susret umjetnosti i tehnologije

Opel Vectra je savršeni spoj umjetnosti i tehnologije. To je vidljivo u svakom detalju: super brzina "obitelji" 1000, 1600 i 2000 cc, kao i nepredviđena sigurnosna oprema. S Vectrom u svakom trenutku imate potpuno kontrolu nad automobilom koji zadovoljava karakterističan stil i vrhunski sportski kvalitet. Vrata porvika i otvara, uključujući servis, spremlja: ABS i dodatno opremljena u različitim verzijama. Ova stavka umjetnosti i tehnologije osigurava vam udobnost u pokretu. Bez sumnje, Opel Vectra predstavlja vrhunac auto umjetnosti i vrhunac automobila.

Opel Vectra
Umjetnost u
pokretu

Direktni Opel zastupnici: Banja Luka: Bel Auto • Bihac: Berlina • Čagljina: Auto kula Čagljina • Sarajevo: Bojna Auto WAG • Sarajevo: Mediteranec BTT

OPEL

ERICSSON

130 zemalja.

Jedan proizvođač telekomunikacione opreme.

U svijetu koji se mijenja, moramo biti u vezi. Ericsson Vam to omogućava, bilo korištenjem Vašeg mobilnog telefona ili korištenjem bilo kojeg od telekomunikacionih rješenja koja smo razvili tokom godina.

Osvrnimo se na činjenice. Danas, Ericsson-ova tehnologija se koristi u 130 zemalja svijeta. Na naše bežične sisteme je vezan veći broj pretplatnika nego na sisteme bilo kojeg drugog proizvođača. Na primjer, skoro polovina svih pretplatnika u Evropi koristi naš GSM sistem. Takođe, naša AXE digitalna telefonska centrala je najprodavanija digitalna telefonska centrala u svijetu koja opslužuje skoro 50% svih međunarodnih telefonskih poziva.

Takođe, proizvodimo i PBX kućne telefonske centrale. U ovom momentu, postoji 9,6 miliona instaliranih PBX linija u preko 60 zemalja svijeta. Mi smo vodeći proizvođač poslovnih komunikacionih sistema koji nude integrisane govorne komunikacije i prenos podataka, kroz sisteme kao što su EDACS i Consonos. Naš FreeSet DECT Cordless sistem se koristi u više od 50 zemalja svijeta, što čini 53% korisnika u svijetu.

Ali, ovo je tehnologija. Ostalo je mogućnost komunikacije sa bilo koje tačke na Zemlji, I dobro je znati da postoji mobilna telekomunikaciona mreža koja Vam daje cijeli svijet na dlanu.

Gradimo telekomunikacije

Milka

3.3. ЛАКТАШИ

Тел. 078/832-355
Тел/факс 078/832-000
832-300

Карађорђева 37
78250 ЛАКТАШИ

- Технички преглед путничког и теретног програма
- Осигурање свих возила
- Све поштанске уплате у сервису
- Сервисирање климатураја

- Продавница аутодјелова
- Јединствена - савремена замјена уља
- Оправка кочионог система
- Подмизивање: путничка и теретна возила

- Ручно прање путничких аутомобила, камиона, аутобуса
- Прање и воскирање возила
- Прање мотора свих возила
- Вулканизација - баланс гума путнички - теретни програм

ЗА ДУЖИ ВИЈЕК ВАШЕГ АУТА
СВЕ НА ЈЕДНОМ МЈЕСТУ

Milka

* ПО ИЗУЗЕТНО ПОВОЉНИМ ЦИЈЕНАМА *

УНИВЕРЗАЛ АУТОЦЕНТАР

Адреса: Браће Пиштелића 1
Тел.: централа 34-311 лок (264) директор 30-160 факс: 34-338

IVECO ZASTAVA kamioni

Mercedes
-Benz

ОВЛАШЋЕНИ
ЗАСТУПНИК ПРОГРАМА
ВОЗИЛА ШКОДА

ОВЛАШЋЕНИ ЗАСТУПНИК
ИВЕКО - ЗАСТАВА КАМИОНА

- Технички преглед путничког и привредног програма
- компјутерска регулажа трапа
- сервисирање клима уређаја

- вулканизерске услуге
- прање возила
- остале услуге одржавања возила
- мотортестер

Најниже цијене у граду

Рад на најсавременијој опреми

INDEPENDENT MEDIA COMMISSION
Regional Office Banja Luka

Independent Media Commission
Независна комисија за медије
Независна комисија за медије

VACANCY

The Independent Media Commission announces the requirement for two full-time staff members to be employed in the IMC Regional Office in Banja Luka. The following posts are available:

OFFICE MANAGER

- act as the departmental language assistant
- collate, translate and file all written and logged complaints
- provide administrative support
- coordinate receipt of complaints from different media and other institutions and carry out actions as above
- assist in the monitoring effort as required
- assist in the design of departmental and IMC projects, for example, the complaints information campaign.

MEDIA MONITOR

- provide transcription of IMC monitoring
- collate, translate (where necessary) and file all monitoring sources
- assess monitoring sources for compliance with IMC codes and forward to Head of Regional Office for administrative action, in accordance with procedures
- coordinate monitoring effort received from Field Monitors
- conduct mobile monitoring effort as required
- assist in the complaints effort as required
- advise the RO on the implementation of IMC procedures.

The candidates due to the requested responsibilities should have following skills and experience:

- Excellent knowledge of English (reading and writing)
- Excellent skills in computing (Word, Excel)
- Experience of the media in Republika Srpska

IMC follows the principles of equal opportunities (nationality, gender, disability etc.) and all qualified candidates are encouraged to apply for these positions. The applications should be submitted at OHR Banja Luka (zgrada Medicinske Elektronike, Vuka Karadžića 5) not later than Monday, September 28, 1998 at 17.00 NOTE: "IMC Vacancy"

(no phone calls will be received)

bh auto moto revija 09/98

auto

Sarajevo • година 1 • KM 5

Mercedes SLK Peugeot 406 VW Golf IV Daewoo Tico

Best najjeftiniji automobili u BiH

TESLA MZ 250

Kredit u BiH

EKSKLUZIVNO:

intervju
Ralf Schumacher

КОСИГ **ДУНАВ**
ОСИГУРАЊЕ ДД
 БАЊА ЛУКА

НАГРАЂУЈЕ СВАКОГ МЈЕСЕЦА
 ЈЕДНОГ ОСИГУРАНИКА НАГРАДОМ
БИЦИКЛ МОНТ БАЈК

Досадашњи
 добитници су:

1. Душко Гагин, Дервента
2. Владимир Манојловић, Добој
3. Бранко Божић, Бања Лука
4. Станимир Керезовић, Пакташи
5. Бранко Сатарџић, Пријавор
6. Ненад Катана, Котор Варош
7. Родосљуб Рачић, Бања Лука
8. Рајко Јовановић, Петрово
9. Велинка Петковић, Теслић
10. Споменка Јовановић, Бања Лука
11. Дарко Драгић, Челинац
12.?

ПРИЈАТЕЉ ОСТАЈЕ ПРИЈАТЕЉ

1873-1998

**125 година
 традиције
 квалитета**

НАГРАЂЕНИ НА МЕЂУНАРОДНОМ САЈМУ ПИВА

**MONDE SELECTION
 BRUXELLES
 1998. ГОДИНЕ**

**2 ЗЛАТНЕ МЕДАЉЕ
 1 СРЕБРНОМ МЕДАЉОМ
 1 БРОНЗАНОМ МЕДАЉОМ**

»бањалучка пивара«

Бања Лука,
 Слатинска 66
 ТЕЛ. 078/ 39-801
 39-807
 ФАКС: 30-624
 45-663

ОДП „Метал“ Бања Лука
ЗДП „Бањалучки сајам“
ОРГАНИЗУЈУ:

Међународни сајам аутомобила, транспортних
средстава и резервних дијелова

„САМ '98“
од 1.10. до 5.10. '98.

Контакт телефони: 078/35-542 и 45-486

ДРЖАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ
ПРОДАЈНО СЕРВИСНИ ЦЕНТАР „ТАМ“ Б. ЛУКА с.п.о.
БАЊА ЛУКА: Б. Поповића 312, тел. 47-370, телефакс: 48-710
Телефони: директор 47-809, централа 47-370, комерцијала 31-817,
пријемно 46-752, рачуноводство 46-576, жиро рачун 30500-601-8-3749

- најниже цијене техничког прегледа свих
врста моторних возила,
- осигурање ваших возила,
- поштанске услуге. **Све на једном мјесту,**
- најниже цијене машинске обраде блокова,
радилица и глава мотора ваших возила.

Брзо и квалитетно

ПСЦ „ТАМ“ Бања Лука, Бранка Поповића 312, тел. 47-370.

ГЛАС српски

КОНТАКТ

1943-1998

Наша партнери су

ИЗОКОМЕРИ
ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ИЗВОДБЕНЕ ИЗОЛАТЕРСКИХ РАДОВА, ПРОИЗВОДНИ
И ТРГОВИНСКО-УСЛУЖБЕНИ МАРО П.О.
УРЕД: БАЊА ЛУКА, Агенција Савезне Државе
Телефони: (078) 35-542 до 35-547

ГЛАС српски

ГЛАС СРПСКИ ОРГАНИЗУЈЕ:

- ДРУГИ САЈАМ МЕДИЦИНЕ И КОЗМЕТИКЕ
MEDICO БАЊА ЛУКА '98

30. 09 - 03. 10. '98.

ДОМ СОЛИДАРНОСТИ - МУЗЕЈ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР: **МЕДИЦИНСКА ЕЛЕКТРОНИКА**
MEDICAL ELECTRONICS БАЊА ЛУКА

- ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ ИНФОРМАТИКЕ,
ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈА, ЕЛЕКТРОНИКЕ, АУДИО,
ВИДЕО И БИРО ОПРЕМЕ
VL & COM BANJA LUKA '98

Од 14.10 - 18.10.1998. ГОДИНЕ

ИНФОРМАЦИЈЕ НА ТЕЛЕФОНЕ:

12-758; 12-214; 11-968

На основу члана 104 Статута, Вијене Учитељског факултета у Бијељини

Расписује

Конкурс

за наставнике и сараднике на предметима

1. Методика наставе математике	наставник	1
2. Српски језик	наставник	1
3. Енглески језик	предавач	1
4. Педагогика и дидактика	виши асистент, асистент	1
5. Педагошка психологија	виши асистент, асистент	1
6. Методика наставе математике	виши асистент, асистент	1
7. Увод у филозофију	виши асистент, асистент	1

Услови:
 а) За наставника: научни степен доктора наука,
 б) За предавача: научни степен магистра или стручни степен специјалисте,
 в) За вишег асистента: научни степен магистра и
 г) За асистента: висока стручна спрема и просјечна оцјена студија 8, а дисциплине за коју се бира 8,5.
 Конкурс је отворен 15 дана од дана објављивања.
 Пријаву, диплому, објављене књиге и радове и др. доказе доставити на адресу: Учитељски факултет, Св. Саве 24, Бијељина.

USAID Business Development! Програм преко USAID Business Finance овим објављује јавни оглас о намери да одобри кредит сљедећим предузећима.

"Столарија Рапић", са сједиштем у Градишци, које у сврху обезбјеђења залаже некретности уписане у Посједовни лист 638, КО Градишка-село, некретности уписане у Посједовни лист 772, КО Горњи Подградци, те некретности уписане у Посједовни лист 2099, КО Градишка-село;

"РАЗВИТАК" експорт-импорт с.п.о, са сједиштем у Ошаци, које у сврху обезбјеђења залаже некретности уписане у ЗК уложак бр. 2089, КО Ошак, што по катастарском премјеру одговара некретностима из Посједовног листа 3283, КО Ошак, ПП "Сапу" са п.о. Брчко, које у сврху обезбјеђења кредита залаже некретности уписане у Посједовни лист 388, КО Брка, те некретности уписане у ЗК ул. 9861, КО Брка, што по катастарском премјеру одговара некретностима уписаним у Посједовни лист 2436 КО Брчко 2;

ДЛ "Ејад-соперс", са сједиштем у Тузли, које у сврху обезбјеђења залаже некретности уписане у ЗК уложак 89 КО Горња Тузла, некретности уписане у Посједовни лист 650.01, КО Горња Тузла, те некретности уписане у ЗК уложак 2794, КО Горња Тузла;

"Рафајловић", са сједиштем у Бијељини, које у сврху обезбјеђења залаже некретности уписане у Катастарско-књижни уложак 590, КО Дворови.

Било који захтјев који постоји према овој имовини или који оспорава власништво треба бити достављен у писменој форми канцеларији USAID Business Finance у Сарајеву, Маршала Тита 25, 71000 Сарајево; N/P: Documentation Unit, путем телефакса ++387 71 668 071, или канцеларији USAID Business Finance у Бањој Луци на адреси: Његошева 66, 78000 Бања Лука; N/P: Administration Unit, тел: ++387 78 18 557, Факс: ++387 78 18 381) до 12. октобра 1998. године.

Autopromet "S"

Предузеће за стицање и унутрашњу трговину на велико и мало, производњу и уградњу, д.о.о.
 Ватлинац, Швана Дал-Негра Емилија 14,
 Тел/Факс 011/843-1823 011/8450-346
 Резервни дијелови за возила:
 - Раба, Мајтра, Фил, Там, Мерцедес и
 - Трактори и машини

Die **KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG**
 Außenstelle Sarajevo, Bosnien und Herzegowina

sucht

eine/n Mitarbeiter/in für das Buro in Banja Luka.

Wenn Sie über ausgezeichnete Deutschkenntnisse, Organisations-talent und Computerkenntnisse verfügen, reisefreudig sind und Interesse haben in einem jungen Team mitzuarbeiten, bewerben Sie sich bitte bei Herrn Emir Besirevic.

Die Telefonnummer ist
 078/34153 (08:00 – 13:00) FRAU MAJA

Наршило су се три године од кад није међу нама ниш драги

**ДУШКО
 - ДУЛЕ
 ЧУКОВИЋ**
 из Санског Моста

Превелика туга оставља нас без ријечи. Тајде отац Радо, мајка Милена, сестра Мирка, сестра Иво и Милола, сестра Мира са породицом, сестра Лера са породицом и другови који га се са поносом сјећају.

00323-P

Тужно сјећање на драго:

**СЛАЂАНА
 МИЛАКОВИЋА**

Од ученика IV УТТ школе

00311-P

Дана 27.8.1998. године наршило се пуно дане године од смрти нашег драгог брата, дјевојке и сестра

**СЛАВКА
 БАЛАБАНА**

Тога дана у 11 часова посетили смо његову сјетну кућу и поштомата сјећање на пробију Рујинца. Драги брате професије дајте године отацко миса са нама својим најмилијим дјечићем који је са нама срцевице увијек заборављен. Тајо брате, Богдан и Зорана, сестра Недељка, сестра Блаженка и Нена, сестра Дана и сестра Драги.

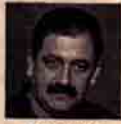
Јаљемо свој родбини и пријатељима жалосно вијест да је дана 24.8.1998. године, у 96. години живота, након кратке и тешке болести проминула наша драга

**ЗОРКА
 (Стојана)
 ПОПОВИЋ**

Скромна ће се обавијати дана 26.8.1998. године у 13.00 часова на гробљу у Врњаци Пољу. Окалошени: супруг Милорад, сестик: Остоја, Живко и Мирко, кћерка Рујинца, зет Радомир, сестра: Сана и Радмила, сестре: Даница, Драгица и Весна, унучад: Снежана, Белина, Данило, Драган и Бојан, дјевојке: Радомир и Миломир, породица: Стојан, Туђић и Драговић, кумови, пријатељи и комшије.

Последњи поздрав драгом зету

**МИЛЕНКА
 - МИЛИ
 МИЛИНОВИЋУ**

од шурјева Мелослава Антоновића са породице

Дана 26.9.1998. године наршило се 40 тужних дана од смрти нашег драгог

**МИРКА
 ДРАГОВИЋА**

Вријеме пролази, а туга и бол остају. Супруга Драгић, кћерка Јадранка и Јасеница

0039-P

Последњи поздрав драгом

**СИМЕ
 (МИЛЕ)
 ДРОЈКА**

Тога дана у 11 часова посетили смо његову сјетну кућу на гробљу у Рањиници. Последњи родбини и пријатељима да нам се прудукује. Заувијек окалошени: супруга Стана са сестрама Јадранком и Дражанком и кћерком Радомир

**ЗДРАВКУ
 - БАТИ
 БУЛАЈИЋУ**

од породице Мирчета

00330-P

Мали огласи

АУТОМОБИЛИ • Продајем "аскону", година производње 1986, о-уванс, цијена 2.800 ДМ, телефон 078/882-114.	СТАНОВИ • Тражим гарсоњеру или једнособан стан у близини центру Бање Луке, телефон 074/883-926. • Мијењам једнособан стан у Бањој Луци за одговарајући у Лакташима, телефон 078/832-722. • Издајем најмештену двокреветну собу дјевојкама, телефон 078/48-903. • озбиљној жени потребна соба са употребом купатила, телефон 078/11-648. • Студент електротехнике тражи намештену собу, телефон 076/45-200. • Мијењам стан површине 42 м² у Градишци за стан у Бањој Луци, телефон 078/67-051, звати послје је 16 часова. • Хитно потребан једнособан или двособан, полунамештен или намештен стан у Бањој Луци, телефон 38-126, звати послје је 16 часова. • Издајем једнособан намештен стан, телефон 078/58-119. • Издајем намештену собу, телефон 078/49-548. • Даније озбиљне дјевојке траже једнособан стан или гарсоњеру, телефон 078/11-019.	ПОСЛОВНИ ПРОСТОР • Мијењам пословни простор површине 120 м² у западном Мостару за одговарајући на подручју Републике Српске, информације на телефон 078/11-624. • Издајем у закуп 200 м² складског простора у Бањој Луци, Којића пут 4, све информације на телефон 078/11-624. • Мијењам пословни простор површине 100 м² у Бихову, Савинаца ТО-15 за одговарајући на подручју Републике Српске, телефон 078/11-624.

РАЗНО

- Продајем нову пећ за централно гријање са бојлером, телефон 078/61-839.
- Продајем домаћу шљивовицу јачине 18 гради, на више мјесе и јестине, телефон 078/47-780.
- Продајем пилеске боје за домаћинство, телефон 078/47-780.
- Производе познатог црногорског траваара можете добити у Бањој Луци, телефон 078/66-083.

БЕСПЛАТАН КУПОН ЗА МАЛЕ ОГЛАСЕ

Можете предати у свим нашим објектима (књижарама - киосцима)

Текст: _____

Телефон: _____

Јављено тужно вјест свој родбени, комисијама и пријатељима да је дана 24.9.1998. године у 62. години живота изненада протронуо наш драги

ПЕТАР - ПЕРО (СПАСОЈЕВИЋ) ДРАГОЈЕВИЋ

Сахрањено се обавио дана 26.9.1998. године у 14 часова на гробљу Врбања поља, гробље Гајана. Окалошљених сугрупа Радошана, син Горан и ујак Ђорђе 00312-Р

Последњи поздрав драгом оцу

ПЕТРУ - ПЕРИ

од кћерке Гордана, зета Жеље, ујака Давида и Аце 0012-Р

Последњи поздрав драгом ујаку

ПЕТРУ - ПЕРИ

од нећака Слободана, Радо и држе Бојана и Бојана 00312-Р

Драги нећо

ВОЈИНЕ

26. септембра направила се вост тужно: године од нади те прерано изгубило. Време пролази, а туга, бол и сажаљење остају. Врло лепо те чувају од заборава. Последњом тужи јеру кућу у поздравља 26. септембра 1998. Тојој најмилијој: сугрупа Мира, син Давид и кћерка Биљана и Давида 321-Р

Дана 26.9.1998. године је девет година од смрти наше драге

МАРЕ МАЛШЕВИЋ РОЂЕНО МИДРАК

Тојој племенитој лан женејој вјечно. Тојој најмилијој 00247-Р

ТОМИСЛАВА - НОНУ НОВКОВИЋА

У недељу у 10 часова посетитићемо његову јеру кућу и положићемо шајете. Сугрупа Савка, син Милорад, снаха Јелена, ујача Саша и Слава и стрица Цвије 00308-Р

Тужно сјећање на вољеног оца

ТОМИСЛАВА - НОНУ НОВКОВИЋА

Тојој племенитој и доброј лан женејој вјечно у мим срцу. Кћерка Биљана, зет Рајко и ујака Давид 00308-Р

Дана 29.9.1998. године направила се вост тужно: године од погубије нашег вољеног и јединог оца

МЛАДЕНА БАЊИЦА

Познатио смо оне који те се радо сјећају да у уторак у 11 часова посетитићемо његову јеру кућу и положићемо шајете на гробљу у Борку. Окалошљени: отац Драго, мајка Роса и браћа Заранко и Славо са породицом 00314-Р

Тужно сјећање на драгог брата

МЛАДЕНА

Врелице које је прошло а и које долазе не је и неће користити сјећање на тебе. Сестра Вујана са породицом 00314-Р

Тужно сјећање на драгог сугрупа и оца

ШЕВА ЈЕЛЕНКА

Сугрупа Нада, кћерка Мерила и син Војислав 00303-Р

Тужно сјећање на драгог оца

ШЕВА ЈЕЛЕНКА

13.9.1995 - 26.9.1998. Мајка Драгица 00303-Р

Тужно сјећање на драгог брата

ШЕВА ЈЕЛЕНКА

Брат Саво са породицом 00303-Р

Тужно сјећање на драгог брата

ШЕВА ЈЕЛЕНКА

Сестра Драгица и зет Радо 00303-Р

Тужно сјећање на драгог брата

ШЕВА ЈЕЛЕНКА

Сестра Даница са породицом 00303-Р

Дана 26.9.1998. године направила се три тужно: године од погубије нашег вољеног и јединог оца

ДРАШКА САВАНОВИЋА

Тога дана у 10 часова посетитићемо његову јеру кућу и положићемо шајете. Врло окалошљени: мајка Драгољка, отац Ратко, сестра Драшка и нећакење Тамара и Дражана 00272-Р

Тужно сјећање на драгог пријатеља

ДРАШКА САВАНОВИЋА

28.9.1995 - 26.9.1998. Младан Предић са породицом 00320-Р

Тужно сјећање на вољеног оца

СИНИШУ КУЧУКА

Вољени на ујаку, оне жана јеру. Миша Рајко и отац Недељко 00289-Р

Тужно сјећање на вољеног брата

СИНИШУ КУЧУКА

27.9.1995 - 27.9.1998. Остањаш јеру вољан у мим срцу. Тојој сестри Тења 00289-Р

Тужно сјећање на

ВОЈИСЛАВА ЛУКИЋА

У суботу 26. септембра у 11 часова посетитићемо њихове јеру куће и отворићемо споменик нашем Илији. Окалошљени породица 00322-Р

Тужно сјећање на наше драге

ДУШКО МАРКОВИЋ

Вољени и једини брат, мајко, оца, ујаку и снаха, све њихо наш недостигаје. Окалошљени: Боса и Роса са породицом

Тужно сјећање на драгог

СИНИШУ КУЧУКА

27.9.1995 - 27.9.1998. С тугом и болом: тетња Гоца, тетак Заранко, Рајанко, Неранка, Маја и Урва 00316-Р

Тужно сјећање на драгог брата

СИНИШУ КУЧУКА

27.9.1995 - 27.9.1998. С љубављу и тугом: сестра Биљана, Даво и Бобан 00316-Р

Дана 26.9.1998. направила се осам тужно: године од смрти нашег драгог

НЕДЕЉКА РЕГОДЕ

27.9.1998. године посетитићемо његову јеру кућу. Окалошљени породица: сугрупа Вујосава, синеси Горан и Зоран, кћерка Рада, зет Радован и ујача. Дана 26.9.1998. године су данје године од смрти наше драге

ДРАГИЊЕ ШКОРИЋ

С поштовањем и тугом: син Бранко, снаха Сандра, ујача Драган, Драгана и Милан 00289-Р

Дана 27.9.1998. године направила се 13 година од преране смрти нашег драгог

СЛОБОДАНА БОБЕРА

Његов вјеран и најмилији лан чувањемо заувек у нашем срцима. Отац Недељко, мајка Босиљка и брат Горан са породицом 00310-Р

Тужно сјећање на драгог оца и снаха

СЛАВКА БАЛАБАНА

29.9.1996 - 29.9.1998. С поштовањем и тугом, син Заранко и снаха Нада 00286-Р

Дана 29.9.1998. године су данје године од смрти нашег драгог сугрупа, оца, снаха

СЛАВКА БАЛАБАНА

Тојој племенитој лан женејој вјечно са нама. Породица Балабан 00286-Р

Дана 27.9.1998. године направила се вост тужно: дана од смрти нашег драгог

ДРАГАНА (МИХАЈЛА) АМИЦИЋА

Дана 27.9.1998. године посетитићемо његову јеру кућу, запалићемо шајете и положићемо шајете. С љубављу и поштовањем ујаче не га се сјећаће њихом најмилијој: син Милорад, кћерка Диња и Жана, сестра Радољка, снаха, зетом, ујача и праујача

IN MEMORIAM У нашим срцима заувек:

ДУБРАВКА МАРШИЋ - ОГЊЕНОВИЋ

НИНОСЛАВА - НИНА САРИЋ

МУНЕВЕРА ХАШИМОВИЋ - ВЕХАВОВИЋ

АЛФРЕД - ФРЕДИ ЈАНОШ

СИНИША ГУТАЉ

ЗВОНКО ЈАКИЋ

ДРАГО РАЈКОВИЋ

С љубављу, генерација магурината Гимназије 1962/63. године

Дана 27.9.1998. године направила се 40 тужно: дана од смрти наше драге

МИЛИЦЕ ТКИЋ

Тога дана у 11 часова посетитићемо његову јеру кућу и положићемо шајете на гробљу у Радошанима. Окалошљени породица: сугрупа Милан, синеси Боро и Радољко, кћерка Недељка и Нељанка, снаха Ђурка и Миланка, ујача, те остала родбина и пријатељи 00329-Р

Тужно сјећање на драгог оца и снаха

СЛАВКА БАЛАБАНА

29.9.1996 - 29.9.1998. С поштовањем и тугом, син Заранко и снаха Нада 00286-Р

Дана 29.9.1998. године су данје године од смрти нашег драгог сугрупа, оца, снаха

СЛАВКА БАЛАБАНА

Тојој племенитој лан женејој вјечно са нама. Породица Балабан 00286-Р

Тужно сјећање на драгог сестрику

ДРАГАНА КРЕМНОВИЋА

29.9.1995 - 29.9.1998. С тугом и болом, тетња Руђана са породицом 00313-Р

Дана 26.9.1998. године направила се 40 тужно: дана од смрти нашег драгог и вољеног

МИТРА (МИЛЕ) МИЛЕТИЋА

Тога дана у 11 часова посетитићемо његову јеру кућу и положићемо шајете на гробљу у Борку. Овом приликом познатио родбину, комисија и пријатеље да не се предају. Окалошљени: синеси Марко, Рајко, Марко, Недељко, Младан и Мила, кћерка Младанка, Љубанка, Гордана и Рајанка, зетом, снаха, ујача и праујача 304-Р

Тужно сјећање последњих шест мјесци од смрти драгог

ЧЕДЕ ВУЧЕНОВИЋА

С поштовањем и тугом, сестра Желана, зет Рајко и сестрица Недељка 00307-Р

Дана 24.9.1998. године направила су се три тужно: године од смрти нашег драгог сугрупа и оца

НЕДЕЉКА - НЕШЕ БАШИЋА

Тога дана посетитићемо његову јеру кућу, положићемо шајете и запалићемо шајете. Болна спознаја да је живот кратак, смрт неизбежна и раскидају вјечан, а вјечно уми да се живи од околности, јер у мени је остала јеру пуљва која је јача од мистине и одлања на срећне дане проводење вјечно. Тојој најмилијој: сугрупа Драгица и кћерка Даница

Тужно сјећање на драгог и вољеног оца јунака

ДРАГУТИНА ТАТИЋА

20.9.1992 - 20.9.1998.

Дана 27.9.1998. године у 11 часова посетитићемо његов гроб на гробљу у Клањанима и положићемо шајете. Време пролази, а туга и бол остају. Отац Ратко и мајка Гордана, сестра Слава и ујак Бајка 00317-Р

НИКОЛА ЗАЈЦ

4.4.1997 - 29.9.1998.

00326-Р

Дана 24.9.1998. године, трагичним случајем изгубила је живот у 25. година

ДУШКА (Бошка) ПАЈИЋ

Свекра ће се обавиати 26.9.1998. године на гробљу Цокиће у 13 часова. Поштом краће испред куће жалости у Зеленом Врбу. Окалоује: мајка Госта, отац Бошко, брат Милорад и остала родбина

Последњи поздрав вољеног

ДУШКИ

од Лубише

Тужно сјећање на драгог кума

ТОМИСЛАВА - БАТУ ДАВИДОВИЋА

Твој гласини и добрим лич. својинам жрњо. Кума Нина Грубог са породице (00315-P)

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ ПАЈИЋ

од Вере и Златка Кнежевића

Тужно сјећање на вољеног

БОРБУ

Син који смо те вољели нисмо те забораваили. Зет Ратко, снаха Јованка, снаха Зоран, нећак Милош, нећакиње Милана, Мирјана и Мелка (0027-P)

Дана 27.9.1998. године настрадао се шест месеци од смрти нашег драгог

МИЛОВАНА ГРАХОВЦА

Без тебе никома никада бити око што смо били, с тобом увијек ћемо те вољети и памтити. Супруга Драгица, снаха Ниња и Душко, унуча Драгана и Борба, снаха Анка и остала родбина (00267-P)

ДУШКА (Бошка) ПАЈИЋ

1979-1998. Последњи поздрав својој јединици од мајке Госта

Последњи поздрав

ДУШКИ

од породице Поповић

Тужно сјећање поводом 40 дана од смрти драгог пријатеља

ТОМИСЛАВА - БАТЕ ДАВИДОВИЋА

Туро Малевић са породицом

Тужно сјећање на драгог девера

БОЖИДАРА МАРКОВИЋА

27.3.1998 - 27.9.1998. С поштовањем, Зора Марковић (305-P)

У суботу, 26.9.1998. године настрадао се 40 тужних дана од смрти нашег драгог и вољеног жиста преминула наша драга кћерка и сестра

СВЈЕТЛАНА - ЦЕЦА ДРАГИЧЕВИЋ

Тога дана у 10 часова посетилимо њену вјечну кућу на гробљу у Бабињима код Доне Гисавице, а послеје тога положили цвијетле и завити је сузама. Окалоује: мајка Мелка и сестра Слава (00297-P)

Дана 30.9.1998. године настрадао се тужно године дана од смрти нашег драгог и вољеног супруга и тата

ДАНЕ МИЈАТОВИЋА

У суботу, 26.9.1998. године у 11 часова посетилимо његову вјечну кућу на Новом гробљу и обавили годишњи поклон. Поштом: сестра Драгица, сестрице и пријатеље да нам се придруже. Туга са не мјери преносом њеј прозвонком која је настала у нашим срцима с твојим одласком. Твоја нећакиња: супруга Мелка и кћерка Данијела (00296-P)

ДУШКА (Бошка) ПАЈИЋ

Последњи поздрав својој сестри од брата Милорада - Мале

Последњи поздрав

ДУШКИ

од породице Шакић

Тужно сјећање на драгог

ТОМИСЛАВА - БАТУ ДАВИДОВИЋА

од Божа Лука са породице (00318-P)

Тужно сјећање на драгог стрица

БОЖИДАРА МАРКОВИЋА

27.3.1998 - 27.9.1998. Породица Салапура (00305-P)

Настрадао се 40 тужних дана од прорачне смрти наше драге сестре

СВЈЕТЛАНА - ЦЕЦЕ ДРАГИЧЕВИЋ

Увијек ће те вољети брат Миланко Драгићевић - Мила (00297-P)

Тужно сјећање на драгог тату

ДАНУ МИЈАТОВИЋА

Драги тата, бол да тобом је велика а туга да тобом је жрњо. Твоја Данијела (00296-P)

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ

од стрица Владо, стрице Владо, брата Драгана и сестре Данијеле

Последњи поздрав

ДУШКИ

од Чедомира Поповића са породице

Тужно сјећање на драгог

БАТУ

Кафе-бар „Аурора“ (0318-P)

Тужно сјећање на драгог стрица

БОЖИДАРА МАРКОВИЋА

27.3.1998 - 27.9.1998. Породица Вујасовић (00305-P)

Тужно сјећање на драгог

СВЈЕТЛАНУ - ЦЕЦУ ДРАГИЧЕВИЋ

С љубављу и сјетом: брат Борислав, снаха Мера, Горан и Жалка Драгићевић (0297-P)

Тужно сјећање на драгог брата

ДАНУ МИЈАТОВИЋА

30.9.1997 - 30.9.1998. С поштовањем и тугом, сестра Дана и зет Лазо (00296-P)

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ

од стрица Драгутина, стрице Стојана, Маре и Мелка

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ

Колектив Српске школе Бана Лука

Тужно сјећање на пријатеља

БАТУ

Твоји пријатељи: Таме, Боко, Лазо, Раде, Мило, Бето, Јосе, Васе, Драшко, Милован (0318-P)

Дана 28.9.1998. године настрадао се дан-је година од смрти нашег драгог и вољеног супруга и оца

БОРБА (Бошка) ШОРМАЗА

Не постоје ријечи које могу описати наш бол. Са собом си одио у дан нас: Супруга Јованка, снаха Роберт и Владимир (00327-P)

Сјећање на драгог оца

БОРБУ

Сјећање на тебе и твоју доброту жвајеје у нашим срцима. Твоји синови Роберт и Владимир (0027-P)

Тужно сјећање на драгог брата

ДАНУ МИЈАТОВИЋА

30.9.1997 - 30.9.1998. Од Марка, Душко и Драгана (00292-P)

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ

од стрица Стево, стрице Драгана, брата Мале и Небојне

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ

од колектива Шумско гоздинство Бана Лука

Тужно сјећање на нашег драгог

ТОМИСЛАВА - БАТУ ДАВИДОВИЋА

Ветеран ФК „Омладинци АТБ“

Сјећање на драгог оца

БОРБУ

Вечно ћу те вољети и никад забораваити, драги оца. Мајка Мара (0327-P)

Тужно сјећање на драгог

СВЈЕТЛАНУ - ЦЕЦУ ДРАГИЧЕВИЋ

Стрица Даре, брат Благог, снаха Јовица, Асо и Милица Драгићевић (0297-P)

Тужно сјећање на драгог пријатеља

ДАНУ МИЈАТОВИЋА

28.9.1997 - 30.9.1998. Од породице Бабић из Савског улова (0305-P)

Последњи поздрав нешој родници

ДУШКИ ПАЈИЋ

од радника колектива „Глас српског“

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ

од радника колекта наше мајке

Последњи поздрав драгој

ДУШКИ ПАЈИЋ

од Неђе и Босанке Остич

Тужно сјећање на вољеног брата

БОРБУ

Вечно си вољени и незаборављени у нашим срцима. Сестри Дана, брата Моме и Срето (0027-P)

Тужно сјећање на драгог

СВЈЕТЛАНУ - ЦЕЦУ ДРАГИЧЕВИЋ

С љубављу: брат Славо, снаха Драга и Сана Драгићевић (0297-P)

Прошло је 40 тужних и болних дана од немилодне смрти наше вољене мајке. Дана 26.9.1998. године у 11 часова посетилимо њену вјечну кућу, положили цвијетле и завити је сузама. Овом приликом захваљујемо колективу Бивалунка лавара, који ми је омогућио да достојанствено изградимо нашу мајку на њеном вјечном боравишту. С љубављу и поштовањем увијек ће те се сјећати и чуваће од заборава твоја кћерка Дана, унук Тамара, супруга Мирко и зет Зоран (00296-P)

**Генадиј Зуганов о Косову
Унутрашња ствар СРЈ**

МОСКВА, 25. септембра (Танјуг) - Лидер Комунистичке партије Русије Генадиј Зуганов је данас нагласио да је питање Косова и Метохије унутрашња ствар СР Југославије и упозорио НАТО да се о њој не може решавати примјеном силе.

„Тај проблем мора да се решава искључиво мирним средствима и управо у том духу се изјаснила већина говорника у Стразбуру“, рекао је Зуганов на конференцији за новинаре, одржаној по повратку са јесенег засједања парламентарне скупштине Савета Европе.

Косово и Метохија је „унутрашња ствар Југославије и тај проблем не могу да ријеши никакве војне акције“, нагласио је Зуганов.

„Хтио бих да се обратим руководству НАТО пакта, сто пута размислите prije него што покренете војне акције на Косову“, рекао је Зуганов.

**Милошевић примио
делегацију бораца
Балкана**

БЕОГРАД, 25. септембра (Танјуг) - Председник Републике Слободан Милошевић примио је данас делегацију учесника Конференције бораца из организација Балкана, која се одржава у Београду.

У делегацији су били председници бораца, антифашистичких организација и савеза ветерана Бугарске, Грчке, Румуније, Кипра, Мађарске, Савеза удружења Народноослободилачког рата (СУБОР) Републике Српске, као и њихови домаћини - председник и генерални секретар СУБОР-а Југославије и највиши представници СУБОР-а Србије и Црне Горе.

Гости су упознати председника Милошевића са успјешном сарадњом коју остварују њихове организације, не само у балканским оквирима, већ и са антифашистичким покретима широм свијета.

**Професор социологије у
Љубљани Растко Мочник:
Влада Словеније
одговорна за рат**

ЗАГРЕБ, 25. септембра (Танјуг) - Професор социологије на Филозофском

Окружни суд у Приштини

Затвор терористима

ПРИШТИНА, 25. септембра (Танјуг) - Вијеће петорице Окружног суда у Приштини, коме је председавала судија Вишеслава Цвјетковић, осуђило је данас 11 припадника терористичке организације „Ослободилачке војске Косова“ на казну у трајању од пет до десет година затвора.

Због, како се наводи у оптужници, кривичног дјела удруживања ради непријатељске дјелатности, упућивања и пребавивања оружаних група, оружја и муниције у Савезну Републику Југославију, на по десет година затвора осуђени су Руфки Сума (30) и Несим Цури (28).

Ариф Цури (33) осуђен је на седам, Шериф Бершиша (29) на шест, док су Амит Бершиша (46), Ресел Шкрети (26), Зекерија Шкрети (27), Фадиљ Бершиша (38), Валон Бершиша (27) и Шефки Тополјани (27) осуђени на по пет година затвора.

Оптужени Афет Кризеви (39) ослобођен је оптужбе и даље издржавања казне.

Од осуђених, само се Руфки Сума, Шериф Бершиша, Валон Бершиша и Шефки Тополјани налазе у затвору, остали су у бјекству и суђено им је у одсуству.

Јељин наменовао десет министара

Премијер Русије Јевгениј Примаков

Примаков формирао кабинет

МОСКВА, 25. септембра (Танјуг) - Председник Русије Борис Јељцин је данас потписао указе о наименовању десет министара.

Међу њима је и досадашњи, дуго оспоравани министар финансија Михаил Задорнов, чије је ново наименовање на исти положај било најсупериорније током двонадјељног одгулачења са формирањем новог кабинета. Идеја да Задорнов остане на положају министра финансија је наглазила на велике отпоре. Пошто су га многи сматрали јединим од криваца за садашњу финансијску кризу у Русији.

Синоћ је, коначно, објављено да ће досадашњи министар финансија Задорнов, ипак, остати на свом положају, али само током неколико наредних мјесеци.

Ту информацију, међутим, није потврдио Јељцин, потписујући данас указе, али се сматра сасвим могућим да је Задорнов одиша остао само као привремено рјешење, док му се не нађе одговарајућа замијена.

Остали министри кључних владиних ресора су наименовани још раније, тако да се данас може рећи да је основни дио кабинета Јевгенија Примакова коначно формиран.

**На подручју Глођана
Пронађено пет тијела
уморених**

БАКОВИЦА, 25. септембра (Танјуг) - Радници МУП-а пронашли су још пет лешева побијених цивила на подручју Глођана, потврдиле су данас Танјугу општинске власти у Баковици. Тијела ос-

оба које су побили терористи пронађена су у каналу који из Дечанске Бистрице водом напаја Радоњишко језеро.

Са овим је укупан број лешева пронађених на овом стратишту достигао цифру од 39, а истражници и даље трагају у муљу канала, док се за сада само нагађа колико је жртава на долу Радоњишког језера. Очекује се долазак експерта у Баковицу, гдје ће бити обављена идентификација.

Последња „глазура“ на гласачким кутијама

Нијемци у недељу бирају парламент

БОН, 25. септембра (Танјуг) - Политичке странке Њемачке завршавају данас малушку изборну кампању пред излазак у недељу пред 60,5 грађана с правом гласа, који треба да дају последњу ријеч о саставу новог Бундестага, доњег дома парламента.

Хришћанско-демократска унија ће кампању закључити говором шефа странке, канцелара Хелмута Кола, на великом митингу у Мајнцу, док ће њен највећи супарник, Социјалдемократска партија, одржати такође велики мит-

инг, у Берлину. Кандидату СГД, Герхарду Шредеру, ће на митингу притећи у помоћ његов социјалдемократски колега из Аустрије, канцелар Виктор Клима.

Вишемјесечна изборна кампања је коштала, како су статистичари израчунали, више од 150 милиона марака. Толико нова су странке потрошиле на сопствено рекламирање у новинама, на телевизији и радију, на митинге, штампање и дистрибуцију свог пропагандног материјала...

**Перу: преварио се камион на
планинском путу
Погинула 24 ученика**

ЛИМА, 25. септембра - Двадесет четворо школског дјеце старости од шест до 12 година, као и двије одрасле особе, погинули су када се камион који су ишли на екскурзију преварио на планинском путу и пао у провалину у перуанском Анди-ма, јавља данас Ројтерс.

У овој несрећи, која се догодила Јуче, погинули су још 20 ученика и старијих особа, од којих је петоро у критичном стању.

Дјеца су у пратњи одраслих кренула на школску екскурзију из мјеста Хаен, око 870 северистоочно од главног града Лиме, а страдали су у једној од најјакороснијих области Перуа. (Танјуг)

**Угес шпанског авиона
Живот изгубило
38 путника**

МАДРИД, 25. септембра - Шпанска влада је потврдиле да је погинуло свих 38 особа у шпанском путничком авиону који се данас срушио на медитеранску обалу Марока, јављају агенције.

Погинула су 34 путника и четири члана посаде, који су били у авиону шпанске чартер компаније „Лајонер“ са 86 сједишта. Авион је летио на линији Малага-Мелиља, шпанску енклаву на медитеранској обали Марока. Рич је о авиону британске производње БАЕ 146-100. (Танјуг)

ТВ-програм СРТ

Субота, 26. септембар

9.55 - Најважа програма, 10.00 - Вијести, 10.05 - Јутарњи програм, 11.00 - Нешташине године, реп. 4. епизода, 12.00 - Вијести, 12.05 - Музички програм, 12.30 - Љубавне везе, реплика последњег епизода, 13.00 - Серијски прикази, 12. епизода, 14.00 - Вијести, 14.05 - Свјет јуче, 15.00 - Суботом поподне, 19.00 - Нови - серија за дјечу, 19.15 - ЕПТ, 19.30 - Дневник, 20.00 - Филм, 22.45 - Филм, 00.20 - Вијести, 00.25 - Одјава програма

Недеља, 27. септембар

9.55 - Најважа програма, 10.00 - Вијести, 10.05 - Јутарњи програм, 11.30 - Музички, 17. епизода, 12.00 - Мађошеник, 13.00 - Правослање, 13.30 - Музички програм, 14.00 - Вијести, 14.05 - Природа и локони Тексаса, документарна серија, 15.00 - Спортско забавно поподне, 19.00 - Нови - серија за дјечу, 19.15 - ЕПТ, 19.30 - Дневник, 20.00 - Филм, 22.00 - Новости, 22.15 - Спортски преглед, 22.45 - Добра стара дечија, 23.15 - Холевудске хронике, 23.40 - Музички програм, 24.00 - Вијести, 00.05 - Одјава програма

**Прогноза за викенд
Наоблачење**

У цијелој Републици Српској у летак је регистровано мало до умерено облачно, али суво вјетриње, а температура ваздуха су биле неједначне, али ипак него прогнозиран данас. Преглед температуре ваздуха у 14 часова:

Чачина 15, Ср. Горажде 16, Невесиње 17, Нови Град, Србиње, Властеник 18, М. Град, Приједор, Сокопач 20, Книжево, Ср. Сарајево 21, Бања Лука, Србач, Шмац 22, Требиње, Дервента, Добој, Модрича 23, Бијељина 24 степена.

Прогноза времена за викенд: Проглашено наоблачење које ће већ у јутарњим часовима у суботу захватити југозападне и јужне крајеве. Прије подне ће се проширити на већи дио земље. У другом дијелу дана предвиђа се постепено разведлавање. Једино ће на југоистоку бити умјерено облачно. Вјетар ће бити слаб јужног сјерца. Јутарња температура у интервалу од 8 до 13, у Херцеговини до 16, максимумна дневна од 21 до 26 степена. У недељу углавном суво и топло вријеме. Републички хидрометеоролошки завод.

АКЦИОНАРНО ДРУШТВО КРИСТАЛ БАНКА **STOCK CORPORATION CRYSTAL BANK**

Банка Лука • И.Ф. Јулија 9 • центарла 078/12-930 • директор 078/12-942 • факс 078/12-878

Курсна листа бр. 078

Курсеви из ове листе примјењују се од 24.9.1998. године Курсеви у конвертибилним маркама (КМ)

Држава	Шифра валута	Ознака валуте	Јединица	Куповни за девизе и ефект. вал.	Средњи за девизе	Продајни за девизе
Аустралија	036	AUD	1	0.9814	0.9839	0.9863
Аустрија	040	ATS	100	14.1757	14.2112	14.2467
Белгија	056	BEF	100	4.8378	4.8499	4.8621
Канада	124	CAD	1	1.1037	1.1065	1.1093
Данска	208	DKK	100	26.1749	26.2405	26.3061
Финска	246	FIM	100	32.7615	32.8438	32.9257
Француска	250	FRF	100	29.7406	29.8151	29.8897
Њемачка	280	DEM	100	100.0000	100.0000	100.0000
Грчка	300	GRD	100	0.5802	0.5817	0.5831
Ирска	372	IEP	1	2.4885	2.4947	2.5009
Италија	380	ITL	100	0.1008	0.1010	0.1013
Јапан	392	JPY	100	1.2503	1.2534	1.2568
Куват	414	KWD	100	0.0000	0.0000	0.0000
Холандија	528	NLG	100	88.4563	88.6780	88.8997
Норвешка	578	NOK	100	22.4376	22.4938	22.5500
Португалија	620	PTE	100	0.9725	0.9749	0.9773
Словенија	705	SIT	100	1.0542	1.0568	1.0595
Шпанија	724	ESP	100	1.1740	1.1770	1.1799
Шведска	752	SEK	100	21.2499	21.3031	21.3564
Швајцарска	756	CHF	100	121.0734	121.3769	121.6803
В. Британија	826	GBP	1	2.8267	2.8338	2.8409
САД	840	USD	1	1.6878	1.6920	1.6962
Евр. унија	954	HEU	1	1.9570	1.9619	1.9668

1. SDR (SPECIAL DRAWING RIGHTS) = USD 1.37259
2. ХРВАТСКА КУНА 100 27.3082
3. ЈУГОСЛОВЕНСКИ ДИНАР 100 16.6667

Курсеви за куње и YU динар примјењују се за обрачун ширине.

Дневне уплате на жиро-рачуни бр. 30600-601-7-6012456 код Српске државне банке ДД Банка Лука. Уплате на девизни рачун број 30600-601-12-12456 код Српске државне банке ДД Банка Лука. Рјешавач Министарства информација Републике Српске број 01-413-93 лист је уписан у Регистар девизне гласила под редним бројем 35. На основу Закона о извозима и порезу на промет члан 29, тачка 7, на дневне новине „Глас српски“ порез на промет плаћа се по стопи од 14 одсто („Службени гласник Републике Српске“ број 15/96). Издаје и штампа СДП „Глас српски“, ул. С. Куленовића 93, Банска Лука, за штампару: Боро ЛУБУРИЋ.

КУЛТУРА ГЛАС српски

подсјетник

Културно љето на подручју западног дијела РС

Једна од представа на „Кочићеву српској сцени“ у Приједору

Добитник Кочићеве награде: Сретен Вуковић на овогодишњем збору у Стричићима

Талија је царовала

„Даске које жваот значе“ доминирале су овог љета. Све је почело у Приједору, на „Кочићеву српској сцени“, а завршило се на Терџани Кастил у Бањој Луци...

Најтоплије годишње доба напустило нас је почетком све седмице. Почетак јесени уједно је и прилика да се сумирају резултати, односно, да се сагледа све што се дешавало на културном пољу у протекла три мјесеца. Додуше, љето, на неки начин, доноси затишје на пољу културе, јер и културни радници су људи, који имају право на годишње одморе и љетовања. Ипак, то није смело ентузијасте да својим суграђанима поклоне нешто вриједно папирне и врелим љетним данима...

Но, кренемо од почетка, од јуна. Приједор је у другој половини јуна био домаћин Шестог фестивала позоришта Републике Српске. На овој смотри позоришног стваралаштва, која је по пети пут одржана под називом „Кочићева српска сцена“ учествовала су позоришта од Требиња до Новог Града. Овогодишњу „Кочићеву српску сцену“ отворило је позориште „Приједор“ представом „Сиротица“, по тексту Миливоја Мајсторовића, у режији Раденка Билбије.

Уз функционалну и сведену сценографију Дарка Цвијетића и костима Злате Когелник, дочарана је прича о двије сиротице, о њиховим заблудама, праштањима и патњама. Томе је, наравно, допринијела и изварајна глумачка игра свих чланова ансамбла, који су, сваки на свој начин, допринијели да представа „покупи“ високе оцјене приједорске фестивалске публике, али и позоришне критике.

Након наступа домаћина, који су подigli завјесу Фестивала, одржаног под покровитељством Министарства науке и културе у

Влади РС, у свако вече препуној сали приједорског позоришта низали су се сусрети са позориштем младих „Анастасија“ из Градишке, које је на ову манифестацију дошло са представом „Није човек ко не умре“, по тексту Владимира Стојановића, у режији Жарка Миливојца, затим изузетним остварењем Позоришта „Слово“ из Требиња, „Свако ће ноћас у своју земљу отпутovati“, у режији Предрага Ђурића, након чега је слиједило „Даривање ватре“, ДИС позоришта, у режији Scot McElvanу и Новице Богдановића.

Посљедња два фестивала дана била су резервисана за бањолучка позоришта. Субота за Крајишко дјечије позориште и представа „Тужни принц“, док је у недељу изван конкуренције Народно позориште Републике Српске извело представу „Мај Нејм из Митар“, Виде Огњеновић, у режији Саше Латинковића.

Овогодишњу „Кочићеву српску сцену“ пратио је и низ интересантних културних садржаја, као што су изложбе слика, pjesничке вечери... Приједор и Приједорчани већ су познати као традиционално добри домаћини, што су и овог пута доказали. Сви који су дошли на овај фестивал могли су се у то и увјерити.

Јули је у Бањој Луци обиљежен традиционалном манифестацијом „Љето на Врбасу“. Поред спортских садржаја, посетиоци обала Врбаса могли су да уживају и у наступима културно-умјетничких друштава из Бање Луке, бројни извођача народне и градске музике, као и правим малим концертима бањолучких ансамбала. „Љето на Врбасу“ било је право ос-

вјежење у ионако спарним и врелим јулским данима...

Август је у сваком случају протекао у знаку „Кастил festa“. У периоду од 22. до 28. августа Бањолучани су били домаћини Првог међународног љетњег фестивала „Кастил '98“. На простору већ временом и небригом начетог Кастила, тврђава, која свједочи о бурној прошлости народа са ових простора, из вечери у вече смјенјивали су се догађаји из свијета спорта, позоришта, музике, ликовне умјетности и фотографије, ручних радова, али и озбиљних тема данашњице.

и музичке играније за клинцке и клинцезе нашег града, да би у нешто каснијим терминима до изражаја дошла сва разноврсност програма.

Публика жаљна добре забаве могла је да ужива у представама гостујућих авангардних позоришта и упозна нове „позоришне правце“, а исто тако да се у касним ноћним часовима опусти уз звуке рејва, или доброг рокенрола, али и уз ритам афричких бубњева, који својим темпераментним звуцима никога не остављају равнодушним. Такође, ни књижевне вечери нису прошле без одјека, с обзиром да

Трећи Сајам књиге у Бањој Луци: Сваки штанд својим избором привлачи је бројне посетиоце

Током седмодневног дружења нашој публици представили су се гости из Чешке, Енглеске, Италије, Савезне Републике Југославије, али и из Републике Српске, из Српског Сарајева, Љубиња и наравно, Бање Луке.

Рани вечерњи часови углавном су били резервисани за спотке манифестације и позоришне

су љубитељи писане ријечи том приликом могли да упознају младе књижевнике из Бање Луке, те госте из Љубиња.

Све у свему, седам дана разноврсног програма посљедњих дана августа уз мото „за сваког понешто“, протекло је брзо и уз жељу да догодине буде још боље. Сваки почетнички корак је

тежак, али не би требало да буде и посљедњи, већ напротив, мотив да може боље...

У скоро истом периоду, крајем августа одржан је и 33. Кочићев збор у Стричићима, чији је покровитељ ове године била Влада Републике Српске, а организатори Министарство науке и културе и Друштво „Змијање“.

У оквиру овогодишње манифестације одржана је духовна академија у Културном центру Бански двор у Бањој Луци, док је „Кочићева награда“ додијељена књижевнику Сретену Вуковићу у манастиру Гомоница. Завршна свечаност 33. Кочићевог збора одржана је код цркве Клинсина у Стричићима, родном мјесту књижевника и народног трибуна Петра Кочића. Поред културно умјетничких друштава из Бање Луке, свој допринос овој манифестацији ове године дали су и гости из Савезне Републике Југославије.

На самом крају љета, значи у септембру, од 15. до 20. септембра, одржан је и Трећи сајам књиге „Бања Лука '98“. У Дому Војске Републике Српске посетиоци су могли да се друже са књигом цијелих шест дана што је изазвало велико интересовање не само грађана Бање Луке, већ и околних општина и градова. Своју издавачку продукцију на овогодишњој светковини књиге презентовало је око стотинак издавача из Републике Српске, Савезне Републике Југославије и иностранства, што је овој манифестацији дало међународни карактер. У току трајања сајма, издавачи су промовисали своја најзалаженија издања. Као и на претходна два, задњег дана Сајма књиге уручене су и награде најбољим издањима, која су се појавила између двије светковине писане ријечи...

Било је то углавном све што се дешавало на културном плану западног дијела Републике Српске. Остаје нада и жеља да ће идуще љето бити још обилније садржаније и богатије сваки и сличним културним садржајима...

Неда СИМИЋ
Верџа ТОДОРОВИЋ

ОТМЈЕНОСТ ЛИНИЈА

Потреба за живим и трајним присуством једног лика из националне галерије ликова, 1929. године окупља угледне бањолучке грађане у Друштво „Змијање“, чији је један од задатака да подигне споменик књижевнику Петру Кочићу (1867-1916). Уз ово, Друштво је требало и „да пренесе кости покојног Кочића из Београда у Бању Луку“, и „да оснује фонд Петра Кочића“.

Дуготрајне припреме

У непуне четири године дјеловања (од 29. октобра 1929. до 21. маја 1933), Друштво је, предвођено господином Васом Глишцем (1879-1955), иначе Кочићевим пријатељем и „иницијатором цијеле акције Друштва“, окупило бројне чланове, а „Друштву је чинило особиту част, да су три поглавара трију словенских држава, били његови чланови: блаженопочивши краљ Александар, господин Томо Крашић, председник Чехословачке

Петар Кочић

републике, господин Мошички, председник Пољске републике“. Преко развијене мреже пододбора на простору цијеле Југославије, али и из „крајева свијета где живе Југословени: Француске, Америке, Аустралије, Грчке, Чехословачке, Белгије, Њемачке, Египта“, друштво „Змијање“ је већ почетком 1932. године сакупило више стотина хиљада динара.

У априлу је расписан „Натјечај“ за израду споменика и до 1. јуна у Бању Луку стигло је дванаест његових скица. Оцењивачки суд, који су чинили чланови Друштва: др Васо Глишца, председник Главног одбора, др Димитрије Закић, подпредседник, Данило Дрча, секретар, Мило Ивановић, благајник и Вук Јеловац, секретар са члановима Умјетничко-техничке секције „Змијања“: Шпиром Боцарићем, сликаром, Бранком Јовановићем, архитектом, Влахом Пећанцем, сликаром и архитектом Вулићем, одржао је 10. јуна, у згради Велике реалке, састанак „ради оцјене приспјелих радова“ и одлучно да прву награду додјели раду под шифром „Трибун“ - заједничко дело вајара Антуна Аугустинчића (1900 - 1978) и Ивана

ПЕТАР КОЧИЋ
1876 - 1916

Симбол борбе српског народа, споменик Петру Кочићу у Градском парку у Бањи Луци

Изградња споменика Петру Кочићу у Бањи Луци

Петру Кочићу, 6. новембра било је завршено уређење парка Бана Милосављевића, започето у јуну 1930. године расписивањем конкурса.

Од септембра 1930. до августа 1931. године инжењер Таса Милојевић, приватни предузимач из Београда, извео је све радове у Парку: „саграђен је Музички павиљон, фонтана, јавни лисовар, ограда око парка, постављено 70 клупа и 60 столица, те засађено дрвеће, украсно грмље и цијеће“. На источном дијелу парка остављен је један већи простор, предвиђен за постављање споменика Петру Кочићу.

Смисао снаге, отпора и борбе

Замисао његових аутора била је да споменик доминира цијелим овим простором, не само својим димензијама (камени постамент је висок три и по метра, а бронзана фигура књижевника два и по метра), него и својом поруком.

Народном трибуну у част

- Вање Радуша (1906 - 1975) из Загреб, друга је остала неподјелјена, а трећа награда је припала београдском вајару Марку Брежанину (1883 - 1956).

Сутрадан, у истом простору бањолучке Гимназије, отворена је десетодневна изложба свих радова приспјелих на овај

Послије одлуке жирија контактирало се са ауторима, Аугустинчићем и Радаушом и договорено је да се „изврше извајесне коректуре споменика“, а сликар Широ Боцарић (1876 - 1941) понудио је да, „... не као члан Одбора, већ као умјетник и добар пријатељ и поштовалац

Свој „свагдањи огртач“ Кочић, само овалаш, придржава лијевој руком у којој је књига - „Симбол литературе, помоћу које се борио против туђинске управе“. Десна рука је слободно испружена напријед, и она, таквим гестом као да подржава мисао или мисли, које Кочић упућује народу.

У покрету, посебно горњег дијела фигуре, сконцентрисан је смисао снаге, отпора и борбе, а сама скулпторска форма је чврсто саграђена и њен реалистички начин израде, наглашени гест и порука само појачавају монументалност споменика.

У вријеме када је рађен, споменик Петру Кочићу био је један од ријетких или једини ове врсте код нас. Тада се чешће или углавном изводе „актуелни споменици по унутрашњости“ Краљу Петру I Великом Ослободиоцу и Краљу Александру.

За разлику од свих других, Кочићев споменик је преживио. Да ли, најприје, као опомена свима онима који би да владају Кочићевом земљом и његовим санародницима - на начин који ни Кочић, али ни његови Крајинјаци никада нису признавали?

Данка ДАМЈАНОВИЋ

Замисао аутора споменика била је да он доминира цијелим овим простором, не само својим димензијама (камени стуб постамент висок је три и по метра, а бронзана фигура књижевника два и по метра) него и својом поруком

конкурс. Нажалост, осим само једне реченице о њој у „Службеном листу Врбаске бановине“ од 4. августа 1932. године, о изложби се ни тада, али ни до данас, није више писало. С обзиром на то да је конкурс објављен у свим београдским и загребачким листовима, своје приједлоге сигурно су послали наши значајни умјетници, те се она давно требала да нађе међу изложбама одржаним код нас. Оскудни временом, у овој прилици ни сами јој не поклањамо значајнију пажњу, али нас чека као један од сљедећих задатака:

покојног Петра Кочића“, отпутује о свом трошку у Загреб и да заједно са вајаром Аугустинчићем „студирају главу покојног Кочића, да би израда потпуно одговарала великом покојнику“.

Аутори су се у посебном уговору обавезали да ће да израде „неколико студија главе Петра Кочића“, како би посебан одбор „одабрао најјернију студију“. Према истом Уговору Аугустинчић и Радауш су се сложили да „... цијели споменик, монтиран, ставе на располагање одбору најкасније до 1. новембра 1932. године“.

Даном откривања споменика

Из старословенске

МИТОЛОГИЈЕ

Мокош

Мокош је богиња у митологији Источних Словена. Она је једино женско божаство у староруском пантеону чији је идол стајао у Кијеву, на врху брда поред идола Перуна и других божаства. Када је у „Старој хроници“ набрајају идоле Кијевске Русије, листу која почиње Перуном, завршава Мокош. Мокош заузима посебно мјесто и у познијим списима паганских богова, према се у свима, поред тога што задржава своју супротстављеност према мушким боговима, понекад налази на челном мјесту.

Спомен на Мокош у Украјини задржао се све до средине 19. вијека. Према подацима из сјеверноруске етнографије, Мокош су замислила као жену која има велику главу и дугачке руке и која ноћу преде прећу у кућама. Празноверје забрањује да жено остављају предива, „јер ће их Мокош испрести“.

По приману православаља директни наставак Мокошиног лика постала је Параскева Пјатница (код нас св. Петка). У Украјини је Пјатницу, у церемонијама (обредима у 19. вијеку), представљала жена распуштене косе, коју су спроводили кроз села. Петком би приносили „жртве“, тако што би бацали прећу и коње у бунар. Овај обред се зове „мокрида“, као што је Мокошино име, која је у вези са коријеном ријечи мокриљ, „мокар“, и мокнути, „киснути“, исто тако као и са ријечи мокош, „пређење, плетење“.

Овдје треба свакако споменути и руски женски митолошки лик Среду, Среду („срејед“) која је попут Петке, у вези са непарним бројевима, с женским (непријатељским) принципом: сматрали су да је Среду помагала да се тка и бјели ланено платно, она је кањавала оне који су радили среједом.

На Мокошину заједничку, свесловенску црту упућује и словеначка бајка о чаробници Мокошки, западноруски Мокошин врх („Мокошин врх“ упореди с њеним идолом на врху брда), Мукуш, Мухеш код Пољских Словена и Мосцизе код старих Лужичких Срба.

Типологија Мокош је блиска са грчком Мојром и са германским Норнама, које предчу човекову животну нит и одређују његову судбину, те са хетитском богињом подземља, са иранском Ардирасом Анхат и наставља се у старословенској митологији у лику громоуковне жене (или његовог женског пандана).

Као што смо већ рекли, приманом хришћанства Мокош наставља да „живи у лику свете Параскеве Пјатнице (св. Петка Параскева). О томе и о летом дану у недељи опширније у сљедећем наставку.

Стеван МАРТИНОВИЋ

народна баштина

Становништво Босанске крајине увијек је његовало склоност за кићења и украшавање како себе, тако и одјеће коју је носило. Поједини примјери накита непрекидно се појављују од средњег вијека па до данас. У посљедња два вијека употребљавао се накит кулунџијске израде, те накит којег су носиле жене од разних материјала (перли, шкољки, новца, цвијећа и сл.). Символична својства накита огледају се у избору различитих орнамената и облика. Најчешћи орнаменти јављају се цик-

Стари накит и вез

рука се носе појасеви украшени металним додацима, перлама и слично. Сачувани накит је значајно културно наслеђе које сведочи о мајсторству кулунџијских руку, маштовитости и разноврсности облика и стилизованих орнамената с непогрешивим осјећајем за њепоту и хармонију.

Што се тиче веза, на текстилним предметима, жене, различитим везом, израђују ријетко богату и лијепо орнаментику. Мотиви које сусрећемо чувају у себи пуно елемената који карактеришу умјетности најстаријих народа свијета.

Разнобојним вуњеним, свиленим и другим врстама кон-

Богато културно наслеђе

цак линијама и мотивима троугла, ромбова, полумјесеца и слично.

Од металног накита употребљавају се тепелуци, различити лацнићи, пријесици, уплетњаци за косу, украсне игле којима се причвршћују оглаваља, затим пафте - металне копче, а редован су украс наушнице, разних облика, наручнице, прстене, ниске од златног и сребрног новца. Око ст-

ца, жене су, стрпљивим радом, израдиле лезу стилизованих геометријских, вегетативних, антропоморфних, зооморфних и других мотива који говоре о разгранатости духа и човјекове судбине.

В. Т.

Јелек украшен везом од сребрне и златне жице

ходећи уз вјетар

Добар лош зао

Не чини ли се да се олако размећемо критикама. Ништа нам није по вољи и укусу, смета нам или нас вријеђа свака ситница. Намфор - би био прави израз за наше стање. А нисмо то постали преко коњи, нити смо такви рођени. Онда шта?

Шта је то у менталитету овог народа, или ове регије у цјелини, да своју законски и демократски загарантовану слободу изражавања, приоритетно испољава константним негодовањем? Критикујемо ово или оно, овог или оног, а истовремено смо и сами предмет нечије критике. Огрезли у неред и неред истерујемо своју правду, али по којим аршинима?

Служећи се сваковрсним машинацијама, постали смо мајстори импровизације. Импровизујемо знање кријући властиту неспособност. Импровизујемо одходњу приказујући лажне манире скривене иза куртоазно-користолубивог осмјеха. Олако прелазимо преко туђе муке неправде и преваре.

Зачудо, спремни смо тврдити да је у свијету знатно другачије;

Хронични балкански песимизам

да је култура живљења сама по себи сврха битисања, али некако другачије, озбиљније схваћена. То, чини нам се, залажемо нас сваком кораку макросвијета, којег као да и нисмо дио, нити смо кад били.

Зачудо, спремни смо тврдити да је у свијету знатно другачије, да је култура живљења, сама по себи сврха битисања, али некако другачије, озбиљније схваћена. То чини нам се, залажемо на сваком кораку макросвијета, којег као да и нисмо дио, нити смо икада били

Од малена су на учили нереду, протекцији, лажима и преварама, сили јачег и богатијег (или обротно). Напокон смо и сами схватили да смо посљедњи у низу, да нисмо способни низашта друго него пикање лопте или ратовање, за било чију идеологију.

Том смо се учењу с временом прилагодили, навикнути на лоше али знајући колико може бити добро.

Стога не чуди хронични песимизам балканске нације, изникло на тековинама традиције, културе, фолклора, гламочног кромпира, влашкиког сира, кошаркашког духа, новокомпоноване музике, познавања хорскопа, и префињене швалерације достојне тамо неких председника. Но, и поред широко прихваћених симбола културе - лук, спанина и кафанско подригивање, и даље трагамо за властитим идентитетом; можда зарад националног презентовања.

Па ипак, чини се да није баш све тако црно. Сваки каки смо, примитивни и неучи, позитиван смо примјер у свијету по својој исонској чистоти карактера. Суђећи по статистичким подацима и црним хроникама, увелико заостајемо у примјени насиља, криминала радњи, процентима убиства, силовања и осталих занимација. Тек се томе не могу начуђити.

Ранко КЕРКЕЗ

чвор

Невиједно питање свих листова за разбирку гласи: „Коју бисте књигу понијели на пусто острво?“. У задњи крај, примјетили смо нешто пикантно варијанту: „Коју бисте особу, из свијета популарних, повели на пусто острво?“. И једно и друго питање имају смисла само уколико ЗНАТЕ ЉЕТОВАТИ. Поред бизарних подјела, својствених свим људима, ова, на оне који знају и оне који не знају љетовати, готово је беспредметна. Стварно - умјеће љетовања не уписује се само као ОДМАРАЊЕ. Бити мајстор доброг љетовања, риједак је занат. За који ње-

би се рећи да смо већ стигли на речено љетовање. А ми још нисмо ни кренули. Водимо жучне полемике о дестинацијама, прелиставамо по ко зна који пут проспекте, размишљамо се за „изглед времена“, мјеримо висинске разлике. Него, ми још нисмо резервисали собу, нисмо карте купили. Не знамо још увијек чак ни

Врећа на пустом острву

је довољно само познавање финеса у послу љетовања. Тако рећи, за добро љетовање, неопходан је елементарни нарочите даровитости. Мајстор љетовања, као сваки експерт, темељито врши припрему, за обављање ове рекреативне делатности. Податак да у свијету око 200 милиона људи ради на пословима туристичких услуга, сам по себи упуцава страхоположавање. Поред државних, приватних, потајних и тајних агенција, бригу о вашем љетовању оплуживање батаљони конобара, рецепционара, шефова сала, куваара, професионалних спазилациа на плажи, изнајмљивача скутера водоник, брзих чамца са скијашица на води, скривене гориле под палмама (да вас неко не омета), мућкарских хотела, чија је основа ватка, цин, вермут, текила. Коктел бармени и хигијеничарке, нисте као медицинске свестре! Могло

љетовалишта име, где би мајсторски љетовали. Ова филозофска нестабилност, поражава нас још више кад, гледајући кроз прозор, спазимо како они који не умју љетовати већ грабе према аутобуској станици. Носе и на леђима и у рукама скоро цијелу имовину! Коју ће десетак дана премјестити на своје љетовање. И док ви затворите прозоре и преспавате ноћ, они су већ стигли на своје љетовање. Иако, стручно гледано, немају отпала, лармације који забављају карте у фенџи пивања, лијудкајући танак шприцер. Ти примитивци већ су се окупали, добили тамнију боју коже, лишали у мору, јер им је мрско да пропусте чари морске воде. Љетовања аматери, што решавају укрштенице са осам ријечи. Четири водоравно, и четири усправно! Већ плешу ти коњи, магарине, селачине, на хотелској тераси. Једу и сејежи парадјаја, трбухом уз трбух, са

својом жентурачом. Уз музику која свира тему: „Златице питај Тару да ми врати љубав стару“. А њему Тара одговара: „не враћа се љубав стара“!

Зато сте се ви и одлучили за умјетничко љетовање, на пустом острву. Премда још нисте одговорили на питање из новина, с којом књигом, ни с којом популарном особом. А нисте купили ни карту, као што онај у ани, није купио лоз, а хоће да дође на коњи! Ви бисте на пусто острво, али би тамо читали путопис Исидоре Секулић, Милоша Црњанског, Растка Петровића и Јована Дучића. Ама, не може тако. Или ћете бити на пустом

острву величине Нојеве барке, или пут под ноге. Па по широким ти свијету. Осамдесет дана за пут око свијета. Или си Робинзон, одлучи. Или си Крусо. Или си нешто, популарно, на осами, крес'о? И скромност те краси: с ким (је) бесништер, с Моником Левински (она бато!), с Винти Хустон (блек је бутифури), с Катарином Оксенберг (родољотко један).

И кад си коначно одлучио с којом ћеш књигом, и којом особом проводиш љетовање на пустом острву, и ти кренеш. Кад тамо, на пустом острву врн к'о у кошници. А радио јавља да су хотели по ривијери полупразни! Пуста острава, луна као шплек. Хтио си бити САМ-а сад си у ГУЖБИ. На пустом острву! Врати се мајсторе љетовања. Стиже зима, биће зимоване!

Бранко ЧУЧАК

излог

Момчило Настасијевић
„Родослов лозе вампира“
Магијска моћ ријечи

машту. Језичка чарања се допуњују са митологијом. „Родослов лозе вампира“ је помало наш заједнички родослов. Препричана историја предака, преношење са кољена на кољено скривене тајне о тами у нама. Прича о колективном проклетству. Сваки митолошки мотив који у људском разуму стоји уписан као истина има своје стварно оправдање у људској психи, Настасијевић уочава ту узајамну повезаност између измишљеног и стварног, показује разголићену људску потребу за оправдањем измишљеног. Људи проналазе крајње границе уживања у храњењу свог властитог страха, као у причи „Страх“.

Овај избор под називом „Родослов лозе вампира“ (једна од најљепших Настасијевићевих прича од овадје уврштених) сачињен је од три целине: „Из раних прича“, „Тамног вилајета“ и „Хронике моје вароши“ свака од целина садржи по неколико прича. Упознавање са прозом Настасијевића представља једно ново и занимљиво искуство за читаоца, који га је досад знао само као pjesника.

Тања СТУПАР

Крајишко гјечје позориште на овогодишњем Битефу

Бањолучани одушевили публику

Лирску бајку „Тужни принц“ пјесника и управника Крајишког гјечјег позоришта Предрага Бјелашевића, редитеља, гошћа из Бугарске Бисерка Колевска поставила је као вишедимензионални театар сенки, што је веома оригинална иновација у односу на класични, плоски театар сенки, који се овдје иза само једног паравана

БЕОГРАД, 25. септембра (Танјуг) - На 32. Битефу данас поподне и вечерас изведене су двије представе театра лутака и сјенки - „Тужни принц“ Крајишког гјечјег позоришта из Бање Луке и „Солстици“ Дивадла Арка из Прага, од којих је бањолучка наишла на далеко бољи пријем публике.

Лирску бајку „Тужни принц“ пјесника и управника бањолучког позоришта Предрага Бјелашевића, редитеља, гошћа из Бугарске Бисерка Колевска поставила је као вишедимензионални театар сјенки, што је веома оригинална иновација у односу на класични, плоски театар сјенки који се овдје иза само једног паравана.

Тај захтеван концепт предано су извели чланови омладинске

секције овог позоришта Слободан Перишић, Душко Мазалица, Александар Спасојевић, Александар Бланић, Божана Џајић, Драган Бањац и Милан Цида, од којих су већина недавно постали и студенти позоришне академије у Бањој Луци.

„Поезија у сликама“, „етерична игра“, или „искреност која и без ријечи додире људско срце“ - само су неке од оцена изречених на Округлом столу Битефа одржаном одмах наслије представе, у Београдском драмском позоришту.

Упитан о даљим плановима тог театра, Бјелашевић је рекао да се они налазе у широким могућностима истраживања нових форми и универзалног језика игре.

Чешки „Солстици“ позоришничког

умјетника, сликара и скулптора Петра Никла, изведен у Центру за културну деконтаминацију, необична је представа о безбрижној дечијој игри луткама и различитим предметима, сјајношћу и сјенкама, водом и ватром, наизглед без икаквих правила.

Никл је на Округлом столу Битефа изјавио да је ријеч о колективном ауторству у којем поред њега учествују глумица Јана Свободова и музичари Војтех Хауел и Ирена Хаулова.

„Наша представа рађа се кроз постепени рад са предметима и њиховим одразима, а сама игра изазива нове инспирације“, рекао је Никл, додајући да га радују различите асоцијације гледалаца које сматра за саиграче.

У суботу, у клубу умјетника, у Бањој Луци

Цртежи Маргарете Глишић

У клубу умјетника у Бањој Луци, у суботу у 21 час, биће отворена изложба цртежа Маргарете Глишић, саопштено је на јучерашњој конференцији за новинаре у Међународном прес клубу у Бањој Луци. Ријеч је о првој самосталној изложби ауторике, Бањолучанке, која је недавно завршила Академију примјенене умјетности у Лондону.

Организатори изложбе Маргарете Глишић су Клуб умјетника, Вајарска ра-

дионица, Атеље Павић и Међународни прес клуб. Клуб умјетника, који се налази у подруму Галерије ликовних умјетности Републике Српске у Бањој Луци, наставља са организовањем изложби сваког мјесца. Већ у понедјељак у Атељеу Павића, у 20 часова, биће отворена изложба акварела Здравка Мандића - рекао је Слободан Драгаш, академски вајар и руководилац Вајарске радионице.

Н. С.

ПОЕТСКИ КУТАК

Вида Мокрин - Пауер

Лудим од самоће

Лудим од самоће, и мада имам више личности у глуми, не разговарају међусобно, да се не би потукле, не подале због подвала, не због животног простора, већ због пиша поезије у облацима. Меку би душу дала, ону најмекшу, у меку копијевку, хвала рекла бих души, хвала ти што си душебрична, и да си са мном када си наусамљењима. Зато тако и пишем, на тај чудан начин, као да си рукав, који није за руку, већ за брашно, кажем си.

Са словеначког превоо Здравко Квцман

СВИЈЕТ КЊИГЕ

Бити песник то је бити светлост

(Невен Новковић: Зреле јагоде „Светлост“, Чачак 1998)

Невен Новковић је песник који не пева него песме пише. Али ипак у поезији дише, Чак и више. Он говори душом срца. Сваки стих му је откуцај ритма бола.

Новковић није сатиричар, али је сатиричан.

У његовој поезији има музике. А поезија без музике речи није поезија. Његове песме су искре срца, откуцаји бољих жеља. Свака његова песма је једна година, једна деценија. Један дан дужег времена.

Он не измишља него пише што мисли, што јесте. То су песме ретке о оном што је често. Мислим да је песма наша њега. Песме су му брдовите, јер како би био брђанин! Поезија не воли равницу. Поезија воли брдовиту географију речи.

Поезија је простор у времену. Док је поезије бића и Срба. Или док је Срба биће и поезије.

Све речи нису поезија, али све реке су поезија. Све реке су поезија - ток речи.

Ово је песник који не пише него песме пишу њега. Средњошколац који је завршио гимназију и наставио гимназију у поезији. Поезија и јесте школа, школа љубави. А његове песме су духовито сатирично вино (зато овај песник и пије вино).

Ово су песме о ноћи где нема поноћи. Поезија су речи које се спајају у једну реч. Поезија је говор душе а не само говор језика.

Новковићеве песме су бол без суза. А бол без суза су веће сузе или већи бол. Он је морао да говори и

проговори. Зато је почео да пише. Поезија су плућа која дишу видљивим ваздухом.

Ко буде читао ове песме мораће да их чита други пут. И мораће се упитати: зашто је поезија наша овог песника, или зашто је он наша поезија? Зато што је овај песник у ритму тачан, тачан као сат.

У ствари, његове песме су сатови времена без дана. Ово су песме о попутном времену.

Поезија је једини почетак без краја. Бити песник то је бити светлост. Ове песме писало је само време из пера песника.

Срби не могу без вина и поезије, као што ни небо не може без звезда и Сунца.

Ђуро ДАМЈАНОВИЋ

УЧИМО СРПСКИ

пише Милорад ТЕЛЕБАК

Може ли се читати Црњански?

„Читам те ко буквар“ - рећи ће коме онај који из његових ријечи и поступака наслућује прикривене намјере. Глагол читати и овдје има пренесено значење - значи: схватати, откривати чије мисли и осјећања. Вјероватно је то имао на уму читалац из Добоја, који исказе типа: Читам Црњанског сматра неправилним, чак бесмисленим, јер то сматра читалац - значи да неко открива шта Црњански мисли и осјећа, шта смјера.

Добро је - и обавезно - проследивати логичност, јасност, чистоту и правилност исказа, али у томе не ваља прегонити, није добро пошто-пото језик сводити на буквална значења. Било би то његово ограничавање, сасушивање, убијање. Јер ријечи - познато је - осим основног конкретног, буквалног значења имају и друга, секундарна, пренесена значења, на којима се заснивају разне стилске фигуре које доприносе не само сликовитости него и свјетлини и љепоти изражавања. Примјера ради, у овом рату смо се наслушали да је на стотине људи остало без крова над главом, да су напустили своја огњишта, а мало ко од њих је стварно имао огњиште. Ријечи кров и огњиште овдје имају пренесена значења, значе: кућу, имовину. То се назива метонимија - замијена имена.

Метонимија је и исказ: Читам Црњанског, прочитао сам Његоша и сл., гдје именује Црњански и Његош не значе те људе, већ њихова дјела, књиге Црњанског и Његоша. Према томе, такве реченице нису ни бесмислене, ни погрешне. Прочитао сам Његоша значи исто што и Прочитао сам Његошева дјела.

Нису, међутим, ни добри ни правилни искази „Чуди ме“, „Радује ме“, „Весели ме“ и сл. јер нису у духу нашег језика. То су стране, туђинске фразе, дословни преводи њемачког *Es wundert mich, Es freut mich*. У нашем језику се то каже другачије: Чудим се (чему), Радујем се (нечему).

Слично је и са глаголом брини се. У духу нашег језика, нпр.: Бринемо се за здравље својих родитеља, а не Брине нас здравље наших родитеља.

Исто тако, уместо Успјело му је... или Није ми успјело..., што је буквалан превод њемачког *Es ist mir gelungen*, у српском језику треба рећи: Успео је..., Нисам успео...

Германизми су - противни духу српског језика - и склопови: За очекивати је да..., Шта има за појести и попити, Стан за издати... У српском језику правилно је само: Може се очекивати, Шта има за јело и пиће или Шта има да се поједе и попије, Стан за издавање...

Варваризам је - превод с њемачког - и израз Како иде? (њемачки *Wie geht es Ihnen*), уместо кога на српском треба рећи: Како сте?

Погрешни су, туђински, изрази „Стар сам 12 година“, „Дјед је стар 80 година“... Није проблем само у томе што се за некога ко има 12 година не може рећи да је стар (свако је стар онолико колико је стар), већ у томе што се српски тако не каже; на српском се каже: Имам 12 година или Дванаест ми је година, Дједу је 80 година, Дјед има 80 година...

Рекосмо да уместо „Шта има за јести и пити“ треба рећи „Шта има да се једе и пије или Шта има за јело и пиће“.

А како треба рећи: Једе ми се или Јео бих? - Жеља, воља могу се изразити на оба та начина. Потпуно су синонимични искази Пјева ми се и Пјевао бих, Игра ми се и Играо бих, Пије ми се и Пио бих.

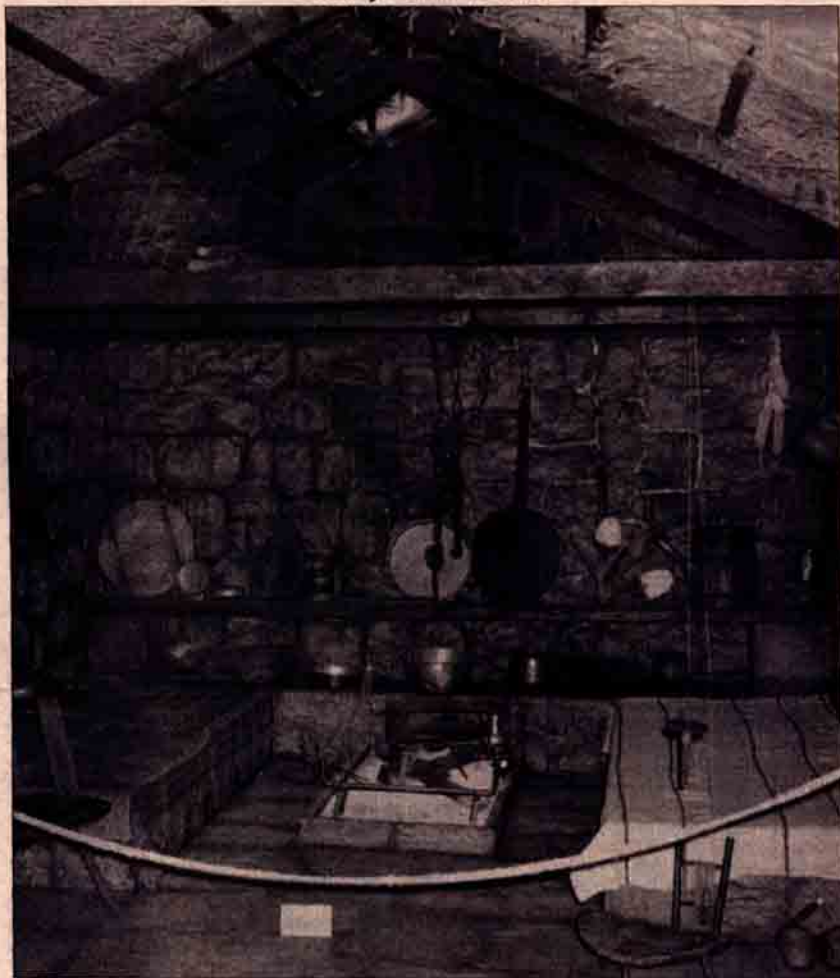
Нешто другачије се понашају глаголи спавати и дријемати.

Реченица Спави ми се двозначна је. Може да значи стање, саниност, а може и жељу као Спавио бих.

Дријема ми се - значи стање, природни нагон, и не може се - као у претходним случајевима - рећи Дријемао бих, јер није посрједи жеља, хтијење.

Према томе, онај коме се дријема, ко је дремован, не би (радо) дријемао, а онај коме се спава, радо би спавао. То је и природно, јер је дријемање незгодно, а спавање угодно.

Фото-колуна Миленко ШУКАЊО

Шта нам се то дешава

Република Српска за Косово?

Још један ћорсокак дипломатских напора разрешавања косовске драме поново је актуелизовао приче о новом прекрајању граница на Балкану.

Наиме, према тврдњама неких иностраних аналитичара, међународна заједница најозбиљније разматра конципирање такозваног Дејтона 2, према којем би се Републици Српској омогућило уједињење са Србијом у замијену за независност Косова. Међутим, потписници ових "гласина" наводе да у трампу не улази цијела Република Српска, већ само њен источни дио. Херцег-Босна би у том случају припала Хрватској, док би западни дио РС ушао у састав муслиманске државе. Званичници међународне заједнице су до сада одлучно одбацивали било какву могућност подјеле БиХ, дакле било какво одступање од Дејтонског споразума.

Наравно, крвава балканска историја свједочи да прекрајања граница нема без ратова и страдања. Како је то већ унесрећило све овадешње народе, тешко је повјеровати да је више ико спреман на нове

пише
Борђе
ВУКОВИЋ

жртве. Оно што, међутим, плаши јесте чињеница да је у посљедње вријеме у неколико случајева прекршено то "непоресиво" слово Дејтона.

Да ли је то правдано потребом да се убрза и унаприједи мировни процес или, пак, како би се казнили они који опструирају дејтонске акте, мање је битно. Остаје чињеница да је до одступања ипак долазило.

Да би се избјегла било каква могућност поништавања наше националне борбе за опстанак и државотворност српског народа у БиХ, дакле у Охају ојерене Републике Српске, између осталог је потребно и да у постизборној вуџорји све српске странке сачувају политичку уравнотеженост и не дозволе да их бесомучна борба за власт обневиди пред евентуалним замкама "дипломатије" оних који не презају да својим интересима подреде ново распламсавање ратног вихора и хуманитарну катастрофу.

Под лупом

Далеко је сунце

Док се ови редови пишу (петак, послеподне), још увијек су резултати избора у Републици Српској у сфери нагађања, нако упућени тврде да се још од прошлог уторка "све зна". Од прошлог уторка па до овог петка свега смо се и наслушали и нагледали. Ако је свеколико српство било слуђено у предизборној кампањи кад се, у једном тренутку, више и није знало ни ко је с ким, ни ко је против кога, онда је период екстраслуђивања настао у овим данима послје избора.

пише
Томо
МАРИЋ

Радикали су славили побједу Николе Поплашена, њиховом славу придружио се и СДС (ваља да су славили пораз Момчила Крајишника, шта ли већ?). Коалиција "Слога", коју сачињавају СПРС, СНС и СНСД, мирно је наставила свој ранији договор потписивањем "Споразума о међустраначкој сарадњи"... Дакле, све је познато и, истовремено, ништа се не зна. Званични резултати избора се чекају. Или их чекају навни и неупућени.

У међувремену Бању Луку су походили утицајни људи из свјетске политике, они чији је и глас и утицај већи од оних који су били на изборима и који ће сутра владати Републиком Српском. Један од њих Роберт Гелбард, специјални изасланик САД за Балкан, изјавио је слиједеће:

Ако је тачно, према незваничним извјештајима, да је Живко Радишић изабран за члана Председништа Босне и Херцеговине, ми се томе радујемо. А уколико је, такође, тачно да је у избору за председника Републике Српске побједу одио Никола Поплашен, САД имају нека питања у вези с тим. Брину нас неки његови вапаји за насиљем...

Онда су се огласили и други, мање битни од Гелбарда, али не и неважни и не неутрајни у рјешавању кризе на Балкану. Прије свих Карлос Вестендорп, високи представник УН за Босну и Херцеговину. Он је рекао:

Међународна заједница ће подржати оне политичаре и оне политичке партије, које бесоговорно подржавају Дејтонски споразум...

Колико смо до сада могли сазнати Дејтонски споразум, као политичари, подржавали су и спроводили Биљана Плавшић и Милорад Додик, док се то не може рећи за Момчила Крајишника, Николу Поплашена или Драгана Калинића. Или ми сви заједно, овдје на Балкану, боље речено у срцу Балкана, добро не разумијемо шта говоре, а шта мисле људи из свјетске политике који се из дана у дан смјењују доскоро на Палама, а одскора у Бањој Луци.

Можда нам тек ништа неће бити јасно када се објаве коначни резултати избора у Републици Српској. Далеко је сунце, а близу јесен. У Бањој Луци су обустављени радови на обнови топлфикације, већ данима међународна заједница не шаље ни "дребнени" долар у Републику Српску, родитељи с мукном, и ко зна каквом рачуницом, набављају дјеци уџбенике за школу...

А ми ћемо, можда већ сутра, бити актери изборног слава или изборне туге, зависи ко из којег угла гледа нашу свакодневицу и нашу реалност.

Важно је разумјети

О врхунском хирургу, проф. др Богдану Жигићу најбоље говори његов дугогодишњи рад и дјела стварана током тридесет-тргодисањег љекарског искуства. Доктор Жигић је Медицински факултет завршио у Загребу 1961. године, а од 1965. године ради на хируршком одељењу болнице у Бањој Луци (сада Хируршкој клиници КБЦ). Специјализацију из опште праксе завршио је на Првој хируршкој клиници Медицинског факултета у Београду, а постдипломске студије и супспецијализацију из абдоминалне хирургије 1974. године, такође на Медицинском факултету у Београду, где је након седам година и докторирао.

Промоција уџбеника „Преглед хируршког болесника“, одржана прије неколико дана на Медицинском факултету у Бањој Луци, била је повод за разговор са најеминентнијим абдоминалним хирургом на простору Републике Српске, али и шире, проф. др Богданом Жигићем.

• Господине Жигићу, реците нам због чега сте се одлучили баш за хирургију?

- Морам бити искрен и признати да сам, што се тиче медицине, имао друге планове у животу. Послије завршеног Медицинског факултета морао сам, као и сваки млад човек, да се одлучим где и шта да радим. Моје колеге су у то вријеме отишле да раде у Америку и неке европске земље, јер је то било прилично атрактивно, будући да смо са дипломом завршеног факултета на београдском или загребачком универзитету могли да радимо било гдје у свијету.

Међутим, тада сам се нашао пред великом дилемом да ли да останем и оснујем породицу или да одем у иностранство. Одлучио сам се за праву солацију. Након тога моје амбиције и планови били су да се бавим неком ужом струком. У то вријеме бањолучка хирургија је због извјесних проблема остала без хирурга па су ми понудили, док сам радио као љекар опште праксе у Лакташима, да радим на хирургији. У томе сам видио рјешење својих породичних проблема, јер сам исти дан, када сам потписао уговор о преласку на хирургију, добио стан.

• Можете ли направити паралелу и објаснити разлику између хирургије данас и прије тридесет година?

- Евидентно је да се хирургија као медицинска дисциплина врло динамично развија. Када сам почео да се бавим овим послом, хирургија је била састављена од ужих специјалности као што је неурохирургија, кардио-васкуларна, абдоминална и грудна хирургија, затим урологија, трауматологија, ортопедија, пластична хирургија. Сваки од нас хирурга тада је морао да зна све ове набројане специјалности и да их примјењује у пракси.

Дакле, хирургија је прије три деценије била много комплекснија него данас. У међувремену, свака од ових ужих специјалности се развила, тако да не би било у реду да се данас раде операције као и прије 30 година. Данас хирург не може да има увид у десет цртежа ужих специјалности, јер су се развиле до нејерватних граница, што моје колеге и ја на почетку каријере нисмо могли ни да предвидимо.

Када сам почео да се бавим овим послом, хирургија је била састављена од ужих специјалности као што је неурохирургија, кардиоваскуларна, абдоминална и грудна хирургија, затим урологија, трауматологија, ортопедија, пластична хирургија...

Уџбеник „Преглед хируршког болесника“ написао сам прије неколико година, али је тек недавно одштампан

Сматрам да сам овим уџбеником на подручју медицинске литературе попунио празнину, а по мишљењу мојих колега рецензената он је и значајан допринос хируршкој литератури

• Значи ли то да су хирурзи у то вријеме имали комплетнији увид у хируршку проблематику?

- Управо тако. На одељењу хируршке клинике КБЦ-а у Бањој Луци остала су само три хирурга (Паганин, Бајић и ја) који су развили ову врсту хирургије. Будући да смо се свакодневно сусретали сам проблемима ужих специјалности, у принципу разумјевали смо њихову суштину. На примјер, ми смо прије радили и анестезиологију, јер тада није било анестезиолога. Били смо одговорни и за ту врсту неурохируршке дисциплине, која је комплементарна са хирургијом.

• Због чега сте одлучили да напишете уџбеник „Преглед хируршког болесника“?

- Људи воле да пишу монографије или неке лакше уџбенике, који за њих представљају већу прилику за стручну афирмацију, који нису повезани са тривијалним проблемима, с једне, и модерним методама, с друге стране. С обзиром на то да сам радио као професор и шеф катедре на Медицинском факултету у Бањој Луци примјетио сам да студенти најтеже излазе на крај с праксом. Изузетно добро науче теоријски дио и знају сваку класификацију, али не виде шта је у свему томе битно. За мене није важно како ћете подијелити неку болест, већ како комплетно ријешити тај проблем.

• Да ли се практичними дијелом хирургије имају проблема само студенти или и млађи љекари?

- Млађи љекари су суфицијентни у тој врсти посла, јер се углавном ослањају на модерне дијагностичке методе. У експанзији супспецијализација, доктори гледају само онај дио тијела за који су специјализовани. Због тога болесника воде од једног до другог одељења. Ту „вожњу“ у жаргону популарно зовемо „линглонг систем“, који понекад изазове бројне компликације или чак смрт пацијента.

• Шта по Вашем мишљењу треба учинити на том плану?

- Недопустиво је да због „линглонг система“ пацијент умре. Врло је важно да љекар у правом тренутку схвати ко може да му помогне и да га упути на одговарајуће мјесто, јер су у питању понекад

и минуће. С обзиром на искуство у дугогодишњем хируршком раду, одлучио сам да напишем уџбеник за који сам сматрао да ће имати практичну корист и за студенте и за љекаре.

• Колико Вам је требало времена да напишете овај уџбеник?

- „Преглед хируршког болесника“ написао сам прије неколико година. Будући да је то било ратно вријеме, није било финансијских могућности да га одштампам. Током тих ратних година често сам нешто додавао и одузимао у рукопису за уџбеник. Сада када је „Преглед хируршког болесника“ одштампан, сматрам да сам на подручју медицинске литературе попунио празнину, а по мишљењу мојих колега рецензената овај уџбеник је значајан допринос

кажете шта је све приказано и објашњено у „Прегледу хируршког болесника“?

разговарала Дијана ВРХОВАЦ

- Књига је подијелена у два дијела. Општи дио се састоји од увода, описа анмнезе, њених саставних дијелова, рутинског физикалног прегледа. Други дио уџбеника приказује у 15 поглавља преглед појединих органских система. Осим прегледа главе, врата, плућа, кардиоваскуларног система, абдомена, урогениталног система и екстремитета, у књизи се налазе и издвојена поглавља о прегледу штитне жлезде, дојки, једњака, хернија, ректума и ануса а посебно је обрађен акутни абдомен и преглед повременог пацијента, што је за хирургију нарочито важно. Осим физичких метода прегледа у сваком поглављу су приказана и основна дијагностичка испитивања неопходна да би се дошло до тачне дијагнозе.

• Ваш син, уролог, такође је написао једно поглавље у овом уџбенику...

- Мој син је прије двије године завршио урологију и за релативно кратко вријеме стекао богато искуство практично радећи током рата у хируршким екипама и перманентно на одељењу. Такође је био на специјализацији три мјесеца у Јапани и мјесец дана у Диселдорфу. Написао је поглавље о прегледу урогениталних органа, уз моје савјете и сугестије у погледу обима који је довољан и користан младим људима који се баве овом струком.

• Одлучили сте да напишете уџбеник који ће помоћи у пракси младим љекарима и студентима. Да ли сте од почетка вјеровали да ћете успјети у реализацији своје замисли?

- Морам признати да нисам био сигуран да ћу завршити и публиковати овај уџбеник. Због тога сам малтене радио кришом и нисам се лако одлучио на тај корак, јер човек ако нешто каже међу колегама да ће урадити, па не уради, за мене је то нешто не-

"Scripta medica"

• Упркос бројним обавезама на послу, главни и одговорни сте уредник стручног часописа Друштва љекара Републике Српске "Scripta medica". Који је основни разлог покретања часописа овакве врсте?

- Покретањем часописа "Scripta medica" жељели смо да обезбидимо комуникацију међу љекарима, јер је то једини начин да останемо информисани о новим достигнућима у медицини, те да размијенимо искуства и запажања. Часопис је мултидисциплиниран и намињен је свим љекарима, специјалистима и истраживачима базичних медицинских наука.

хируршкој литератури, јер ће помоћи младим љекарима и студентима да правилно схвате своју улогу у практичном дијелу.

• Ваш уџбеник има 260 страна, 137 илустрованих прилога у виду цртежа, шема и фотографија и 42 цитиране референце релевантних домаћих и страних аутора. Можете ли у глобалу да нам

Богдан Жигић, хирург

СУШТИНУ КОМПЛЕТНОГ ПРОБЛЕМА

спојиво са мојом личношћу. У прилици оно, шта почнем да радим на крају и довршим, без обзира шта је у питању. Никад се не прикватам посла који нисам у стању да урадим.

Исто тако, нисам лијечило болеснике за које нисам био сигуран да ћу им моћи пружити оно максимално, што љекар може да пружи. Сваки пут када сам сматрао да такви случајеви превазилазе моје могућности или компетенције, такве сам болеснике слао на мјеста где ће моћи добити адекватну љекарску помоћ. Током своје перманентне едукације читао сам многе признате свјетске уџбенике из подручја хирургије.

• Онолики број колега на промоцији Вашег уџбеника је још један од доказа да сте успјели у својој замисли. Да ли је Преглед хирушког болесника круна Вашег рада или сматрате да још много тога можете да пружите својим студентима, љекарима и пацијентима?

- Ја сам већ, како се каже, човјек на крају пута. Ипак, има још много тога што осјећам да нисам завршио током свога рада. Међутим, ја сам један од првих општинских хирурга ове врсте који је

схватио тренутак који се приближава, а то је специјализација ужих хирушких дисциплина. Завршио сам ужу специјализацију из абдоминалне хирургије. Убрзо постао сам први абдоминални хирург на простору бивше БиХ и један од првих ужих специјалиста у претходној Југославији.

Много времена и труда сам посветио усавршавању у тој грани хирургије. У току три деценије радног вијека написао сам 50 стручних и научних радова о проблемима који постоје у нашој струци. Такође, едуковао сам млађе колеге и репрезентовао установу у којој радим, која је позната и призната на просторима бивше Југославије, дјелимично и због моје заслуге, јер сам први са Хирушке клинике писао и учествовао на конгресима медицинских стручњака. Али, не мислим да је то мој лични и једини успјех. Све оно што сам урадио је резултат и рада мојих колега. Тимски рад је веома важан, а његов коначни резултат је крајњи исход лијечења болесника, који најчешће није увијек позитиван, али и то је саставни дио нашег посла.

• Вјероватно се нисте покајали због своје одлуке да се бавите хирургијом, будући да сте од 1974.

године шеф одјељења за абдоминалну хирургију Хирушке клинике КБЦ у Бањој Луци?

- У праву сте. Нисам се покајао. Хирургија је таква струка у којој човјек може да доживи најљепше и најружније тренутке и увијек ми је била нова сатисфакција у животу.

• Већ дуже вријеме своје врхунско знање преносите на студенте. Може ли се за Вас рећи да сте строги при оцењивању?

- Од 1991. до 1997. године био сам шеф катедре на Медицинском факултету у Бањој Луци. Након тога сам се разболио па је моју функцију преузео колега Лаганин, али још у настави предајем хирургију, као и на постдипломском студију на Медицинском факултету.

Студенти су углавном сматрали да сам строг, јер једног или двојицу испитујем цијело радно вријеме. Послије тако дугог испитивања ни након три дана нисам сигуран да ли сам добро оцењено. Многе младе колеге су ми замјериле да све оно што тражим да знају из хирургије, немају одакле да науче, што је био још један од разлога да напишем овај уџбеник.

• Докторе Жигићу, колико се млади данас одлучују на овај позив и с коликом озбиљношћу приступају том послу?

- Млади људи данас имају друге узоре у животу, који се учестало мијењају. Многе младе не разумијем у њиховим животним одлукама и трендовима које слијепе прате. Додуше, припадамо различитим генерацијама, тако да не могу на прави начин да схватим њихове тежње и жеље. Млади данас имају друге планове.

Моја генерација је живјела у вријеме идеализма када је само постојао рад као истинско задовољство. Није било тада ни телевизије, ни компјутера, ни остале модерне технике. Уживали смо у раду, читању књига. Рецимо, када кажем неком ученику или студенту да прочита књигу од Толстоја или Тургенјева, они ми у свом стилу одговоре да се сунце рађа на три странице и да је ово 21. вијек, ново вријеме. Дакле, основна разлика је у томе што смо ми имали потребу за радом и у томе налазили задовољство и потврду својих способности, док млади данас налазе смисао у неким другим стварима.

Драгоцјено штиво

У рецензији о уџбенику проф. др Богдана Жигића „Преглед хирушких болесника“, коју су написали проф. др. Вељко Ђукић, редовни професор са Медицинског факултета у Београду, и проф. др Никола Лаганин, ванредни професор Медицинског факултета у Бањој Луци, између осталог, наведено је сљедеће:

„Аутор се прихватио тешког и сложеног задатка да комплетно освијетли и прикаже фундаменталне методе хирушке дијагностике и да их повеже са модерним методама и тако омогући савремено схватање логике хирушког решавања у обиму прикладном

за студенте медицине. Задатак је обављен на савремен и ефикасан начин.

Потпуно задовољава намену књиге и представља драгоцјено штиво за студенте и љекаре, који на веома практичан и приступачан начин могу да се упознају са основним хирушким принципима прегледа пацијената и постављања дијагнозе. Књига је намијењена прије свега студентима, а исто тако практичарима опште медицине, те специјалистима хирушких дисциплина који ће у овој књизи наћи рјешења за схватање и брзо овладавање методама прегледа хирушког пацијента...“

• Шта у вези с тим поручујете младим хирурзима?

- Сваки млад човјек када се одлучи да цио свој радни вијек посвети овом позиву, мора у првом реду да га воли, јер у противном никада неће бити задовољан. Али, да би постали успјешни хирурзи потребно је много труда, воље и времена да уложе, те да посматрају и уче од других. Стицање искуства у хирургији је врло скупо.

Зато је боље да гледају шта старије и искусније колеге раде, које су преживјеле много тога и имали и успјеха и неуспјеха у свом раду. Стицање искуства у нашој струци понекад се плаћа инвалидитетом или губитком пацијента, на шта се хирург никада не навикне.

• На промоцији свог уџбеника изјавили сте, између осталог да је стрпљење врло важно у овом послу. Да ли је и у којој мјери оно значајно на релацији љекар-пацијент?

- Јесте, стрпљење је важна компонента не само у овом, већ и у осталим позивима. Хирургију сам учио цијелога живота из књига, од познатих професора, и стручних часописа, радио сам у тимовима на разним клиникама, помагао медицинским сестрама, обилазио болеснике. Све је то пут или боље речено кључ за стицање повјерења не само пацијената, већ и осталих стручњака у тиму. Имао сам срећу да многе ствари у вези с послом научим од других, а све захваљујући стрпљењу, али и повјерењу.

• У каквим условима данас раде хирурзи на Хирушкој клиници КБЦ у Бањој Луци?

- Опрема и инструменти које користе су прилично застарјели у односу на клинике у свијету.

Међутим, наши хирурзи су стекли огромно искуство у рату. Ратна хирургија као нужно зло, сама по себи подразумијева инпровизоване услове, који најчешће ни данас, у недостатку савремене опреме, нису превазиђени на нашем хирушком одјељењу.

• Посао којим се бавите већ 33 године врло је тежак и одговоран. Да ли сте икада поклекнули у том позиву?

- Преживио сам два рата, прошао читав спектар од најбољих до најгорих ствари у животу. Живео сам врло саживан и динамичан живот и када бих опет могао да бирам, изабрао бих исти. Мој мото у животу је да се све ружне ствари могу доживјети на један хумористички начин.

• Претпостављам да сте и у условима и падовима имали подршку своје породице?

- Моја породица ми је у свему несребично помагала и увијек била уз мене. Син и кћерка су ми завршили факултете, тако да ништа љепше не могу пожељети. Породица је за мене светиња и све што сам успио у животу не бих успио без подршке своје жене и дјеце.

• На крају, постоји ли формула за успјех?

- Сваки посао треба схватити озбиљно и одговорно га радити. Током свог радног вијека важно је константно се едуковати, што значи пратити сва дешавања у свијету читајући разне књиге, стручне часописе, учествујући на конгресима, семинарима и слично. Важно је бити у току, јер сваки посао ма колико га добро радиш, сигурно можеш још боље. Међутим, не треба занемарити приватни живот, породици без које сваки успјех има много мањи значај за човјека.

Bogdan Žigic

PREGLED
HIRURŠKOG
BOLESNIKA

1998

Гост „Гласа српског“ Војин Мујичић, директор Рафинерије нафте Српски Брод

Српске нафтне индустрије Републике Српске куца у Српском Броду. Пуштањем у рад Рафинерије нафте у Српском Броду створени су услови за нормалан рад Рафинерије уља у Модрици и „Терпентина“ у Вишеграду.

Бродска Рафинерија нафте је једно од најстаријих енергетских постројења на овом простору. Основана је давне 1892. године и три пута је доживљавала клиничку смрт. Полут Феникса, ево по трећи пут подиже се из пепела.

Прича о Рафинерији и свему оном што је имало утицаја на њу, шта она значи, не само за Српски Брод, почиње управо те 1892. године. Не случајно је те године почела да ради. Као што није случајно никла у то вријеме Дестилација у Теслићу. Сода - со у Лу-

не Југославије са нивоом од 15 одсто партиципације на тржишту. Били смо главни снабдевач босанскохерцеговачког тржишта и значајно партиципирали на југословенском тржишту и чак стигли да извозимо на изобилна тржишта, у Италију и Аустрију.

• **Година 1968. постаје значајна за развој нафтне индустрије у ондашњој Босни и Херцеговини. Поред Рафинерије ничу и други прерађивачки капацитети...**

- У то вријеме стасава Рафинерија уља у Модрици, која постаје значајан капацитет и за Рафинерију у Броду.

• **Рафинерија у Броду се почела развијати у велико прерађивачко нафте.**

кتابилни нафташи. Коначно ће почети да нестају сурогати нафтних деривата са нашег тржишта чији квалитет је оставио трага код свих потрошача. Тај траг се зове непроцењива штета. У рату је то можда било и разумљиво, али данас...

• **Године 1991. Рафинерија је запошљавала 2.450 радника. У квалификационој структури било је 218 високообразованих, 140 са вишим школском спремом, 674 висококвалификованих...**

- У Рафинерији се 1992. године затекло нас око 200, 1993. било нас је 350, лани, када је пуштен у рад први погон, било је 698 запослених, а данас је око 1.100 и уз још 200 спољних извођача.

• **Санација „изомакса“ имала би великог значаја, јер би побољшала структуру високовриједних производа из сирове нафте.**

- Захваљујући тој санацији из „изомакса“ поново излази дизел,

Повратак

међу респектабилне

нафташе

разговарао
Ратко
МАРИЋ

кавцу... Значи никли су капацитети да се не извозе сировине, већ полупроизводи. Рафинерија нафте је резултат анексије Босне и Херцеговине од стране Аустроугарске и договора сила, јер им је требала енергија за експлоатацију свих рудних богатстава са овога простора. И тако је радила све до Другог свјетског рата - каже господин Војин Мујичић, директор Рафинерије нафте Српски Брод.

• **За вријеме Другог свјетског рата рафинерија је извојено вријеме радила. А онда...**

- Шта се десило? Па она је из Другог свјетског рата изашла таква да се није могла санирати, већ изнова градити. Била је порушена до темеља. Завршне године рата у једном дану двије хиљаде авиона је прешло преко Брода. Ето, таква је била судбина прве рафинерије нафте на овом простору.

• **У првој фази обнове земље после Другог свјетског рата Рафинерија није била ни у једном програму. Тек каснијих година схвата се њен стратешки значај, као и географски положај, и поново улази у свијет значајних стратешких објеката...**

- Рафинерија добија своју нову физиономију године 1968, кад се гради такозвана сламова линија прераде капацитета 200.000 тона годишње, у чијем саставу је и данашња стабилизација прераде и финализација моторних бензина. У прошлој години покренули смо постројење које је старије генерације. Иначе, Рафинерија поседује три генерације технолошких постројења. У том периоду са капацитетом од два милиона тона годишње прераде високовриједних нафтних деривата ми смо се сврстали међу нафташе претход-

Прича о Рафинерији нафте Српски Брод и свему оном што је имало утицаја на њу, почиње 1892. године, када је изграђена од стране Аустроугарске Након завршетка ратних дејстава у Босни и Херцеговини, није било сегмента, који није мање или више оштећен Бродска рафинерија по трећи пут у својој историји кренула је од нуле

То је увијек рађено у пакету...

- Најзначајнији дан, а ми кажемо за нас и најсрећнији, предатни, био је 1990. када смо пустили у погон линију капацитета три милиона тона годишње пре-

проширењем постројења, са којом смо успјели да проширимо базну основу за производњу у Рафинерији Модрича. И оно што је веома значајно успјели смо да направимо фабрику отпадних вода.

• **Нажалост, десило се шта се десило. Умјесто да довршите и комплетирате производњу у Рафинерији дошао је рат.**

- У овом рату, нема сегмента који није, неки мање, а неки више, оштећен - почев од процесних постројења, цијевиних међувеза, резервоарског простора, од инфраструктуре, воде, телефона, енергетике, струје, противпожарне заштите. Имали смо шест специјалних аутомобила, такозваних навалних возила, за гашење специјалних пожара на нафтним постројењима, а ни једно нисмо затекли. Данас једно такво возило кошта 800.000 марака.

• **Ставка штете са овим није завршена. Она је много шира. Ни данас није јасно шта све, у ствари, више није у кругу Рафинерије нафте у Српском Броду.**

- Механизација са којом смо располагали, ту мислим на дизел, на све оно приручно што нам треба за ремонте постројења, је једноставно или нестало или оште-

ћено. О резервним дијеловима, алатима, дериватима који су се затекли у самом почетку рата - да и не говоримо. Оно што је за Рафинерију значајније, јесу кадрови. Просто речено кадрови су десетковани. Када смо 1992. године ушли у Рафинерију није било ни воде, ни струје, ништа. Окренули смо се малом дизел агрегату и он нам је служио у најмању руку као луч када се излази из пећине.

• **По трећи пут Рафинерија је стартовала од нуле.**

- Црпили смо са дна резервоара, па чак и из цјевовода нафту и слали је на наше тржиште као полупроизвод. У то вријеме сирову нафту товарили смо у цистерне и возили у Панчево, где су нам то наши драги пријатељи из тамошње Рафинерије, прерађивали и враћали те деривате на наше тржиште, што је било суво злато за нашу привреду.

• **Санација Рафинерије нафте у Српском Броду није једина. Сви прорачуни говоре да је неопходно 130 милиона долара да би она достигла предатни ниво.**

- Одлучили смо се за постепено санацију и то оних дијелова који су најмање захтијевали улагања, да бисмо дошли до било каквих ефеката за побољшање услуга даље санације. Јер, ситуација је била таква - једни су били на ратишту, а други на радилишту. Све до маја прошле године радила су постројења, која само личе на савремену рафинерију, а за ону рафинерију из 1991. године представљала су дио који смо ми планирали да расходујемо.

Прошлогодишње оживљавање овог бродског феникса, у ствари, почетак консолидације стања у Рафинерије, којој је предодређено трајање онолико колико будемо способни да смогнемо снаге, обезбједимо кадрове и успоставимо укупни амбијент за даљу ревитализацију и сваки корак који би нам донио нови квалитет. Близу је дан када ћемо поново постати респек-

табилној рафинерији завршава у уљима која имају значајну проју на свјетским тржиштима.

Санацијом „изомакса“ Рафинерија уља Модрича нагло избија у најпрофитабилније рафинерије околјења. По мени, она никоме у Европи не би требало да да пардона.

• **Предатни ниво прераде нафте био је везан за многе друге сегменте.**

- Рафинерија је уочи рата радила са капацитетом од 9.000 тона дневне прераде и имала ту исту дневну прераду у отпреми. Али, то је било могуће када смо имали жељезницу, пловну Саву, кад смо имали продуктовод од Брода до Спатоца и кад смо могли даље да наставимо транспорт деривата Дунавом до великих потрошачких центара.

Данас су то, нажалост, само ауто-цистерне. Инфраструктура и куповна моћ су ујош грло Рафинерије.

• **Прије Другог свјетског рата власник Рафинерије у Броду је била чувена свјетска компанија „Standard Oil“ из Рокфелеровој фамилији, а са „АМОКОМ“ је рафинерија учествовала у истраживањима у Посавини и Херцеговини.**

- Потичемо из састава једне од највећих корпорација нафтне индустрије - „Standard Oil“, сарађивали смо са највећим свјетским фирмама из ове области и разумљиво је да ћемо у том кругу тражити своје мјесто.

Јер, знамо шта и колико можемо. За нашу рафинерију заинтересоване су три компаније из Јапана, компаније из Енглеске, Холандије, Шведске... Негде ћемо се ми ту наћи. Они имају интереса да са нама имају партнерске односе, па зашто и ми не бисмо тражили своје.

Циљеви

- Нормално је да Рафинерија тежи да што прије достигне предатну прераду сирове нафте. А она је износила три милиона тона годишње. Међутим, да би се то постигло, морали бисмо ријешити још неке проблеме, који нису нерјешиви. Прије рата, просјечни лични доходак, како се то тада звало, у Рафинерији је био 2.000 марака. Том циљу морамо да тежимо - ријечи су Војина Мујичића.

раде нафте са европским нивоом технологије и са посебним, врло значајним, елементом екологије, који је био пресудан за нашу будућност. У то вријеме имали смо снаге да саставимо склоп за издвајање сумпора из свих производа, да створимо услове за производњу базних уља са једним

Наш саговорник Вељко Благојевић, члан Алпинистичког клуба „Паук“ из Добоја

Сан о Сњежном брду

Својом атрактивношћу алпинизам је привукао и Вељко Благојевића из Добоја, који планира поход на највиши врх Јужне Америке - Аконкагву
Према званичним статистичким подацима, само 35 одсто експедиција је до сада успјело да освоји овај врх

разговарали:
Верице ТОДОРОВИЋ
Горан ДУЈАКОВИЋ

Д о данас, нажалост, ниједан спортски савез у Републици Српској нема могућност да се у иностранству и званично такмичи под заставом наше младе државе.

Управо из тог разлога као једина могућност да се о нашем спорту и спортистима чује изван ових простора остаје могућност или, боље речено, шанса индивидуалним спортовима. Један од таквих спортова је и алпинизам у коме се као крајњи циљ обично узима освајање неког од високих планинских врхова. Алпинисти свих земаља свијета без ограничења, осим наравно материјалних, пењу се по високим планинама с циљем да на крају побуду заставу државе из које долазе.

Алпинизам је спорт који се у свијету развијао током последње три стотине година. У Републици Српској, за сада, постоји само један алпинистички клуб - „Паук“ из Добоја - који броји неколицину ентузијаста и заљубљеника висина, те један алпинистички одсек у Бањој Луци, који дјелује при Спелеолошком друштву „Понир“.

Својом атрактивношћу, али и увијек присутном опасношћу, алпинизам је привукао и Вељко Благојевића, члана Алпинистичког клуба „Паук“ из Добоја, с којим смо имали прилику да разговарам о најновијем подухвату - освајању Аконкагве (највиши врх Јужне Америке) али и о самом циљу, припремама и незаобилазним проблемима, које носи сваки изазов попут овог.

• Откуда датира и откуда уопште ваше интересовање за алпинизам?

- Већ двадесетак година пењем се по „брдима“, не само на овим просторима, него и у свијету. До сада су то били подухвати на Триглаву, Горском котару, Алпима, Мон Блану, а три године узастопно освајао сам врхове у Каваказу, посебно Елбрус, чија висина прелази четири хиљаде метара. Иако сам члан Алпинистичког клу-

ба „Паук“, ја сам у основи само пењач, а моја специјалност је пењање ледом окованих висова.

• Повод овог интервјуа су припреме за прву алпинистичку експедицију Републике Српске. Шта су циљеви овог немалог подухвата?

- С обзиром на чињеницу да ниједан спортски савез наше државе не може да иде „вани“, а ја сам ионако планирао да у свом алпинистичком стажу направим још један корак више, мој избор је пао на Аконкагву, највиши врх Јужне Америке. Уједно, то је и једини начин да један тим људи са ових простора учини нешто на презентовању наших спортских могућности. Према плану, експедицију би требало да чини тим од пет до шест пењача, те љекар и сниматељ.

С друге стране, главни циљ ове експедиције је да се и застала Републике Српске завјори на

високим Андима. Поход на Аконкагву требало би да почне 8. или 9. јануара 1999. године и да траје четрдесет дана. Будући да вријеме брзо „лети“, са припремама би требало отпочети што прије.

• Аконкагва је највиши врх Јужне Америке. Које су то тешкоће које очекујете при успону на једну такву планину, високу преко седам хиљада метара?

- Аконкагва за алпинисте није технички тешка нити је захтевна, али ако се узме у обзир висина од седам хиљада метара, највише проблема за пењаче представљаће врло оштра клима, те велике температурне разлике.

Према званичним статистичким подацима, само тридесет и пет одсто експедиција до сада успјело је да освоји овај врх.

• С обзиром на то да је ово прва алпинистичка експедиција Републике Српске, ко је њан покровитељ и да ли су познати спонзори?

- Званични организатор експедиције је Министарство спорта и омладине Републике Српске. Имајући у виду да цијена комплетног подухвата достиже трошкове

од педесет хиљада њемачких марака, што износи четири до пет хиљада „дојч“ марака по особи, логично је очекивати да нам у сусрет изађу и спонзори, који би омогућили да наш освајачки поход угледа сјајетло дана. Пошто је за сада све у почетној фази, ми смо кренули у потрагу за спонзорима који су у могућности да издвоје неопходну суму новчаних средстава.

Планирано је да се све регулише спонзорским уговорима према којима бисмо се ми, учесници експедиције, обавезали на ношење видљиво исписаних имена спонзора на опреми.

• Ако се узме у обзир чињеница да алпинисти и високогорски пењачи нису међусобно повезани, а још увијек у РС не постоји алпинистички савез, на који начин заинтересовани кандидати могу да се информирају о пропозицијама, те евентуално учешћу у експедицији?

- Основни услови, које сви заинтересовани треба да испуњавају, јесу да је ријеч о здравствено и психички стабилним особама, те да они имају искуство у алпинизму.

Сви који испуњавају ове услове могу да се јаве на телефоне 074/32-304 у сједишту предузећа „Спајдер“. То је, иначе, предузеће које финансира Алпинистички клуб „Паук“.

Наша жеља је да се на овај конкурс првенствено јаве пењачи из Републике Српске, али уколико због недовољног броја кандидата то не буде испуњено, у том случају имамо намеру да позовемо искусне људе из Савезне Републике Југославије, који би нам у овој експедицији били гости.

Аконкагва

У језику аима налазимо ријечи Асоп и Сагиа у транскрипцији, какву ми данас употребљавамо или Сол и Клава по писму, које би боље одговарало оригиналним ријечима. Те ријечи значе снијег (Сол) и брдо (Клава). Према томе, Аконкагва би значило Снежно брдо.

С обзиром на његову младост, Снежно брдо нарасло је доста високо, док временом није постало највиши врх читаве Америке, а смјештен је у Републици Аргентини. Према званичним подацима, висина Аконкагве достиже 6.960 метара.

Откуда се прочуло по својој висини, Снежно брдо привлачило је пажњу љубитеља освајања планинских висина из цијелог свијета.

Тако су још 1883. године и званично забиљежени освајачки походи. Те године Нијемац, велики алпиниста, доктор Паул Гусефелд, достигао је висину од 6.600 метара.

Четрнаест година касније, тачније 1896. године из Аргентине је дошла експедиција ученог Енглеца Едварда Фиццвалда чији је члан Матијас Цурбриген, швајцарски водић почет-

ком 1897. године освојио врх. Мјесец дана послје, 13. фебруара по други пут је освојен највиши врх Јужне Америке и то од стране још два члана ове експедиције Стјуарда Винеса и његовог водича Никола Ландија.

Треће освајање забиљежено је 31. јануара 1906, а на врх се успео доктор Хеблинг 1925. године била је година четвртог успјешног освајања Аконкагве, а тај успјех забиљежила су тројица Енглеца: Рајан, Мекдоналд и Кохрејн.

Дела Мот и Ремсеј су андинисти који су 1928. године забиљежили пето освајање врха Анда. Осмог марта 1934. године поручник Плантимера био је први Аргентинац коме је успјело да савлада највиши врх своје земље, али и читавог континента. Истовремено, овај врх посјеле су и италијанска и полска експедиција. Двије године касније свој први успон извршио је и Хуан Јорке Линк, а годину дана касније то су учинили и Шукерт, те четири Чилванца: Еспиноза, Леива, Фреиле и Солар. 1940. године то је успјело и Паблу Франку из Мендозе (Аргентина).

Алпинизам је спорт скопчан с великим опасностима

Милићи

Бисер средњег Подриња

Општина Милићи лоцирана је на магистралном путу Сарајево - Београд. Чини неку врсту транзитне везе између сарајевско-романијско-бироачке и семберско-мајевичке регионалне цјелине у Републици Српској и везу преко Зворника и Братунаца ка СР Југославији. Заузима централни дио регије Бирач, односно средњег Подриња.

Општина се простире на површини од 285 квадратних километара брдовитог земљишта од 200 до 1.500 метара надморске висине. Обилује рудним и шумским богатствима, пашњацима и ливадама, обрадивим земљиштем и ријечним потенцијалима.

Привреда општине базирана је највећим дијелом на експлоатацији и преради природних богатстава. Општина Милићи спада у ред средње насељених општина у Републици Српској са просјечном насељеношћу од око 40 становника на квадратном километру и има око 11.500 становника. Интензиван развој град Милићи

Панорама Милићи

полатацијом шуме као и узгојем и заштитом шума на подручју општине Милићи. Од почетка 1996. године у Милићима послује „Инталп“ чија је основна дјелатност производња и градња монтажних стамбених кућа, реконструкција, адаптација и поправка приредних и стамбених зграда, те обављање других занатских радова у грађевинарству. У овом предузећу, запослено је 120 радника, углавном избјеглица из Илијаша гдје је прије рата пословало ово предузеће.

На подручју општине Милићи изузетно је развијен приватни сектор. Најпознатија приватна предузећа су „Мигент“ чија је дјелатност производња резане грађе свих врста, експлоатација и искоришћавање шума, те приватно предузеће „Б. мај“ које у својој дјелатности садржи заокружен систем примарне прераде дрвета. Иначе, расположе гатером, циркуларом, тестером за поперечно резање, тестером за кројење, машином за обраду ламперије и другим неопходном опремом. ПП „Милекс“ је предузеће за

Стећци, свједоци живота

Општина Милићи простире се на површини од 285 квадратних километара и има око 11.500 становника

Изнад села Герови постоје остаци грађа-тврђаве коју је средином 15. вијека, по предању, изградила Јерина (Ирина) Српска, жена деспота Ђурђа Бранковића Носилац привредног развоја општине, а и регије Бирач, јесте ДД „Боксит“

доживио је у посљедњих 20 година. Првобитно као рударско насеље, а затим, сходно потребама квалитетнијег живота, град се профилсао у врло пријатно мјесто са свим садржајима и манирима урбане средине.

Смјештен на двије ријеке, Студеном и Зеленом Јадру, град је добијао многе садржаје који су типични за све градове смјештене на ријекама.

Током рата, а и после ратних дејстава, на територији ове општине насељено је више од хиљаду породица прогнаних из разних крајева Федерације БиХ, Сарајева и Илијаша првенствено. Иначе, становништво општине претежно је запослено у рударству, дрвно-прерађивачкој индустрији, а један дио становништва запослен је у комуналним, трговачким, образовним и културним институцијама.

Ђурђо, Гале и Петко

Општински стамбени фонд чини 490 душтвених и 2727 приватних стамбених јединица, изграђених и откупљених од државног сектора.

Путна мрежа на подручју општине континуирано је рађена тако да нема села и засока до кога није урађен пут солидног квалитета.

пише Богосав ИВАНОВИЋ

Комунална инфраструктура пратила је развој општинског сјеверног и осталих дијелова општине. Обезбијеђена је квалитетна дистрибуција воде за пиће, одвођење и прочишћавање отпадних вода, дистрибуција топлотне енергије, општи изглед јавних површина итд.

Васпитно-образовни процес на подручју општине одвија се у предшколским, основношколским и средњошколским институцијама.

Здравствена заштита грађана на територији општине организована је кроз Дом здравља и Специјалну хируршку клинику „Свети Никола“, а у току су радови на адаптацији ратом девастираних амбуланти у приградским мјесним заједницама.

Милићи су у Републици Српској препознатљиви по значајним културним и спортским манифестацијама које се организују у Дому културе, Љетњој позорници и Спортском центру. Спортско друштво „Боксит“ једно је од најуспјешнијих у Републици, пре свега у женском рукомету, фудбалу, куглању и шаху.

Информативни систем на подручју милићке општине функционише путем локалног радија „Милићи“ и локалног сателитског програма док су изражени проблеми на пријему ТВ сигнала Српске радио-телевизије.

О животу на просторима општине Милићи свједочи мноштво стећака, који датирају из 12. вијека. Комплетна школа израде стећака ограничена је на овај простор, тачније на Лудмер. У овој области јављају се стећци усправног типа и саркофази мањих димензија који својом издуженом формом подсећају на дрвене куће. На територији општине Милићи стећке срећемо, осим у самом граду, и у Бачићима, Милошеву, Лукић Пољу, Горњем Залуковику, Дубничком Мосту, Томиновици изнад Костраче и у Копривци.

Изнад села Герови постоје остаци града - тврђаве коју је средином 15. вијека, по предању, изградила Јерина (Ирина) Српска, деспотица из породице Кантакузена, жена деспота Ђурђа Бранковића.

На основу усменог предања, преци садашњих становника општине Милићи доселили су се из Црне Горе, али се не зна од којих племена.

Предак Милић, по коме град и носи назив, населио се овдје 1575. године. Три Милићева сина, Ђурђо, Гале и Петко оставили су иза себе потомство од кога данас у Милићима постоји седам породица Ђурковића и седам породица Галовића или Мимића. Није познато гдје се населио трећи син Петко.

Носилац привредног развоја општине, а и регије Бирач је ДД „Боксит“. Предузеће је технолошки организовано у 11 сектора, чини економску цјелину по најрационалнијим и најсавременијим моделима свјетског привређивања. Оно је по облику својине акционарско друштво са доминантним власништвом запослених, а ради се на потпуној прива-

тизацији, што ће гарантовати још већи просперитет на домаћем и међународном тржишту.

ДД „Боксит“ данас запошљава 1.600 радника распоређених у 11 „Бокситових“ сектора (сектори боксита, неметала, транспорта, машинске производње, сектор за производњу хране, сектори трговине и угоститељства, грађевинских послова, маркетинга, сектор информативно и културно-спортске дјелатности, те сектори финансија и правних послова).

Друго по величини предузеће је „Б. август“, које запошљава 314 радника. Ово предузеће је највеће производно капацитет за примарну прераду букове обловине, не само у Републици Српској, него

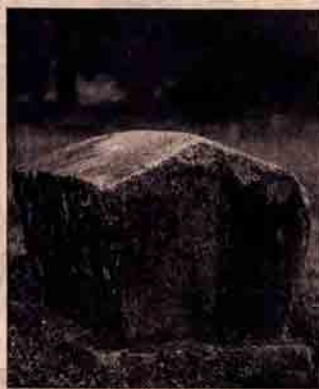
производњу, промет и услуге. Бави се производњом хлеба и свим врстама пшеница и трестеница. Поседује модерну пекарну великог капацитета, опремљену аутоматским уређајима.

Разноврсна пољопривредна производња

ПП „Сонекс“ бави се производњом предмета од метала, пластике и гуме, као и производњом алата за изграду пластичне амбалаже и гумених производа свих врста и димензија.

Интересе самосталних предузетника са подручја милићке општине представља посебно општинско удружење. Оно је основано почетком 1997. године и окупља око 150 чланова, власника приватних предузећа и трговинских угоститељских, аутопревозничких и занатских фирми. Циљ Удружења самосталних предузетника је организован утицај на економску политику општинских и републичких власти и сегмената који се тичу приватног предузетништва.

Трећина територије општине Милићи погодна је за механизовану пољопривредну производњу или се налази под воћњацима, првенствено шљива и јабука. Пољопривредној производњи, у којој су најзаступљеније житарице као што су кукуруз и пшеница, најчешће погодују умерена клима и богатство водених токова. О развоју пољопривреде на подручју општине већ пет пуних деценија брине се Земљорадничка задруга Милићи. Сарадња са кооперанцима пољопривредницима који организују производњу на властитим имањима, било да је ријеч о произвођачима меса, воћа и поврћа или реализацији програма здраве хране, основна је оријентација ове задруге која је сада државно предузеће.

Већина стећака у околини Милића датира из 12. вијека

Записи са Косова и Метохије: Косово Поље

Човјек осјети истинско задовољство када се нађе на Газиместану, у самом средишту

пише
Драгиша
СПРЕМО

Косова Поља, ту гдје је свака стопа ове српске земље натопљена историјом, живом легендом и успоменама које вјечно трају. То задовољство прожето је сазнањем да корачате простором на коме је исписивана једна од најпотреснијих и најсјајлијих страница српске историје и да сте потомак оних српских витезова који су у Косовском боју 1389. године ту историју непосредно стварали.

Овог јуна навршило се 609 година од тог судбоносног догађаја када је управо овдје, на Косову Пољу, започела чувена битка између српске војске кнеза Лазара и бројно надмоћнијих Турака под заповједништвом султана Мурата Првог.

Вријеме, наравно, није могло да затамни слике и избрише народно сјећање на косовске јунаке, чија су дјела опјевана у pjesмама и преточена у легенде.

На Газиместану, десетак километара сјеверно од Приштине према Вучитрну, на мјесту гдје је било само средиште Косовске битке, 1953. године подигнут је велик и лијеп споменик посвећен успомени на косовске јунаке. Споменик својим обликом подсјећа на средњовјековне куле и утврђења. Грађен је од тесаног камена по нацрту академика Александра Дерока, који је био инспирисан градитељством средњовјековних српских немара.

„Ко је Србин...“

Споменик је висок 25 метара и доминира над пространом косовском равницом. У његовој унутрашњости су бронзаним словима на каменим плочама исписани стихови из народних pjesама у којима је опјевано јунаштво учесника у косовском боју и њихова погибја. На највишој коти споменика, у самом врху спомен-куле, налази се барелеф на коме је ликовно изражен план и дат детаљан опис битке.

У пратећем тексту се каже:

Муратово турбе

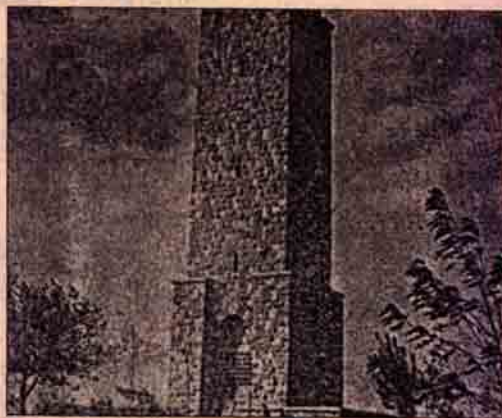
Вијекови натопљени легендом

На Газиместану, десетак километара сјеверно од Приштине према Вучитрну, на мјесту гдје је било само средиште Косовске битке, 1953. године подигнут је споменик посвећен косовским јунацима

На пољу око овог споменика, на површини од 12 хектара, расту црвени цветови косовског божура

„На Косову Пољу, у долини реке Лаба - између Ситнице, Грмеч планине, реке Самодрже и потока Бутовца - 15. (28) јуна 1389. године вођена је историјска битка између средњовјековне српске кнежевине и турске царевине. Српска војска, која је бројала око 35.000 бораца, била је распоређена на десној обали Лаба, тако да јој се десно крило ослањало на Ситницу, а лево крило на планине; штаб кнеза Лазара налазио се у средини. Турска војска, која је бројала око 100.000 људи заузела је положај према српској, на левој обали Лаба, насланајући се левим крилом на Ситницу, а десним на планине. Штаб султана Мурата био је постављен у средини.

Тога дана, око 8 часова ујутру, Турци су предузели напад, прешли Лаб левим крилом и приметили жестоку бој око брежуљка на десној обали. Српско десно крило одбило је све нападе и пребацило Турке поново на леву обалу. Затим је српска војска предузела напад, прешла десним крилом Лаб, пребацила турско лево крило и набацила га на резерву. Срби су на тај начин дошли у непосредну близину турског штаба што је, у критичном моменту по Турке, искористио војвода Милош Обилић који је напао самог

Споменик косовским јунацима на Газиместану

па није успела, или уопште није ушла у бој - не може се тврдити. Тек, повлачење десног крила преносе се на цео фронт, чиме је битка изгубљена...

У косовском боју погинула су и оба државна поглавара: турски султан Мурат I и српски кнез Лазар.

тио турског султана Мурата и гдје га је његов син Бајазит одмах после боја сахрањено, а други споменик-маузолеј је Газиместан турбе (зову га и Барјактареве турбе) гдје је гроб неког високог турског команданта-барјактара, који је погинуо у бици која је 1448. године вођена на овом пољу.

Предање казује да је на овом локалитету крај Газиместан турбета у вријеме Косовског боја погинуо у Југ-Богдан са својих девет синова.

На пољу око Споменика косовским јунацима, на површини од 12 хектара, расту црвени цветови косовског божура. За ово самоникло цицјеће које је ботаничка ријеткост и које у свом изворном-природном облику (без интервенције ботаничара узгајивача) расте једино на Косову пољу, постоји широко распрострањено вјеровање да је никло из крви погинулих косовских јунака.

Непрегледни зелени тепих

Цвјетови косовских божура су јаркоцрвене боје. За разлику од култивисаних врста, које опстају једино уз брижљиву његу у кућним вртовима, божури на Косову пољу су самоникли, не траже никакву његу и одолијевају свим временским условима. Од краја априла, када почињу да цвјетају, у својим јаркоцрвеним бојама, па све до средине јуна они су најљепши украс тог непрегледног зеленог тепиха на Косову пољу, кога, као рам на слици, оивичавају косовске ријеке Лаб и Ситница.

Као ботаничка ријеткост и несумњива природна и еколошка вриједност, косовски божури су већ одавно стављени под заштиту државе.

Иначе, на јужном ободу Косова Поља, као и у непосредној близини, налазе се и други, веома значајни објекти, који су настали током 12. и 13. вијека, или чак раније. Ту су сачувани остаци српских средњовјековних градова, познате цркве и манастири, рудокопи који су коришћени прије много вијекова.

О том драгоценим траговима нашег постојања и живота кроз вијекове на просторима Косова и Метохије биће ријечи у посебном тексту.

Детаљ са споменика

турског заповедника, султана Мурата, и смртно га ранио. Тада, око 10 часова, заповедник турског десног крила принц Бајазит, да би утицао на критичан развој битке, а пошто према њему није постојала озбиљна опасност, јер Срби на његовом правцу нису могли знатнијим снагама прећи Лаб, са већим делом својих трупа и општом резервом бочно напада српско десно крило и замеће најкрвавију бој око брда Мазгита и Газиместана. Око подне, у решавајућем моменту по целу битку, кнез Лазар нареди српској резерви да уђе у бој. Али, док је српска резерва кретала у бој, одељења на крајњем десном крилу подлегла су турском обухватном маневру и бројној надмоћности свежих трупа, те цело српско десно крило попусти и почне се повлачити. Да ли је српска резерва интервенисала,

У ниши на предњој страни споменика, такође бронзаним словима, исписана је порука у којој се каже:

КО ЈЕ СРБИН И СРПСКОГ РОДА
А НЕ ДОШО НА БОЈ НА КОСОВО
НЕ ИМАО ОД СРЦА ПОРОДА
НИ МУШКОГА НИ ДЕВОЈАЧКОГА
ОД РУКЕ МУ НИШТА НЕ РОДИЛО
РУЈНО ВИНО НИ ПШЕНИЦА БЕЛА
РЪОМ КАПО ДОК МУ ЈЕ КОЛЕНА.

Ту, у непосредној близини Споменика косовским јунацима, налазе се и два историјски значајна турска споменика: Муратово турбе, подигнуто на мјесту гдје је Милош Обилић усмр-

Индустија намјештаја Градишка, носилац „Златног кључа“

Шанса на западном тржишту

Градишка ОДП „Инга“ једно је од највећих у Републици Српској и у посљедњих неколико година водеће у производњи фурнираног и тапцираног намјештаја, те душека. Ово предузеће у свој производни програм стално уводи новине, за које је прошле године на Међународном београдском сајму намјештаја добило највише признање - „Златни кључ“

3 а градско предузеће „Инга“ - Индустију намјештаја Градишка може се рећи да је једно од најстабилнијих и најперспективнијих у банолучкој регији, па и Републици Српској у овој индустријској грани. У овом предузећу, које је до почетка ове године пословало под именом „Радник“, производни резултати су из године у годину све бољи, а тако пословни. Истина, тешкоће у које је ово предузеће ушло у посткризном периоду, још нису пребројане, али су помачи све већи и завршавају пуно пажњу. То потврђују и подаци о кретању физичког обима производње у овој години. За првих седам мјесеци ове године физички обим производње је повећан за 113 одсто, што се оцењује као позитивно кретање, јер је прошлогодишња база, на основу које се рачуна раст производње, била двоструко већа него претходне године. Мада су остварени резултати у односу на многа друга предузећа добри, у предузећу „Инга“, према ријечима директора Раде Илића нису задовољни, јер се у производњи може учинити још више. Међутим, тржиште је, кад је ријеч о намјештају ограничавајући фактор, кажу у „Инги“, у којој је запослено око 650 радника. Основни разлог за то је слаба куповна моћ становништва у Републици Српској и СР Југославији, те одређене препреке за бржи излазак на инострано тржиште.

Тржиште у СРЈ

За сада ово предузеће, како рече директор Раде Илић, највећу реализацију готових производа остварује на југословенском тржишту, посебно уз помоћ компанија „Југодрво“ и „Шпад-комерц“, али и других већих предузећа, те у властитим продајним салонима у

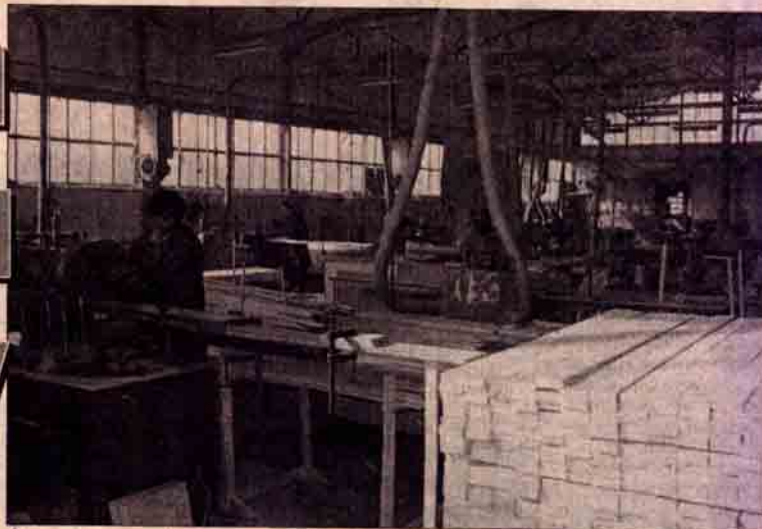
више мјеста Србије и Републике Српске. Остварују се и извозни послови, али су они у односу на претходне веома мали. Наиме, прије рата ово предузеће је извозило намјештај у тридесетак земаља на пет континената, посебно у западно-европске земље и у Русију, али и на Блиски исток, па чак и Аустралију. Некадашње везе се обнављају. Иностранци купци су веома заинтересовани за намјештај „Инге“, али окружење помоћу кога би требало

Производња душека

да се извози још је затворено и за транзит, а тако и за пласман производа на примјер у Хрватску и Словенију, а управо та тржишта су некада била „препопловљена“ намјештајем бившег „Радника“ - сада „Инге“.

Када је ријеч о пласману онда, кажу у овом предузећу, велики проблем представља наплата продате робе. Наиме, нема довољног прилива жиралних средстава. Углавном се нуде компензације које су због структура роба нерентабилне. На том плану учињени су, такође, одређени захвати. У предузећу је отворен изузетно добро опремљени салон у којем се, поред властитих производа, продаје и роба других произвођача са којима „Инга“ сарађује. У пословном погледу то је право рјешење, уз услов да се отворе и кредитне „сплавине“ за

Погон за производњу фурнираног намјештаја

купце, јер је намјештај, као и многи други производи, за садашње плате доста скуп.

Ми планирамо - наглашава Раде Илић - да осим ширења властите мреже продајних објеката у Републици Српској, Савезној Републици Југославији и Федерацији БиХ, отворимо неколико фирми у једном броју европских земаља, јер је садашње тржиште за овако велико предузеће премалено.

Иако је ово предузеће дрвно-индустријско оно се само малим дијелом ослања на репроматеријале из окружења. Све се, углавном, набавља од других произвођача, али су овдје учинили доста да и сами произведу одређене материјале. „Инга“ има савремени погон за израду сунђера, који се увек користи у индустрији намјештаја, али и у текстилној и још неким индус-

потребе Републике Српске, Федерације, а и шире. Предатна производња сунђера износила је двије стотине тона мјесечно. Сада се четрдесет тона пласира другим произвођачима намјештаја, а остало уграђује у властите производе. За властите потребе, а има могућности и за понуду остатку тржишта, у саставу предузећа се налази и погон за производњу филца, који се користи у производњи тапцираног намјештаја. Линија за производњу филца је у добром стању, али је потребно допунити постројењем за импрегнацију. Без обзира на то што одређена постројења нису дуго обнављана са тренутним стањем технологије и опреме у овом предузећу су задовољни, али се мора ићи на реконструкцију и увођење високопродуктивнијих машина што прије, јер се на тржишту не може конкурисати производима чији је процес производње скупљи него у свијету. Истина, треба знати да је, бар кад је ријеч о западној Европи, протеклих година дошло до битних промјена у производњи и пласману намјештаја. Дрвна индустрија, као радио интензивна и нискоакумулативна производња масовно се напушта, фабрика се затварају, а произвођачи преоријентишу на другачије облике производње. Томе је допринијео и притисак такзованих „зелених“ који спречавају сјечу и експлоатацију шума. То практично значи да се дрвно-прерађивачким предузећима са наших простора пружа већа шанса за пласман намјештаја на западноевропско тржиште.

Директор Раде Илић (десно) у разговору са пословним партнерима на београдском сајму

тријским гранама. Ова фабрика је огромног капацитета и једина је ове врсте на просторима БиХ. Својом производњом може подмирити све

Ми ћемо морати уложити напоре и знање да се што прије изврши модернизација у производњи намјештаја. Предузеће има богату

производну и руководну кадровску базу, а то је веома важно. Тренутно са високом стручном спремом има 34 запослена, а конкурс за потребне високостручне кадрове овдје је стално отворен. Расписан је и конкурс за петнаест студената дрвопрерађивачке струке, економисте, архитекте и друге, а у школама стипендирамо тридесет ученика /тапетаре, столаре, електричаре и браваре - каже Раде Илић.

Изградња нових фабрика

У првој фази модернизације предвиђено је да се иде на производњу плочастог намјештаја, који је веома рационалан и чијом ће се реализацијом за кратко вријеме од једне застарјеле фабрике формирати три модерне. Савремена производња плочастог намјештаја организована се у већ изграђеној, а до сада неискоришћеној хали површине четири хиљаде квадратних метара. У овој фабрици користиле се две постојеће и набавиле нешто нове опреме. Стара фабрика фурнираног намјештаја претвориле се у велики погон за опремање разних објеката, по чему је ово предузеће већ годинама познато на просторима бивше Југославије, поготово на Јадранској обали. Прошириле се и постојећи погони за производњу масива за тапцирани намјештај и уз њега треба изградити сушару. Укупна улагања су предвиђена у износу од три и по милиона динара. Програм је прослијеђен свјетској банци и очекује се да ће бити прихваћен.

У другој фази развоја, поред осталог, требало би да се освоји производња трпезаријских столица, односно трпезаријских сетова. За ову фабрику у кругу предузећа постоји комплетна инфраструктура и уређено земљиште, а што је најважније, у окружењу на подручју Градишке и сусједних општина има довољно квалитетних сировина.

На крају да кажемо да ће се „Инга“ - Индустија намјештаја Градишка - на новембарском Међународном београдском сајму представити богатим асортиманом фурнираног и тапцираног намјештаја и душека.

У квалитет и дизајн онога што ће се излагати заиста не треба сумњати, јер је ово предузеће и прошле године било веома запажено на београдском сајму.

„Телекард“, систем јавних говорница будућности

Чип картица потиснула жетон

Брзи развој телекомуникација довео је до потребе да се унаприједи услуга јавног телефона, како би потенцијални корисници, на овај начин, има-

пише Милка МИЛУНОВИЋ

на располагању све услуге које пружа телефонска мрежа једне државе. Да би био задовољен овај захтев, развијени су интелигентни терминални уређаји (говорнице) који омогућавају увезивање у систем надзора исправности и праћења њиховог рада.

Систем који је у раду у Бањој Луци и околним мјестима од фебруара 1997. године развијен је и произведен од стране грчке фирме „Intasoft“ и према досадашњим искуствима код нас и у другим европским земљама оцјењен је као најбољи. Током 15 мјесеци рада није се догодио ниједан статистички отказ. Говорница омогућава одлазне локалне, међумјесне и међународне разговоре без ограничења трајања (једино ограничење је број јединица на картици), потом долазне позиве, бесплатне позиве за одређене услуге, те плаћање са картице посебних услуга као што су телеграми.

Корисници је једноставно пошто се инструкције исписују на екрану говорнице (могу се бирати три језика: српски, енглески или њемачки). Систем у који су говорнице увезане путем јавне комутиране мреже омогућава континуиран даљински надзор исправности говорница, висок степен заштите од неовлашћеног коришћења, континуирану статистику свих параметара рада, једноставно даљинско конфигурирање различитих тарифа и друго - рекао је директор „Телекарда“ мр Милош Живковић.

Оснивање „Телекарда“

„Телекард“ је основан крајем 1996. године као зајничко предузеће тадашње „ПТТ Крајине“, грчке фирме „Генер“ из Атине и предузећа „Чајавац Холдинг“, са циљем изградње и експлоатације система јавних телефонских говорница. Говорнице и осталу опрему финансирао је и испоручио грчки партнер. Овај пројекат представља прву директну инострану инвестицију у Републици Српској.

У фебруару 1997. године систем је имао 14 говорница, а већ у мају 80. Данас систем има у раду више од 200 говорница у Бањој Луци, Градици, Прњавору, Мркоњић Граду, Кнежеву, Котор Варошу, Теслићу, Чалићу, Шипову, Српцу, Лакташима и многим селима ове регије. У неким селима јавна говорница је једини телефон, пошто је приоритет покривање подручја са слабије развијеном телефонском мрежом. До краја јуна систем је имао у раду више од 250 говорница. У општини су картице са 180, 330 и 600 јединица. Цијена по јединици мања је за картице већих апоена и одговара цијени у

Јавне телефонске говорнице система „телекард“ омогућавају одлазне локалне, међумјесне и међународне разговоре без ограничења трајања, потом долазне позиве и мноштво посебних услуга. Данас је на подручју Републике Српске инсталирано 240 говорница овог типа, а у плану је да се за двије године покрије читав територија наше државе

„Телекому РС“ за телефонски разговор са посредовањем. Очекује се проширење система на цијелу територију Републике Српске. Реализација би почела већ ове године, а током следеће три године инсталирао би се нових 750 говорница и два нова оперативна центра, која ће бити повезана тако да ће систем чинити једну целину.

Главни елементи „телекард“ система су: терминал (говорница), јавна телефонска мрежа и оперативни центар система. Говорница се прикључује на стандардну телефонску линију која треба бити опремљена сигналом тарифирања. Рад говорнице управљан је интерним микропроцесором који садржи два микропроцесора. Све функције се програмирају даљински из оперативног центра система (постоји 267 параметара програмирања). У нашој варијанти говорница има уграђен читач карти-

постоје проблеми у раду. На примјер, уколико се више пута узастопно региструје подизање слушалице без домијања сигнала слободног бирања за 15 секунди (вријеме је програмабилно) генерише се аларм који указује на проблем у телефонској централни. Саставни дио говорнице је линијска јединица која се поставља на страни централе. Линијска јединица обезбјеђује посебан протокол комуникације са говорницом приликом сваког подизања слушалице, тако да се веза не може остварити паралелним прикључењем обичног телефонског апарата, већ само примљам кадне ријечи од говорнице. Систем за сваку говорницу мијња коду ријеч једанпут дневно.

Срце оперативног центра је RISC рачунар, који ради под оперативним системом UNIX. Осим рачунара, центар садржи кому-

Предност „телекард“ система

У досадашњем раду показале су се све предности новог система од којих треба истаћи следеће: висока поузданост у раду, смањени трошкови одржавања (у односу на „жетонске“), могућност обављања међународних разговора, даљински надзор исправности рада гов-

орница, онемогућене су злоупотребе у виду прикључивања других телефонских апарата на исту линију.

Ту је и вишеструко коришћење постојећих картица, те већи комфор корисника приликом обављања телефонског разговора.

за 104-битни EPROM чип. Приликом убацивања картице у читач говорница проверава да ли је картица важећа и да ли има расположивих јединица, тако да се не могу користити картице које у систему нису проглашене важећим или које су истрошене - каже Живковић.

Провере картица, које се врше прије остваривања везе, спречавају било какве покушаје фалсификовања картица. За комуникацију са оперативним центром говорница има уграђен модем.

Систем прати рад говорнице очитавањем 280 интерних експлатационих бројача који региструју податке као што су број подизања слушалице, број убачених картица, број остварених веза по типовима (локални, међумјесни, међународни, бесплатни), број примљених импулса тарифирања и тако даље. Оперативни центар анализира примљене податке и генерише аларм уколико

никациони MUX-систем са осам портова на које су прикључени (за сада) четири модела за комуникацију са говорницама и један модем за комуникацију са другим оперативним центром. Центар се налази преко система непрекидног напajaња тако да систем не зависи од континуитета напajaња из јавне мреже. Оперативни систем обезбјеђује више функција и то управљање и надзор говорница, администрацију система (у техничком смислу), статистику и анализу свих трансакција са картицама, програмирање параметара говорнице, одређивање тарифа, извештавање потребно за техничко и пословно управљање системом - објаснио је директор „Телекарда“.

Проширење мреже

Систем јавних говорница инсталисан у бањолучкој регији показао је све своје предности, од којих је најважнија та да су ко-

рисници задовољни овом услугом. То најбоље илуструју чињенице да у протеклих 15 мјесеци није било најмјерних оштећења, на говорницама да је (према броју купљених картица) у 1997. години било 200.000 који су чип-картицом остварили више милиона локалних, међумјесних, и међународних телефонских разговора. Све ово оправдава даље проширење система на читаву територију Републике Српске.

„Телекард“ је у августу 1998. године добио од надлежних органа дозволу за рад на читавој територији Републике Српске. Комплетну инвестицију финансира грчки партнер. Планирано је да се током наредне двије године покрије читаво подручје Републике Српске и то са око хиљаду јавних говорница.

Овај посао је већ започет, тако да је током септембра инсталисан један број говорница у Бијелини, Приједору и Добоју. Током новембра започеће инсталација говорница на подручју Херцеговине и Српског Сарајева. Идуће године како је планирано, биће формиран (поред центра у Бањој Луци) још један техничко-пословни центар. Циљ је да за двије године, свако насеље у Републици Српској, свака школа, болница, хотел, бензинска пумпа... има јавну телефонску говорницу.

При одређивању цијена „телекард“ картице треба напоменути да је телефонска картица предвиђена за виšekратну употребу. То значи да цијена картица није и цијена једног телефонског разговора.

Картлице се продају у три апоена и то: 180 јединица кошта пет КМ, 330 јединица (импулса) по осам и картица са 600 импулса је 15 КМ. Лако је израчунати да је цијена импулса икога ако се купи картица са више јединица, тј. телефонски разговор је једитнији за 20 бабто са картицом од 330 је-

динице, него са картицом од 160 јединица.

Према Живковићевим рјечима, планирано је да картица која кошта 15 КМ код следећег издања садржи 600 јединица, што ће додатно смањити цијену телефонског разговора са јавне говорнице.

Корисници задовољни

Можда корисници не знају да телефонски разговор са јавне говорнице није скуплији од разговора, како то кажемо, из поште. Наиме, цијене картице се уклапају са цијенама телефонског импулса „Телекома Српске“. Нажалост, било је покушаја, али до њих је долазило само онда када је расла и цијена телефонског импулса.

„Телекард“ је свој рад почео са 14 говорница, а данас их има 240. Корисници су до сада потрошили више од 200.000 картица. Сва сваке говорнице се може, и то бесплатно, добити број 976 на који се примају евентуалне примједбе, сугестије и слично. На основу до сада прикупљених информација може се поуздано рећи да су корисници задовољни оним што добију за свој новац. Посљедњих пола године има проблема са радом двије (најстарије) телефонске централе у Бањој Луци (бројеви који почињу са 3 и 4).

Неки грађани којима то није познато, жале се нама у „Телекарду“ да на говорницама нема сигнала. Посебно је то проблем у болници на Паприковцу и на аутобуској станици.

Нажалост, за сада рјешење тога проблема није у нашим рукама. Очекујемо да ће „Телеком Српске“ те говорнице пребацити на нову централу која ће бити завршена у октобру, захваљујући Милошу Живковићу.

Иницијатива о првом етно-парку у Републици Српској

Сабор српског изворног народног стваралаштва, који се у Бањи Врућици код Теслића одржава већ четврт вијека, није само смотра народног фолклора. Осим културно-умјетничких друштава из свих српских крајева на њему се окупљају и етнолози, кореографи, етномузиколози, социолози, историчари, географи и други стручњаци које интересује наша рурална народна традиција и култура.

У сваком случају њима припада велика заслуга што је Сабор постао бастион одбране српске изворности од најезде свакојаког кича. Они су чак од тога отишли корак даље, па је ова својеврсна смотра нашег традиционалног народног блага, по чему смо и препознатљиви међу другим народима, постала истраживачки центар српске духовности и културе.

Етно-парк у Бањи Врућици био би саставни дио Сабора

Његовање коријена српског бића

На овогодишњем Сабору српског изворног народног стваралаштва у Бањи Врућици значајна пажња посвећена је стварању првог етно-парка у Републици Српској. Ова идеја је на самом старту добила подршку и од министарства науке и културе и урбанизма, као и од Завода за заштиту културно-историјских споменика РС.

Ово је јединствена смотра народног стваралаштва чак и на југословенским просторима. Истина, у Југославији постоје многе сличне манифестације, али професионализована културно-умјетничка друштва, гдје кореографи играју важну улогу, готово да су се разишла са традиционалном народном културом. Стилизовани народни обичаји, који се приказују често и у погрешној народној ношњи, постају тако умјетност ради умјетности. О таквим стварима у Бањи Врућици се води много рачуна и пролази само чиста изворност - ријечи су етнолог Вера Станисављевић-Ракић, која је и ове године била члан стручног жирија.

Чињеница је да је ово саборско тијело, састављено од врхних познавалаца српске народне традиције, успос-

писи
Борислав
МАКСИМОВИЋ

тавило ригорозне критеријуме на основу којих се врши не само избор најбољих, него и селекција учесника. А од њих се у свим областима очекују изворност, традиционалност, оригиналност, аутентичност, те историјска, културна и умјетничка вриједност презентованих материјалних, духовних и индивидуалних, књижевних и сликарских садржаја.

Мада је Сабор значајно окренут ка српској прошлости, он није занемарио ни своју будућност. Због тога он сваке године обогаћује свој садржај.

Стогодишњи сан

Прошле године у предсаборске дане основана је школа „Васо Поповић“, која између осталог има циљ да образује стручњаке који ће као умјетнички руководиоци, кореографи, вође фолклорних група и ансамбала припремати сценске целине и његовати фолклор западних Срба у разним удружењима. Наравно,

Стилизовани народни обичаји, који се приказују често и у погрешној народној ношњи, постају тако умјетност ради умјетности...“ каже Вера Станисављевић-Ракић

полазници школе су у ревијалном дијелу програма публицом презентовали своје завидно умјетје.

Ове године, као нова такмичарска дисциплина уведена је презентација српске националне кухиње и већ је дала многим угоститељско-туристичким предузећима идеје за стварање у јеловних давно забораваљених, али веома укуских, специјалитета.

А оно у што су „саборске очи“ загледање јесте етно-парк. Прошлогодишњи научни скуп у Бањи Врућици на тему „Српско село данас“ углавном је био заокупљен економским проблемима нашег села. Они су толико велики да су знатно угрозили његов опстанак, али нису и једини. Посебно забрињава биолошка димензија због које многи наши рурални простори остају без становника.

Ове године са економских проблема (мада ни они нису заобијени) пажња је усмјерена ка стварању етно-парка у Бањи Врућици који би био саставни дио Сабора.

Различити концепти етно-паркова, које негде погрешно зову и етно-село, у свијету су се почели формирати прије једног вијека, и то у нордијским земљама. Први је основан у шведском мјесту

Сканзен 1891. године с наміјером да се сачувају примјери народног градитељства - говори професор Вера Станисављевић - Ракић и додаје да је након тога дошло до праве поплаве етно-паркова у разним дијеловима свијета, и то углавном поред главних градова држава.

И на српским просторима о етно-парковима се размишља готово цијели вијек. Међутим, први је основан тек после Другог свијетског рата и то Музеј народног градитељства „Старо село“ у златиборском селу Сирогојно, чији је аутор архитекта Ранко Финдик, уз значајну помоћ свог колеге Душана Дрљаче.

Идеја да се поред Београда, а испод Авале, направи етно-парк пропала је највише зато што је била мегаломанска.

Организатор Сабора у Бањи Врућици жели искористити искуства већ формираних етно-паркова, па се већ искристалисала идеја да се у овом бањском рекреативном и туристичком центру створи централни етно-парк Републике Српске.

Сабор је изванредан оквир за етно-парк који ће имати своју сврху само ако се оживи, односно уколико превазиђе мртав музејски амбијент. У њему треба његовати духовност, културу, обичаје живот у породици и све остало што је у вези с коријенима српског бића - каже наша саговорница.

Она не пориче чињеницу да су за реализацију ове идеје могући и други простори, али не треба занемаривати погодност изграђене инфраструктуре. Етнолози Вера и Радомир Д. Ракић већ су урадили сличне пројекте за једно подручје на Озрену и Балкани код Мркоњић Града, док се на округлом столу чуло да слична иницијатива постоји и за област Шипова.

Аутентичне окућнице

Ова идеја на самом свом почетку добила је подршку и од министарства науке и културе и урбанизма, као и од Завода за заштиту културно-историјских споменика Републике Српске.

Највећи проблем је недостатак средстава. Уз то, треба ријешити имовинско-правне односе, јер по процјенама неопходно је обезбиједити до стотинак хектара слободног простора зато што он треба да кореспондира са датом облашћу. Ми се залажемо да се то ријешити без национализације и подруштљавања тог земљишта. Наравно, овај пројекат треба да окупи стручњаке свих области, од етнолог, преко инжењера разних области до еколога.

Ријеч је о иницијативи, а до наредног Сабора одржаће се вишедневни научни скуп о овој теми, а за сада је једино јасно да треба избјегавати мегаломанију и идеју реализовати, како рече Радомир Д. Ракић прстенасто.

Уколико би се то радило у Бањи Врућици, прво би требало заштитити стару бању, односно прво купатило, потом постојеће аутентичне објекте, гдје би била смјештена запослена туристичко-угоститељска лица и на крају би се ту формирала једна или више дислоцираних, али аутентичних окућница које презентују народно градитељство овог краја.

Пошто се ради о истинским стручњацима из разних области није изостала констатација да је теоретисање дозвољено на скуповима, али се проблеми ипак рјешавају на терену. То посебно имају у виду етнолози.

О етно-парковима на српским просторима размишља се готово цијели вијек

Музеј Херцеговине у Требињу

Излог прошлих времена

Са четири сталне поставке - етнолошком, археолошком, Дучићевим легатом камене пластике и изложбом слика Анастасија Поповића - Музеј Херцеговине у Требињу постао је жариште културе на југу Републике Српске

Смјештен у бившој тврђави Аустроугарске монархије поред саме Требишњице у центру града, Музеј Херцеговине у Требињу (деценијама Завичајни музеј) слика као жариште културе у овој регији и једно од најпосећенијих мјеста у овом граду. Културне ризнице Музеја, већ пет деценија дубоке и свеобухватне, поред четири сталне поставке, обухватају и мноштво културног блага, које још увијек чаме у ризницама, подрумима и скровитим просторијама ове установе.

пише
Миливоје
БЕШЉИЋ

Предвођена искусним магистром археологије Боржом Одавићем ова установа истражује и чува од заборава богату културну баштину Херцеговине. Тако је недавно, одмах поред темеља Музеја, а изнад наслага из посљедњих периода, откривено средњовјековно, па античко Требиње, односно остаци насеља, чиме се потврђује теорија о континуираном животу на овом подручју.

Посљедња у низу сталних поставки требињског Музеја Херцеговине, отворена за вријеме прошле Дучићеве вечери поезије, јесте стална археолошка поставка, који је оформљена из богатог археолошког фонда, а на основу раније археолошке збирке. Нова збирка, и када су у питању техничка рјешења, везана за питања простора, дизајна, презентације и заштите експоната, сасвим је на нивоу највиших музеолошких стандарда.

Велику помоћ да ова збирка угледа сјетло дана пружио је Министарство културе Републике Србије.

Ова збирка, израсла из некадашње збирке требињског Завичајног музеја, већ у овој поставци показује оријентацију да уз новија комплексна истраживања, захвати цијелу источну Херцеговину - истиче директор Одавић, наглашавајући да се посебан акценат ставља на средњи вијек. То је дошло отуда, што смо посљедњих година највише истраживали средњовјековне објекте и локалитете. Међутим, у питању су и друге вриједности, поготово оне праисторијског периода.

Вила-урбана и вила-рустика

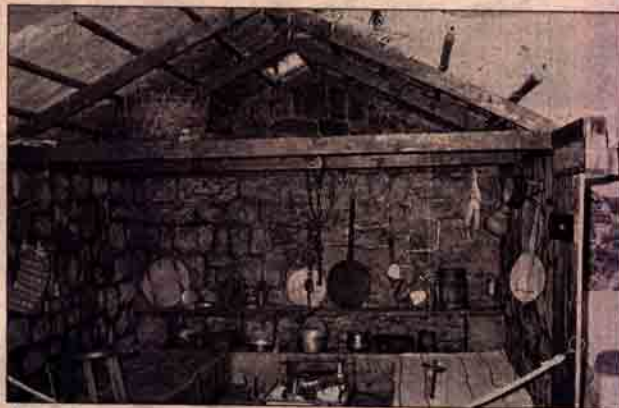
Укратко, кроз ову поставку, Музеј Херцеговине свједочи о календару људског живота и стваралаштва у посљедњих 40.000 година. Тако је откривена и приказана Качањска гробница (која датира отприлике из петог вијека прије нове ере), позната широј науци, јер су у тој гробници пронађена четири илirsка ратника са комплетним оружјем и накитом.

Иначе, праисторијских објеката, у првом реду тумулуса и градина, на подручју Херцеговине има на хиљаде, а свака од њих, потенцијално може бити богата као качањска. До данас, тврде стручњаци музеја, није истражено више од један одсто.

Посјетиоци изложбе с пажњом прате

и налазе из Паника, потопљеног села између Билеће и Требиња, у којем су нађени фрагменти фресака из римског периода. Римско насеље, на основу досадашњих истраживања, захватало је површину од 20 хектара, што значи да ово није била успутна римска станица, него урбано и велико насеље. Тако су археолози открили и луксузно опремљену, такозвану вила-урбану и читаво насеље, такозвано вила-рустика.

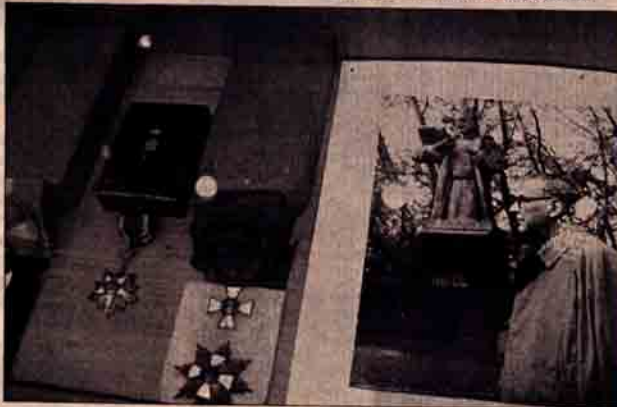
Само корак даље од овог изложбеног простора је изложба камене пластике из Завале у Поповом пољу. Ријеч је о ликовно фасцинантној плетерној орнаментици, и о мотивима са пауновима, а у питању јер предромантичка уметност у којој се прожима византијска са традицијом јадранске обале и Италије. О пластици из Завале наука још није рекла посљедњу ријеч. Музеј Херцеговине љубоморно чува и најстарији кирилички натпис на нашим просторима. То је натпис жупана Грда који потиче из 1150-1153. године. Чупан Грда, није био обични провинцијски жупан, него моћни средњовјековни феудалац српских земаља, који је изградио и цркву у Софији у Бугарској, пошто је од Византије заробљен у бици на Тари. И златне ма-

Макета куће у којој се славило, веселило и умирало*

је у збирку, а претходно је у Београду обављена одговарајућа конзервација за дужи период. И овога пута у помоћ је прискочио Министарство културе Србије, а збирка је свечано отворена прије годину и по дана.

Пред посјетиоцима се на живописан начин открива ова земља, већ на улазним панонима са огромним фотографијама и словима „Херцеговина - земља каменних кућа и гробаља, познатих јунака за слободу, сјајних тока, кубура и јатагана, колијевка пробране народне ријечи и колијевка српског књижевног језика, земља гуслара, пјесника и родољуба, колијевка старих српских родова...“

Из заоставштине Јована Дучића

музе жупана Грда приказане су посјетиоцима. У археолошкој поставци преко изложбених експоната можемо пратити континуитет културног развоја од праисторије, преко антике и средњег вијека, све до данашњих дана, јер је ријеч о експонатима изузетне националне, а не само уметничке вриједности.

Ипак, највише пажње и највише посјетилаца у Музеју Херцеговине у Требињу привлачи стална етнографска поставка, под називом „Живот и култура источне Херцеговине у другој половини 19. и првој половини 20. вијека“. Она не показује само богатство духовне и материјалне културе овог поднебља, него је и енциклопедијска информација о свакодневном животу српског народа на овом широм дијелу земље Херцегове. Све оно што је деценијама чамило у подрумима, на таванима, у избама наших бака и дјевова сложено

Цртежима и фотографијама, као и предметима и експонатима приказана је наша традиционална архитектура, док је визуелни центар поставке макета „куће у којој се славило, веселило и умирало“ у природној величини дакле аутентична чак и по својим димензијама. Аутор, овог за поставку изузетно значајног рада, је Тихомир Кијац, који у овом домену изоставља дјело свог оца Стевана Кијца, аутора готово свих макета које су у посједу Херцеговине.

Изложени су и новац, накит, затим оружје из херцеговачких радионица, алат и оруђе херцеговачких тежака и занатлија, народне ношње и друго.

Тако се народне ношње чине као ликовне плохе и сликарски резиме нашег исконског и аутохтоног духа и културе. Оне су у себи депоновале старобалканске, византијске, словенске, средњовјековне, српске, левантинске, западномедитеранске и средњоевропске кул-

Посебно вриједни експонати

Музеј Херцеговине чува и низ предмета посебне уметничке вриједности. Ту је прије свега икона Богородице са Христом темпера на дасци, која потиче из 16. или 17. вијека. Уз њу је икона Архангела Михаила (руска школа, 17. вијек), затим икона Рођење Христово, домаћи рустични рад из 19. вијека. Издавају се и бардак у мајолици из 17. вијека, пронађен на Љубомиру, а та мајолика је вјероватно из Фаенце или Урбина. Постоје поређења овог бардака са сличним у Викторија и Алберт музеју у Лондону.

турне елементе.

Музеј Херцеговине у Требињу има још двије сталне поставке. То је изложба Дучићеве камене пластике, коју је велики пјесник сакупио на својим дипломатским и животним мисијама од Атине и Каира, до Рима и Букурешта. Античка уметност, као легат Дучићев, похрањена је у овој културној установи.

Културно „благо цара Радована“

И уметничка збирка познатог сликара Анастасија Поповића, уметника са ових простора и са размеђа два вијека, који је студирао и стварао у Бечу, а потом сликао мотиве из Дубровника, Требиња, средње Босне, са јужнословенских простора, саставни је дио музеја и свакодневно је створена за посјетиоце.

Наше изложбе моћно презентују Херцеговину у оскудном поратном времену - истиче директор Музеја Херцеговине мр Боржом Одавић и наставља - Ваља још обавити низ примарних културних послова, да баштину и све културне вриједности, које су издржале пробу времена, доведемо у активно и цивилизовано стање, јер без такве отворене и сталне праксе не можемо доћи до свог потпуног културног идентитета. Овдје је право „благо цара Радована“, како је писао и говорио Дучић...

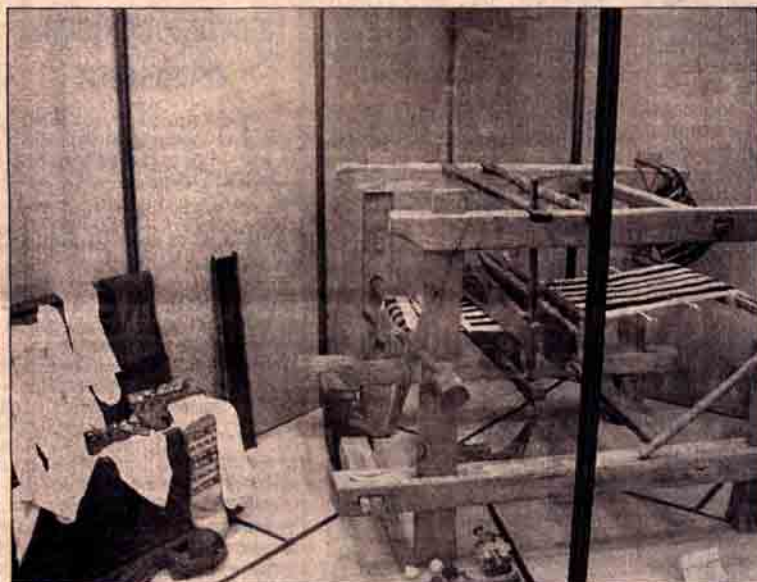
ИСТОЧНА ХЕРЦЕГОВИНА

ЗЕМЉА ПЛАНИНСКА ОШТРЕ ИМА ОШТРИ И ЧИСТИ
ПЕТА ВЕКОВИНА ПОЧАСНО ПЕТА

У МИЉА НАДГРОБНИХ ПИЛА И ЧИСТИХ
ПЕТА И ПОЧАСНО ПЕТА

У СЕЛОМА НАДГРОБНИХ ПИЛА И ЧИСТИХ
ПЕТА И ПОЧАСНО ПЕТА

Панор постављени испред улаза у просторије у којима се налази етнографска збирка

„Стан“ или „стативе“, хоризонтални ткачки разбој из села Луг

Илирски шљемови из петог вијека нове ере, пронађени у околини Билеће

Чобанска кабаница од костријети

Ризница

Земља Херцегова, коју красе планинске вр-
лети, нестварни крш и тропска љета, може
да се дичи још којечиме. Осим камена, за ко-
ји Херцеговци у шали веле да је „добро родило ове
године, као и свака претходне“, Југ Републике Српске
може да се похвали и Музејом Херцеговине.

Смјештен у згради која доминира требињским
Старим градом, уз саму Требишњицу, Музеј Херце-
говине крије у својим одајама непроцењиво ис-
торијско благо. Сваки експонат из било које од
четири сталне поставке овог музеја крије вијековима
љубоморно чувану тајну о насељавању, животу и
опстајању најприје Илира, а потом и Срба на про-
сторима Херцеговине.

Као ријетко гдје, у Му-
зеју могу да виде надгроб-
не плоче у околини Треби-
ња или чак и натпис старији од
„Ђеља“. Затим, илирску р-
ука наше ере, па чак и не-
нажит из праисторије. У в-
ке налази се комплетно
говачка кућа, такозвана
са огњиштем и каменним
илаца изложене су грађ-
шња, потом чобанска каб-
и помагала за орање и
У збирци Дучићеве и

Надгробна плоча жупана Град

Чаша од муранског стакла

Музеја Херцеговине

Макета куле Бранковића

Средњовјековна карта Херцеговине са занимљивим податком да је Херцеговина настала 1448. године

ИСТОРИЈЕ

Музеју Херцеговине посетили смо у Београду, на којој се налази Музеј „Мирослављевог јеванђеља“ и опрему из петог вијека, шнале за косу и виру етнографске поставе. Тауристана стара херцеговина „Једна од најбољих“, креветом (!), а оку посетника, брдска и своска ношња од костријети, справа граду земље и тако даље. мене пластике налазе се

оригиналне античке фигурине из другог и трећег вијека нове ере, потом икона „Мадона с Христом“, рад непознатог сликара из 17. вијека, ту је Дукићева дипломатска униформа, његови ордени... У Музеју Херцеговине постављена је и збирка Меморијалне галерије „Анастасије Поповић“...

Ријечима се мало тога може исказати. Фотографије, сплет, испуњавају онај визуелни захтев, који се од њих тражи али... Ипак, сва упечатљивост и снага збирки које су изложене у Музеју Херцеговине могу се доживјети тек када се погледају уживо. Далеко јесте, али (вјерујте) исплати се...

Г. Б.
снимко М. ШУКАЛО

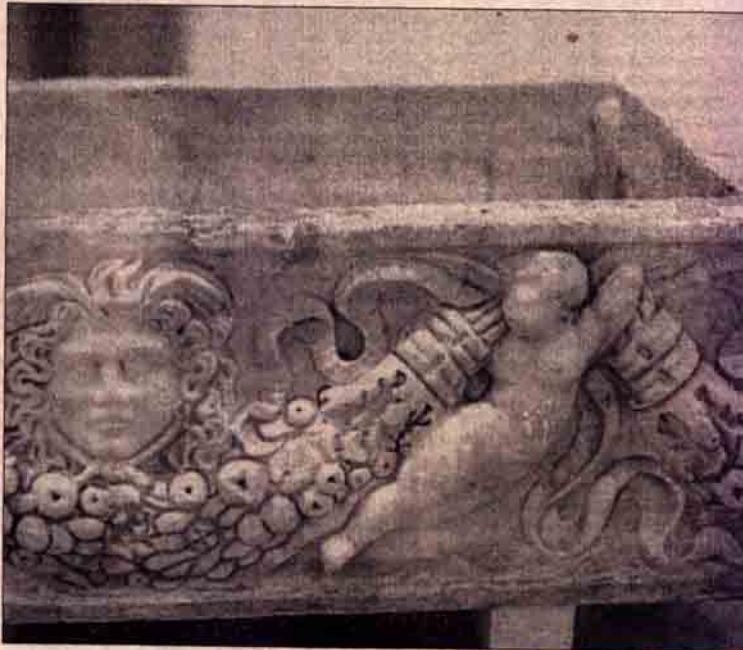
Мушка и женска грађанска ношња из источне Херцеговине

14. вијека

Технологија израде текстилних влакана

Један од експоната из збирке Дукићева камених пластике

Трибина „Пулса“ Приватизација и образовање (1)

Тешко би било оптужити једног човека за то што је ниво образовања, након реформе школства проведене по његовој замисли, пао на најнижи могући ниво. Од таквог удара образовање се врло споро и болно опоравља. Замисао је била да се спречи елитизам у школству и образовању у јединственом школском и образовном систему који је тада давао једнаке шансе за школовање и образовање свима пошто је било, практично, бесплатно. Резултати реформе убрзо су дали своје негативне резултате, јер су из реформисаних школа и факултета почели да излазе недовољно образовани и недовољно обучени кадрови. Овакви кадрови су се

вању све присутније приватне образовне установе. То је последица потреба привреде за новом врстом кадрова, а и спорог прилагођава државних школских установа тим потребама. С друге стране, тамо је дошло и до одређених социјалних раслојавања која су створила довољан број породица које материјално могу да прихвате трошкове школовања у приватним школама. Обавезно школовање је, званично, бесплатно, али су директни и индиректни трошкови, које родитељи сnose у току обавезног школовања своје деце енормно порасли док су плате и приходи реално вишеструко смањени. Државе су највећи део финансијског терета

Раслојавање на богате и сиромашне одразило се на доступност младих квалитетном школовању

лу што брже укључивања свршених ученика у послове за које су се школовали. Такве школе имају врло ограничену администрацију, већина предавача је хонорарно запослена, а ангажују се по потреби и обично најбољи у свом домену. То доприноси подизању квалитета наставе и наравно као резултат тога су боље одшколовани ученици. Такве школе су и спремне да се врло ефикасно прилагођавају потребама тржишта и брзо одшкољују кадрове какве тражи тржиште, пошто раде на профитном принципу.

Приватне школе

На глобалном економском плану даје се подстрек приватном власништву и предузетништву како би се што безболније поднели економски удари који се очекују преласком са индустријске и постиндустријске привреде на информатичку.

Сматра се да су приватна предузећа далеко прилагодљивија према економским променама те ће се лакше и са мање губитака преобразити и уклопити у нови економски систем. Међутим, осим што су предузећа приватна, морају имати сасвим нови профил кадрова, који осим специјализованог образовања, које им одређује основно занимање, морају бити и информатички образовани. Већ данас на глобалном плану почиње трговина путем Интернета, а на самом почетку остварен је промет од око три милијарде америчких долара (ово су већ старејли подаци), док су маркетиншке активности путем Интернета свакодневна ствар.

Напротивно и без велике помпе и у РС се појавио један слој информатички усмерених људи (углавном самообразованих) који без проблема свакодневно комуницирају са целим светом путем својих рачунара. Јасно је да из овог окружења не могу да користе све предности које овакве глобалне мреже пружају, као што је на пример трговина путем Интернета, али су у недостижној предности у односу на оне друге због једноставности и брзине којом они могу добити на екрану свој рачунара или на свом принтеру најновије информације из живота та и из свих области живота. То што је сада привилегија одређеног броја људи у будућности мора постати доступно свим завршеним ученицима средњих и високих школа.

Образовни систем се мора прилагодити тим захтевима а уколико се не прилагоди или се не прилагоди довољно брзо, у тај се простор морају укључити приватне школе.

У Републици Српској нема ни потребе ни услова да се организују приватне основне школе. Међутим, има мјеста за организовање приватних предшколских установа а убрзо ће се појавити и потреба за приватним средњим школама. Што се тиче приватних високошколских установа, ту је стање много сложеније и у догледно време не треба очекивати иницијативе у том смеру.

Поједини специјалистички курсеви или постдипломске студије могли би се организовати као приватни.

Замке тржишног

убрзо укључили и у привреду и у ванпривреду и постепено преузели све послове укључујући и образовање и школовање нових нараштаја, што је

пише
Борја
ЛЕКОВИЋ

и даље снижавало ниво. Нормално да је и рат дао свој допринос томе. Доласком такзване демократије школство је стављено у подређени положај што се тиче плата и уопште финансирања, што је и додатно утицало на срзавање нивоа образовања и школства. (Слична судбина задесила је и судство, здравство и културу. Највиши политичари и вршиоци функција у РС изјављују да ће се залагати за јаку полицију, неки други политичари да ће се залагати за јаку војску док образовање, судство и културу нико не ставља у први план.)

Свака земља би требало да тежи и да јој то буде циљ, да има образоване и културне грађане, јер је у таквим друштвима лакше и управљати и руковођети, а много се безболније поднесе и промене које имају за циљ побољшање услова живота како на материјалном тако и на образовном и културном плану. Једини пут да се дође до таквог друштва, то јест друштва образованих и културних грађана, јесте организовање школског и образовног система на принципима једнаке доступности свима у том систему. Узимајући у обзир различит ниво квалитета појединих школа и образовних установа доступност би требало да подразумева једнак приступ квалитетним школама и образовним установама.

Вишеструки трошкови

Земље које су прешле или прелазе са социјалистичког на тржишни систем (систем либералног капитализма) на различите начине приступиле су реорганизовању школства и образовног система. Задржале су, углавном, принципе обавезног школовања из претходног социјалистичког система, док су у средњем образо-

СИСТЕМА

Земље које су прешле или прелазе са социјалистичког на тржишни систем привређивања на различите начине приступиле су реорганизовању школства и образовног система
Преласком на тржишно привређивање све већи терет трошкова ће прелазити на породицу, јер се за средње и високо образовање уводе уписнине, које ни данас нису мале

образовања пребациле на породицу.

Обавезно школовање у РС, које би у принципу требало да буде бесплатно, претворило се у велики финансијски терет за родитеље, с обзиром на цене књига и школског прибора, те додатних захтева учитеља и наставника. Директни и индиректни трошкови, које родитељи морају да плате за школовање своје деце вишеструко су порасли, док су плате и мале и нередовне, тако да неким породицама постаје недоступно и то обавезно школовање. Осим што немају новца да школују децу ове породице излажу се опасности да још за то плате и казну која је предвиђена законом. Ситуација у сеоским подручјима је још тежа тако да се већ у старту деца деле на ону која могу и ону која не могу да похађају обавезно школовање. Земље потписнице конвенције УН о Правима детета су обавезне да сваком детету омогуће, не само формално, похађање обавезног школовања. У СР Југославији 15 одсто деце не заврши обавезно школовање. Који је проценат у РС?

Тежак положај привреде не омогућава прилив довољних средстава за попуњавање свих ставки буџета а, по одређенима политичара, образовање, судство, и култура увек су на зачељу код расподеле ипак малог буџетског колача. То значи мале плате запосленима у просвети, почев од основног до факултетског наставног кадра, што опет доводи до

снижавања нивоа квалитета наставе и смањења личне мотивације свих учесника у процесу васпитања и образовања. Познато је да земље које слабо плаћају просветне раднике касније морају да плаћају бројну полицију. Велико је незадовољство просветних радника, исказују га честим штрајковима или претњима штрајком. Највише њих незадовољно је платом која није довољна за задовољење основних животних потреба тако да су многи од њих принуђени да раде допунске послове. У једној анкети у СР Југославији (а вероватно је и у РС ситуација слична) таквих је 98 одсто, а 38 процената анкетираних просветних радника одговорило је да може да напише бољи уџбеник од постојећег.

Информатичка
неписменост

Преласком на тржишно привређивање и приватизацију све ће већи терет трошкова школовања прелазити на породицу јер се за средње и високо образовање уводе уписнине, које ни данас нису мале, а процене су да ће у будућности бити још веће. Раслојавање на богате, мање богате и сиромашне одразило се првенствено на доступности младих квалитетном школовању и образовању. Богати ће тежити да за своју децу обезбеде што боље образовање и неће бити задовољни оним што пружа постојећи систем.

Решење ће тражити или у иностранству или ће се појавити ексклузивне приватне школе доступне само онима са дубљим џепом. То је сасвим природан редослед догађаја и томе се не треба ни дивити ни чудити. Уосталом већ данас постоје приватне школе, можда за сада и нису ексклузивне, које попуњавају неке празнине у постојећем образовном систему. Узмимо на пример школе за обуку за рад са рачунарима. Ученик који заврши средњу школу, а не зна да ради на рачунару је за данашње појмове неписмен, а и људи са универзитетским образовањем, који не знају да раде са рачунаром осјећају се као да су неписмени или полуписмени. Такве школе су и неопходне и добродошле јер у овим условима врше функцију некадашњих алфабетских курсева за описмењавање грађана. Сличну улогу имају и школе за учење страних језика, школе за секретарице, за менаџере, балетне и музичке школе, а неке којих тренутно нема треба отворити као на пример школе шаха, сликарске или вајарске.

Нови тржишни услови, који ће кроз приватизацију још више доћи до изражаја, захтеваће нове профиле средње и високо образованих радника, а садашњи образовни систем неће моћи тако брзо да се прилагоди новим условима. Једино решење у том случају мора се тражити у масовнијем отварању приватних средњошколских установа. Неке земље у транзицији већ су поодмакле и, рецимо, у Чешкој, Мађарској и Словачкој постоје приватне гимназије и средње школе. Занимљиво је да и те школе, иако су приватне, добијају субвенције и потпору од државе. Рецимо у Мађарској такве школе добијају исту финансијску потпору као и државне школе. У Словачкој је то између 60 и 80 одсто, а у Чешкој 60 процената за средње школе до 90 одсто за основне и специјалне школе. Процент средњошколца који се школују у приватним средњим школама у 1996. години кретао се од 8 до 12 одсто. Приватне средње школе у овим земљама унеле су много новина како у садржају наставних програма тако и самој организацији наставе, која је максимално прилагодена потребама ученика у смис-

пише мр Младен РАДИВОЈЕВИЋ

Ако до сада нисте навели рачунар, вријеме је да то урадите. Можете га купити, посудити, па чак и... (ово са тачкама прескочите. Није то за вас.) Имате дакле, рачунар. Треба да знате и шта желите да радите с њим. Ако вам је то познато, морате и познати како наговорити рачунар да то и уради. Да га нагледате да ради за вас, морате издвојити мало времена и интелектуалног напора. Прво што треба да научите је да користите његов оперативни систем.

Оперативни систем је веза (интерфејс) између самог хардвера рачунара и корисника који омогућава да се лакше креирају, кодирају, тестирају, изводе и одржавају програми, а истовремено контролише међусобно дијелење ресурса рачунара у циљу што ефикаснијег рада.

Развој оперативних система је текао заједно са развојем хардвера. Појавом прве генерације рачунара, чија је основа за грађу била електронска цијева, појавили су се и први оперативни системи. Њихова употреба није била распрострањена као данас него је све то било на нивоу експеримената. Тадашњи програмери су били врски познаваоци машине (самог рачунара и његове конструкције). Најчешће су програмери били и оператери, јер су послуживали рачунар. Може се рећи да код рачунара прве генерације и није било оперативног система јер није постојало ништа што би припремило све што је потребно да се један задатак може извршити.

Код друге генерације рачунара оператер није више могао ефикасно послуживати рачунар јер су његове реакције биле врло споре, па би такав рачунар био недопустиво неефикасан. Већ су били развијени одређени помоћни програми и потпрограми. Да би се избјегла спорост рада оператера пребачен је низ контролних функција на сам рачунар израдом посебних контролних програма. Ти програми су се активирали у одређеним ситуацијама, на примјер за контролу улазних и излазних медија или учитавање програма и њихово спремање за извођење и слично. На тај начин функција послуживања и управљања рачунаром подијелена је између оператера и контролних програма.

Симулација вишекорисничког рада

Код следећих генерација рачунара долази до још већег повећања брзине, капацитета меморије и тако даље те до појаве мултипрограмирања. Тада човек дефинитивно губи могућност контроле и уп-

Оперативни систем Windows 95 и 98

Оперативни систем је „командно мјесто“ које вам омогућава да комуницирате са својим рачунаром
Данас су у употреби, углавном, оперативни системи Windows 95 и његов три године млађи „брат“ Windows 98

рављања интерним ситуацијама у рачунару. Он све те управљачке и контролне програме пребацује у сам рачунар. Скуп свих тих програма чини оперативни систем рачунара. Код персоналих или личних рачунара прво је у употреби био оперативни систем MS DOS (Детаљније о томе читаоци су могли прочитати у неком од прошлих бројева).

Године 1995. појавио се нови оперативни систем Windows 95. Појава тог оперативног система изазвала је велики преокрет у начину коришћења персоналих рачунара. У односу на до тада владајуће оперативне системе уведено је много новина. Већина команди се више није могла куцати на тастатури. Довољно је само кликнути мишем на одговарајућу икону да се одређена команда изведе, или да се неки програм активира.

Windows 95 је веома моћан оперативни систем са графичким корисничким интерфејсом. Из самог имена можете видјети да се појавио 1995. године. Оперативни систем је „командно мјесто“ које вам омогућава да комуницирате са својим рачунаром. Користите га да бисте могли радити са програмима, читати податке са диска, приказивати слике, штампати податке итд. Windows 95 је оперативни систем који је способан да подржи рад са више програма истовремено, односно да извршава више радњи истовремено. Све досадашње верзије Windows-a само су симулирале вишекориснички рад, али нису могле да то остваре у пуној мјери.

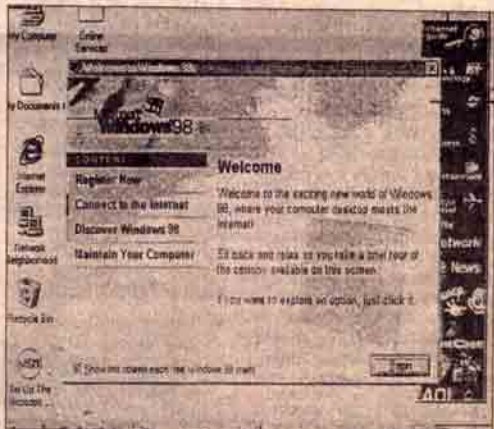
Овдје нећемо описивати овај оперативни систем до најситнијих детаља (за то постоји одговарајућа литература). Даћемо само, у најгрубљим цртама, шта се све може урадити у њему:

- користити миша, прозоре, радну површину, палету послова и дугме Start,
- радити са датотекама и омотницама - копирати их, премјештати, брисати, прегледати, креирати и преименовати,
- покренути и зауставити Windows 95, радити са више програма, користити иконе,
- користити помоћне про-

граме као што су: Calculator, Paint, Wordpad, Notepad и друге.

- прилагођавати Windows 95 својим потребама,
- радити са штампачима - инсталирати их, мењати и прилагођавати својим потребама,
- Да бисте покренули досадашње верзије Windows-a морали сте претходно стартовати MS DOS (Microsoft Disk Operating System). Windows 95

98 су први оперативни системи и MS DOS уопште не ради иако се може користити,

Радна површина Windows -a '98

али само као и сваки други програм. Windows 95 и 98 покрећете на следећи начин:

- Ако у дискетном погону постоји дискета извадите је и укључите рачунар.
- Корисници који се пријављују преко регистарског имена морају га уписати,
- Ако користите лозинку, морате и њу уписати (ако не знате лозинку притисните Capsel за наставак рада).
- Појављује се радна површина Windows 95 или 98.

Рад са програмима

Радећи са Windows 95 или 98 највише команди ћете задавати помоћу миша. Са њиме ћете бирати иконе и команде, поништавати избор, премјештати, копирати, брисати об-

јекте приказане на екрану и тако комуницирати са рачунаром. Када се крећете мишем по екрану (или котрљате куглу), појера се симбол који се зове показивач миша. Крећући се по екрану бирате објекте са којима хоћете нешто радити.

- Када сте завршили са радом и желите искључити рачунар обавезно морате поштовати процедуру изложена из Windows 95 или 98.
- Затворите све отворене прозоре
- Кликните мишем на дугме Start или на тастатури притисните комбинацију типки Ctrl + Esc.
- У менију, који се појави, кликнути мишем на Shut Down, да би се појавио мени Shut Down,
- Изаберите опцију Shut down the computer,

миша два пута.

Прозор може да заузме цијели екран или само његов дио. Ако се прозор максимално увећа, заузме цијели екран, а у нормалном комуницирању заузима само дио екрана. Прозори се могу померати по екрану на било које мјесто, тако да се кличне било где у насловној линији и повлачи прозор на жељено мјесто, а истовремено се држи тастер миша.

Прозор који је отворен мора се прије завршетка рада затворити. Прозор се затвара тако да се кличне на дугме Close.

Послије стартовања Windows-a, на екрану се појављује радна површина. Радну површину корисник сам може да прилагоди својим потребама. Она садржи различите објекте, иконе, прозоре, палету послова, дугме Start итд.

Ваш екран можете замислити као радну површину стола, по коме можете померати различите објекте. На радној површини вашег екрана налазе се двије врсте икона: иконе директоријума и иконе датотека. Директоријум је „контејнер“ са датотекама и другим директоријумима. Све иконе директоријума изгледају слично, само се разликују у имену.

Од 7 до 98 година

Сада смо видјели шта је заједничко код оперативних система Windows 95 и 98. Посебно нас интересује шта је то Windows 98. То је нови оперативни систем који могу ефикасно да користе не само они од 7 до 77 година већ се та граница помиче и на оне до 98 година.

Квалитетан је, једноставан за коришћење и могу га користити сви, без обзира на године и школску спрему. Не дозволите да останете рачунарски неписмени. Што се прије укључите, прије ћете осјетити и дражи нечег новог.

Ако сте до сада користили DOS, Windows 95, или неки други оперативни систем вријеме је да пређете на нешто сасвим ново. У овом случају то је овогодишњи производ Microsofta - Windows 98. Када се инсталира у рачунар, те када се стартује, на екрану се појављује већи број икона и трака. Икона је више, него код Windowsa 95, али су му и могућности веће. Које су му предности у односу на друге оперативне системе? Нека то буде најважа за следећи број.

- Потврдите опцију Yes.
- Када се појави порука да безбједно искључите рачунар, искључите га. Новији рачунари се сами искључују изласком из Windowsa.
- Користећи Windows 95 или 98, све што будете радили, одвијаће се преко правоугаоних оквира, који се зову прозори. У прозорима ћете радити са програмима, отварати датотеке, цртати, писати текстове, штампати и слично.
- Када сте први пут видјели екран код рачунара на коме је оперативни систем Windows, видјели сте већи број малих сличница, које се зову иконе.
- Икона је сличница која представља директоријум, датотеку или програм. Приликом отварања (потврђивања) иконе, она се претвара у прозор. Икона се отвара тако да се покаже мишем и притисне лијеви тастер

Виђења Драгољуб Влатковић: „Кочић између сцене и сцене“

Слободна транспозиција живота

Упоран и успјешан истраживач и тумач наше књижевне и културне баштине, аутор више књига о српским писцима 19. и 20. вијека, Драгољуб Влатковић је својом најновијом књигом о Кочићу остварио значајан помак у освјетљавању одређених периода пишчевог живота и његове политичке и књижевне дјелатности. Књига је збир радова, чланака и расправа, насталих у протекле двије деценије који, обједињени на једном мјесту, представљају кохерентну мисаону и структуралну целину. Кочићев живот и дјело Влатковић није посматрао одвојено него у прелету животних чињеница и умјетности као слободне транспозиције живота.

Таква логика је присутна и у самом структурирању књиге у којој нема формалне подјеле на дио у коме би били систематизовани радови о пишчевом животу и дио у коме би се нашли радови о његовом политичком и књижевном раду. Пуоздан архивски радник који своје тврдње заснива на провјереним, примарним изворима и чињеницама, Влатковић је и овога пута наступио као предани истраживач заинтересован за најмању појединост уколико она доприноси потпунијем разумијевању пишчевог живота и дјела. Истовремено, он је и ригорозни научник коме детаљ неће замaglити целину, који разликује битно од небитног и у свему проналази равнотежу, склад и мјеру.

Ауторове наміјере нису биле да одговори на сва неразјашњена питања везана за Кочићев живот и дјело, нити да га це-

ловит, заокружен и дефинитиван одговор, него да на непотпуна, недовољно објашњена или погрешно протумачена мјеста баци ново свјетло као истини ближијој могућности заснованој на фактима. Отуд и одсуство ширих захвата и усредсређеност на ужи временски период пишчевог живота и на само нека његова дјела. Конкретно, Влатковић је највећу пажњу усредсредно на вријеме након Кочићевог завршетка студија, на његов живот и рад у Србији и Македонији (1904, 1905), протјеривање из Сарајева и боравак у Будимпешти (1906) а од дјела писао је једино о „Јазавцу пред судом“ и то у два наврата.

Кочићев релативно кратки боравак у Македонији, гдје је у Гимназији и Учитељској школи у Скопљу добио прво запослење након завршених студија, значајан је по томе, како Влатковић сасвим тачно констатује, што је ту аутор „Јазавца“ након почетне понесености и вјере у мисију коју обавља, првих сукоба са представницима србијанске власти и разочарења у недоследно вођену српску пропаганду у турским земљама, стекао значајна искуства у политичкој борби која су му добро дошла у његовој ужој отаџбини Босни и Херцеговини. Ништа мање није значајан ни Кочићев боравак у Будимпешти, након његовог другог протјеривања из Сарајева, о коме је досада речено врло мало и, најчешће, површно, једнострано и погрешно. Поготово је остао неразјашњен разлог његовог боравака, који је, по Влатковићевом мишљењу, лични и општи. Кочић је по ауторовом објашњењу мас-

Пуоздан архивски радник који своје тврдње заснива на провјереним, примарним изворима и чињеницама, Драгољуб Влатковић је и овога пута наступио као предани истраживач заинтересован за најмању појединост уколико она доприноси потпунијем разумијевању живота и дјела Петра Кочића

тоја да се нађе при руци (помогне је својим саветима и пером) босанској муслиманској депутацији која је тих дана боравила у Пешти и да преко српског конзула покуша добити материјалну помоћ из Београда за своју даљу политичку активност и делатност.

Посебну пажњу аутор је посветио Кочићевом односу према Србији и српској влади. Тај однос је био, како и аутор закључује, у знаку дубоке оданости Србији и њеној ослободилачкој мисији и лијемонтској улози, којој се по правилу враћао и обраћао када му је било најтеже, као њак сарајевске Гимназије, као савршени студент, када се разболело на смрт... Србија му је, односно српска влада, помагала путем стипендије или, касније, мјесечне плате (1907) као једној врсти накнаде за његову политичку активност у Босни и Херцеговини. О још једној, досада недовољно истицаној димензији Кочићеве политичке дјелатности - југословенству - Влатковић даје ваљана објашњења и изводи утемељене

писхе: др Триша КУЈАЧА

Бечу 1903. године. Наиме, о тој жучној полемици међу српском омладином у Бечу и у прекосавским листовима досад се веома мало знало, а у критици-кој литератури о Кочићу о томе је драгоцене податке оставио Владимир Ђоровић у раду објављеном 1910. године у „Српском књижевном гласнику“ и 1920. године у књизи „Локрети и дела“. Влатковић полази од Ђоровићевих истраживања, односно објављеног записника са састанка „Зоре“ на коме се након читања дјела повела жучна расправа у којој су до изражаја дошла два непомирљива става, двије опречне опције - „Јазавца“ или „варошка“ која је подржавала започету борбу за црквено-школску аутономију и кметовска, „Кочићевска“, која је у први план стављала рјешење аграрног питања.

О „Јазавцу“ као сценском остварењу Влатковић даје драгоцене податке који нам многоме помажу да потпуније схватимо пут који је прошло ово

у Босни и Херцеговини. Интересанто је и пажње вриједно ауторово настојање да отклони дилему које је прво Кочићеве дјело, да ли је то „Јазавца“ или, како је то у историји књижевности поодавно прихваћено, прича „Туба“. Влатковић је склон тврди да је „Јазавца“ као драмском остварењу, написаном 1903. године, претходила приповјетка сличне садржине, написана крајем 1900. године или почетком 1901. године, која се може сматрати, ако не првим, а оно сигурно једном од првих Кочићевих радова.

На какав је пријем код књижевне критике наиша Кочићева прва збирка приповједка „С планине и испод планине“ (1902) и каква су била реваговања писца на критике које му нису биле по вољи Влатковић даје објашњења и одговор у два уводна рада која се међусобно надовезују и допуњавају. Аутор се ограничио само на мање познате и недовољно запажене написе објављене у „Српском гласу“, „Бранковом колу“, „Јубљанском звону“, „Босанској вили“, „Нади“, „Српској застави“, „Пријегледу“ Мале библиотеке и тако даље. Углавном, општа је оцена да је већина критичара (Марко Цар, Милан П. Ђорђевић, Рајко Петрушек, Павле Лагарић, Герасим П. Ивезић) поздравила Кочићев улазак у литературу а да се само мали број њих (Кузма Новић, Илија Ивањковић) негативно одређило према његовој првој збирци приповједка, што је био, по ауторовој тачној констатацији, покушај политичког провоцирања и денуцирања писца“. За разлику од Марка Цара и Косте Милутиновића, Влатковић не даје за право Кочићу и његовој љутњи на уредника „Кола“ Данила Живалевећа и анонимног аутора написа о његовој збирци, сматрајући да је критичар Елије поступио као сваки прави критичар - рекао је отворено шта мисли и истакао (је) и добре и слабе стране књиге“.

Мада им и није био циљ да дају одговор на сва отворена питања која праве Кочићев живот и његов политички рад сви, и по обиму и по оствареним резултатима, неуједначени радови су значајан прилог литератури о Кочићу. Неке ауторове ставове у књизи демантовало је само вријеме. Тврдити да су књиге Бранка Чубриловића, Тодора Крушеца и Гојка Бановића оно најбоље што је досада написано о Кочићу је чисти анахронизам и груби превид који занемарује чињеницу да се у међувремену, од педесетих година, појавило више књига о Кочићу од којих као посебно успјеле издавајемо студије Младрага Вулина и Цвијетина Ристановића.

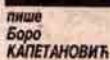
закључке, вазујући га за период његовог студијског боравака у Бечу и ангажовања у омладинском друштву „Зора“, а нарочито за пишчево учешће на Конгресу југословенских књижевника и новинара 1906. године у Софији.

Другу групу радова чине чланци и расправе посвећене Кочићевом дјелу „Јазавца пред судом“ која је било „повод и подстицај“ политичком раслојавању и груписању босанско-херцеговачке студентске омладине у

дјело на домаћој сцени, почев од 1905. године, када је изведена прва аматерска представа у Македонији, преко прве професионалне изведбе у Народном позоришту у Београду исте године, каснијих представа и одјека на које су оне наишле у ондашњој престоничкој штампи, па до односа Земалске владе БиХ према овом дјелу за које се интензивније заинтересовала 1906. године када је услједила прва забрана приказивања Кочићевог комада и растурања овог дјела

Снегови, рузмарин и шаш

Јуриш на
питу
кромпи-
рушу, на је-
сење док-
торице, на
лешнике, на
пекмез, ом-
ладино!

пише
Боро
КАПЕТАНОВИЋ

Уживај у
трци сочних плавуша по
парфи меријама, омладино!
Певај у помрчини сетне
песме о срећи!

Плачи на бензинским
пумпама!

Лај на кривинама!
Уживај!

Уживај у животу и
љубави, ђахххх!

Јуришај!

На кремците, на
сладоледе, на хамбургере...
Храбро!

Јуриш на нове фар-
мерице! Ураааа!

У здравом телу здрава
пљувачка, ђахххх!

Не пљуј, омладино!
Једи свеже воће!

Употребљавај ква-
литетне кондоме!

Поштуј родитеље!
Купај се редовно!

Чувај се прехладе!
Не једи говна на јавном
месту!

Не гази траву!
Јуришишишиши!

На сир и пљескавицу!
На чипс и чоколаду!

Јуриш на пекмез

Ураааа, на пире кром-
пир... На пилетину! Напред-
ддд!

Напред, омладино!
Смело у дрвџе!
Одважно на модне ре-
вије!

На концерт Даре Буба-
маре - незауостављиво!
Јуришишиши!

Нека цркну покварени
фрижидери и веш машине...
Нека пропадну осигу-
равајући заводи...

Нека промукну необ-
љубљене спикерице...
Нека се прехладе
кафанске певачице и нека
умиру црно-бели телеви-
зори и транзистори на ба-
терије...

Не обрађај пажњу...
Не дај се збунити...
Уживај, омладино!
У лишћу које издише!
У бандерама које труну!
У слаткој магли љу-

бавних успомена дебелих
алкохолчарки и супрасних
крмача!

У потрошеним осмесима
уштирких лепотица којима
дизачи тегова више не пишу
љубавна писма.

Јуришишиши! Напред
млади пролетери! Урааааа!
Бурек мора пасти!

Поштари су гладни, а де-
војчице све лење!
По салонима забавних
игара вије се црни дим!
Обућари одавно не сви-
рају у фруле. И јежеви што
се ваљушкају по путу хтели
би да доживе нешто. Улице
је захватио гадан стриптиз.
Детлићи умиру од досаде.
Свеци све ређе излазе из
својих соба. Деца разве-
дених учитељица не гледа-
ју више цртане филмове.
Ветар више не дува него
цивили. Мамице, уморан сам
и хоћу у биоскоп!

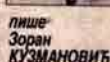

Уживај, омладино!
Јесен је дошла и донела
ти дарове! Кусај!
Обрано! Шљиви ионако
спаса нема. Омладино,

кусај!
Напиј се воде и захрчи!
Урааааа!
Јуриш на пекмез
Бурек мора пасти!

Продавац новина у Београду

Два сата касније у
малом бродском са-
лону Дивља патка и
Јакоб разговарали су о
тројици необичних путни-
ка који су се укрцали у Бре-
мену. Посматрајући како
радници праве нови рас-
поред у салону, распусна
партнерка га упита: *И шта
си сазнао?*

пише
Зоран
КУЗМАНОВИЋ

- Нешто што ће те
шократи. Тројка у чудној гардероби мо-
ји су земљаци, из Југославије. Срби.
Долазе из Београда и са улице Кнеза
Михаила. Један је продавац новина
новоуспостављене државе, други је дил-
ер девица, трећи је ратно сироче из Дру-
гог светског рата, а четврти комунални
инспектор. Сва четворица долазе из
будућности. Кажу да су из 1995. године.
А како су се појавили на „Европи“ у 1933.
години и сад заједно са нама плове за
Њујорк и за то су ми дали логичко об-
јашњење. Продавац новина ми је објас-
нио да су своју оданост улици и свакод-
невном животу на њој једноставно за-
мијенили са утиском да је све то сан ко-
ји је у суштини реалност. И тако су се
нашли с нама у 1933. години.

- Лудаци! - рече Дивља патка.

- Можда. Тај Продавац ми је дао и
овакво логичко објашњење.

Говорио је да је на улици продајући
новине упознао и човека који је упорно
тврдио да у одређено вријеме одређеног
дана није био на свом радном месту. Све
до га једног дана Продавац није упитао
да можда није гледао лијево и десно од
његовог сталка за новине односно да ли
је док га је посматрао истовремено хо-
дао. Кад је овај одговорио потврдно, Про-

Дивља патка ради за режим

давац му је рекао да се он у том случају
за њега помијера. Измицао му из видног
поља тако да га није ни могао видјети. Час
је био напријед час назад у односу на
своју тачку стајања.

Продавац ми је - наставио је Јакоб -
убјеђивао да тај човек, ходајући кроз са-
дашњост, није примијетио да је он једног
тренутка већ био у будућности а другог
и прошлости. Није га било у садашњости.
Хахахаха... Има ли ту логике? А шта ће
ти логички смисао, Дивља патко? Не чини
ли ти се да је и ово сан што смо нас дво-
је послје десет година заједно на овом
броду. Ти Холанђанка, ја Нјемцац из Руси-
је након оне бурне ноћи из Санкт Пе-
тербурга...

- Занимљиво - рече Дивља патка и
поче да се смеје.

- Још је необичније што сам међу том
четворком мојих земљака пронашао и
свог унука. Он је додуше старији од мене.
Треба ли ти и овдје логички смисао?

- Не, никако. То што ми причаш о чу-
дним путницима је ван сваке логике. Такви
ми требају. Супер, супер... Јакобе хоћу

да ме упознаш са том четворком која
долazi из будућности.

- А шта би ти с њим?

Кад је ово упитао Дивља патка се
окрену према њему и погледа га очима
у којима он примијети неко друго лице.
Помало га и уплаши. Она од тог тренут-
ка поче да прича као навијена и готово
без застоја. И то га изненади јер у неко-
лика претходних дана и ноћи не само да
је ћутала него је и њему забрањавала
сваки разговор. Говорила је како је она
девојка садашњости, да је не интересу-
је никаква будућност а ни прошлост. Са-
дашњост је за њу брод „Европа“ и пут за
америчку обалу... Већ двије године се
налази на тој релацији између Бремена
и Њујорка. Није анимир дама на броду,
како би свако ко је не познаје могао да
закључи. Ја сам овдје на броду са посеб-
ним задатком“, рекла је. А ти, Јакобе,
промисли шта би то могло да буде.“ За-
тим јој поглед постаде готово претећи.
Рече му да је мало рећи како је симпа-
тизер режима, а на питање Јакоба - ко-
јег режима?, она одговори „Њемачког“.

Он је гледао на трепћући увјеравајући
се да пред собом има другу особу коју
још није упознао. А пошто си ти Ни-
јемац“, наставила је, „слушај ме добро.“

- Видиш све раднике који уређују овај
мали бродски салон. У њему за недељу
дана треба да се одржи изложба слика.
Мој задатак је да у интересу режима
поставим слике чији су аутори лудаци
из једне њемачке психијатријске бол-
нице. Њихови радови заправо треба да
морално и на сваки други начин униште
групу познатих њемачких експрессио-
ниста који се налазе на овом броду. А тај
морални и интелектуални талог такође
организује своју изложбу, значи слике
лудака треба да покажу како се не раз-
ликују од оних чији су аутори Ото Дикс,
Рудолф Пехштајн и више не знам ко се
од тих изванканих величина налази још на
броду. Можда не знаш, али већ првог
дана избио је инцидент. Дошло је до туче
и атмосфера на броду је јако напета. За-
то ћеш ми ти помоћи.

Јакоб је гледао зачуђено. Помислио
је: „Како да није ништа чуо о чему му она
прича.“

- Ниси ни могао да чујеш јер си, дра-
ги мој, само мислио на моју п... Сад ће
мајстори да оду, а ми ћемо лијепо на он-
ај сто - рече му Дивља патка и ухвати га
за к...

Један је свијет

Неуморни дједица

У Кејп Канавералу, тачније свемирском центру Кенеди на Флориди приведене су крају припреме за полијетање спејс-шатла „Дискавери“ у историјску мисију. У кабини брода, један од седмочлане посаде, биће и 76-годишњи Џон Глен, који ће заједно са колегама кренути у деветодневну мисију у свемир.

Далеке 1962. године астронаут Џон Глен ушао је у анале астронаутике као први Американца који је боравио у Земљиној орбити. За вријеме мисије „Меркури“ која је трајала четири часа и 55 минута Глен је четири пута обилазео нашу планету.

Током ове необичне „турнеје“ у спејс-шатлу Глен, иако неће бити капетан брода, имаће доста обавеза. Будући да шатл има специјалну минијатуру лабораторију за медицинске експерименте, Глен ће своје вријеме провести анализирајући узорке крви и урина осталих чланова посаде, али истовремено бити

и „опитни кунџ“ за тестове који ће бити вршени на њему.

За вријеме боравка у бескрајном универзуму њему ће редовно мјерити пулс, дисање, запремину крв и притисак, а све с циљем да би земаљски љекари анализирали његову крв, на основу чега би утврдили функционисање имунолошког система и ниво протеина.

Глен ће током овог путовања носити одијело тежине око четрдесет килограма - армирано* сензорима - који ће мјерити његове циклусе спавања и, такође, мораће да гута циновски топлотјер - пилулу који ће очитавати температуру док пролази кроз тијело.

Ови подаци биће упоређени са вриједностима измјереним прије одласка у свемир.

Када се врати, Гленовим мукмама изгледа да неће доћи крај јер ће га и даље чекати још много тестова, као што су мјерење промјена у кичменој мож-

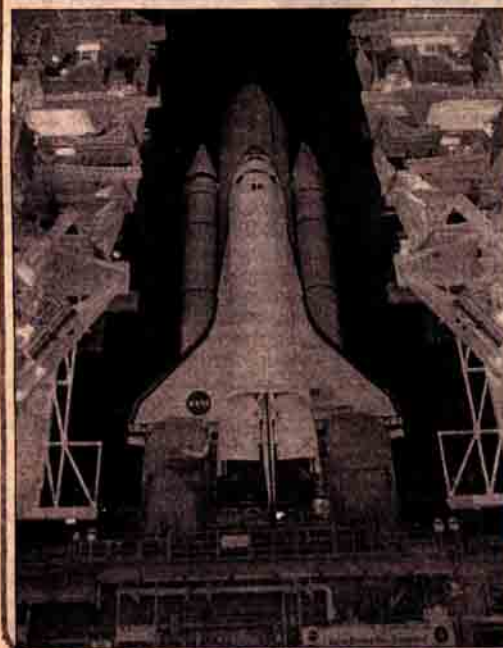
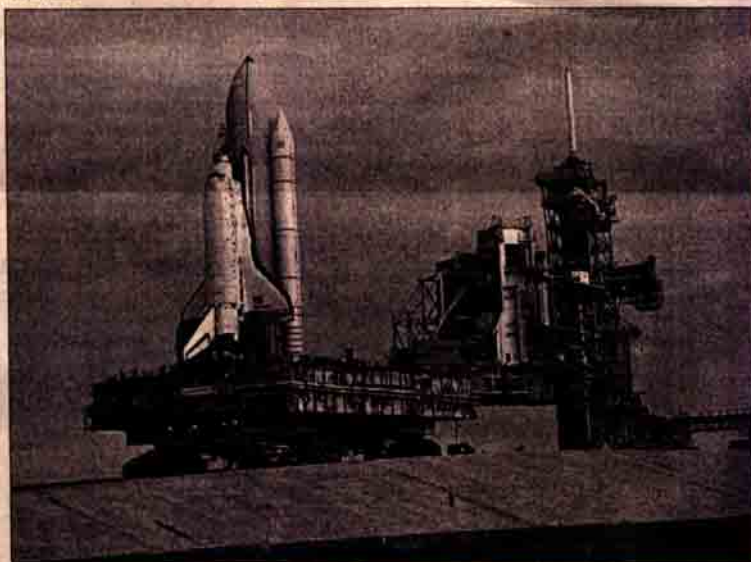
припремила Верица ТОДОРОВИЋ

дини и анализа коштане густине, да би се утврдило да ли је дошло до губитка минерала.

Основни циљ ових силних анализа је проналажење лијека за болести већ остарјеле популације али и изналажење помоћи младим људима да благовремено изјегну проблеме које носи, не тако пријатно, треће доба.

Да ли ће овај необични седамдесетогодишњак и даље да уноси пометње у америчке свемирске истраживачке мисије, као што је то својевремено и чинио, остаје да се види. Такође, на испиту су и његова оторност, али и снага и издржљивост током најављених истраживања од стране носилаца „бијелих мантила“.

У сваком случају, неуморном Џону Глену желимо све најбоље у бескрајном свемиру и да и даље пркоси нама, али и својим годинама.

Догађај недеље Јужноафрички и боцвански војници умарширали у Краљевину Лесото

Када комшије „успоставе ред“...

Двонедељно заседање Генералне скупштине Уједињених нација, десетост треће по реду, почело је у уторак у Њујорку. За говорницима су се већ почели смењивати званичници готово свих земаља чланица. Једна од главних тема дебате, како је и најављено, биће проблем регионалних сукоба у свијету. Авганистан, блиски исток, Камбоџа већ годинама представљају пријетњу стабилности и проблем који Уједињене нације разним резолуцијама, апелима и упозорењима углавном безуспјешно покушавају разријешити.

Јужноафрички предсједник Нелсон Мандела говорећи на поменутом заседању о ситуацији на афричком континенту, а и у читавом свијету истакао је, да на власт треба да дође нова гарнитура људи који неће дозволити да дође до нових ратова, материјалног разарања и људских патњи.

Бројни коментатори оцијенили су његов говор као сан о новом свијетском поретку, праведнијем од овог, настаога послједице вишегодишњег хладног рата између два сукобљена војна блока.

У тренуцима док су његове ријечи одзвањале скупштинском двораном у Њујорку, јужноафричке групе, у координацији са боцванским, умарширале су у сусједну, малену Краљевину Лесото у циљу успостављања реда и мира.

Званично објашњење из Преторије о разлозима војне интервенције говори о обавезама Заједнице за развој југа Африке да помогне, како је напоменуто, легитимној влади у Масеруу да успостави ред, мир и закон у својој земљи.

Сукоб у Лесоту тиња још од маје ове године када су одржани парламентарни избори. Политичка опозиција, која је добила подршку дијела армије, Лесота оптужила је власти за изборне манипулације. У Африци се овакви неспоразуми изгледа рјешавају једино употребом силе. Ноћ уочи интервенције, на маратонском састанку краља Лесота Леција Трећег са владиним и опозиционим политичарима изгледа да је постигнута сагласност да се криза у земљи ријешава преко вјеројатног састанка, без употребе пушака и тенкова.

пише Раденко КУПРЕШАК

Јутро је у Лесоту изгледало другачије. Више од хиљаду јужноафричких и боцванских војника ушло је у земљу зауевши све важније тачке у главном граду Масеруу. У сукобима са побуњеним војницима Лесота и побуњеним опозиционарима, било је и жртава. Онда је у главном граду дошло до таласа пљачки и пљевина трговина чији су власници углавном јужноафриканци али и Индуси, Пакистанци и Кинези. Народ је почео бијег према граници, у нову неизвјесност. Уведен је и полицијски час. Јужноафричка војна команда пријети да ће на пљачкаше и хулигане лучати без упозорења. Лесото је слика афричке збиље...

Жртва алартежда у својој земљи због којег је одробијао више од 20 година, Нелсон Мандела рече и то како су лидери, а не народи или „мистериозне снаге“ одговорни за главне невоље са којима је суочено човјечанство.

Ваљда је, рекли бисмо, и за Лесото неко одговоран. Мандела нам је некако најближи...

Обиљежено 800 година Хиландара у Бихаћко-петровачкој епархији

Тродневни центар православља

Протеклог викенда, од суботе до понедељка, низом приредби културно-духовног садржаја, обиљежен је велики јубилеј Српске православне цркве - 800 година манастира Хиландар, светиње и поноса српскога рода.

пише
Жељко
С. БУВАЧ

У организацији Српске православне цркве, прије свега Његовог преосвештенства господина Хризостома, епископа Бихаћко-петровачке епархије, те уз помоћ домаће привреде, донација бројних правних и физичких лица из РС и Југославије, Рибник је 19. 20. и 21. септембра био центар православља! У овом изразито неразвијеном и забаченом дијелу републике, донедавно самопрокламованом као „богу иза леђа“, на једном мјесту се

У организацији Српске православне цркве, те уз помоћ домаће привреде, донација бројних правних и физичких лица из РС и СР Југославије, у Рибнику је 19. 20. и 21. септембра низом манифестација обиљежено осам вијекова српске светиње, манастира Хиландар

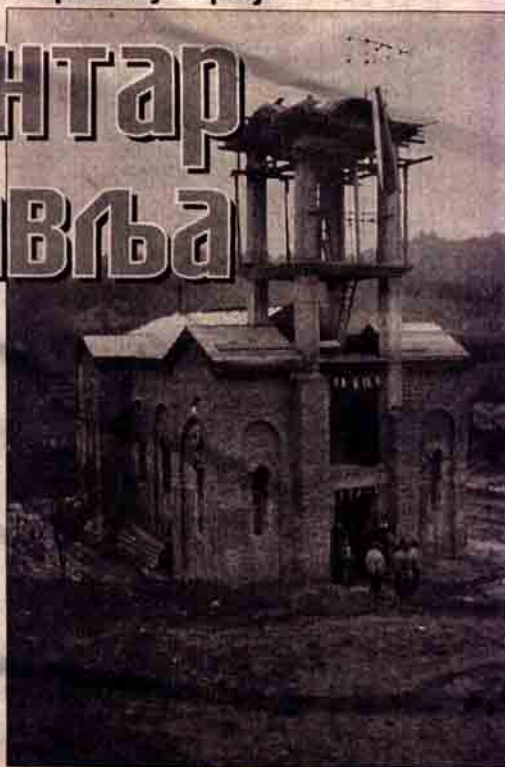
окупило толико људи из свијета културе и умјетности, духовног, политичког и јавног живота - може само вјера и нада у боље сутра, вјера у свој народ и давно заборављене обичаје који су га зближавали.

Почело је у собуту увече. Фискултурна дворана Основне школе „Десанка Максимовић“ у Горњем Рибнику била је прети-

јесна да прими све поклонице писане ријечи. Говорили су еминентни српски писци и пјесници: Дара Вучинић, Дашка Врховац, Душко М. Петровић, Сретен Вуковић, Миленко Стојичић, Михајло Орловић, Здравко Кеџман, Радмило В. Радовановић и Љиљана Радоњић. У коликој мјери је успјело ово књижевно дружење, први пут приређено у овом дијелу РС, довољно говори дуготрајан аплауз на крају вечери за памћење!

Сутрадан, у недељу ујутро, у новоподигнутом и недовршеном храму Рођења пресвете Богородице, Свету архијерејску литургију служио је Његово преосвештенство господин Хризостом уз саслужење десетак свештеника из своје епархије.

Послије подне, на отвореном, и поред лошег времена праћеног хладном кишом, присутни су пратили духовну академију посвећену Хиландару и богат културно-умјетнички про-

Будући храм Рођења пресвете Богородице у Горњем Рибнику

грам. У том дијелу манифестације учествовали су, између осталих, Љубо Манасијевић, извођач духовне музике, хор Богословије из Београда, као и бројне секције школа из Рибника, Мркоњић Града и Шипова. Предавање на тему „Хиландар у нама кроз вијекове и ми у њему на крају 20. вијека“ одржали су владика Хризостом и мр Љубан Бајић.

Забилежили смо и присуство представника Владе РС. У име Министарства вјера поздравном ријечју обратио се Душан Антељ.

Поставку умјетничких сли-

ка приредила је госпођа Љиљана Радоњић из Београда, иначе поријеклом са ових простора и дугогодишњи становник Горњег Рибника.

Трећег дана прославе, на Малу Госпојину, значајан православни празник, традиционалним окупљањем вјерника око своје богомоље и богослушењем у цркви која носи име Рођења пресвете Богородице, завршене су тродневне свечаности обиљежавања 800 година Хиландара за Бихаћко-петровачку епархију у Горњем Рибнику.

Свету архијерејску литургију служио је Његово преосвештенство епископ бихаћко-петровачки господин Хризостом

Рекли су ... Рекли су ... Рекли су ... Рекли су ...

Враћање вјери у Бога

Дара Вучинић, пјесник и директор Универзитета у Приштини:

- Кад год дођем у све крајеве, утисци се увијек обогаћују новим, квалитетнијим, који откривају још једну димензију бића овог, мог, народа. То се прије свега, односи на ведрину и топлину која избија из ових људи, на виталитет који просто осваја. Долазила сам кад је било најтеже и срећна сам што нисам заборављена и сада када је мир. Утисци које носим са две манифестације су фантастични, враћају се неким вредностима давно заостављеним, враћају се својој вјери у Бога, а Бог је љубав.

Душка Врховац-Пантовић, пјесник и преводилац, уредник

документарног програма у РТС:

- Ја сам у Рибнику први пут. Била сам узбуђена на књижевној вечери, у фискултурној сали која је била препуна. На једном месту 300, а можда и 400 људи било је заједно на једној књижевној вечери! То значи да наш народ и у оваквим крајевима има потребу за правом речју, за духовним вредностима, има потребу за знањем. Прво што сам запазила, трећину сале испунила су деца! У овом времену и тренутку то је веома значајно, јер свет остаје за младима.

Душко М. Петровић, пјесник из Београда:

- Овај сусрет, уприличен поводом 800 година Хиландара могао би бити прилика да се сваке године, на Малу Госпојину

у Рибнику „направе“ пјеснички сусрети. Тај предлог припујем Влади РС и општини Рибник. Као човек са ових простора на мене је манифестација оставила дубоке трагове.

Владика Хризостом, епископ бихаћко-петровачки:

- И поред лоших временских услова и свих других тегова које, иначе, прате овај српски и православни народ, приватнике на своја разорена домаћинства, мислим да смо овим догађајем успјели пробудити у њему оно истинско, духовно, достојанство вијековима затирано. Ово су почели његовог враћања добрим обичајима. Српској православној цркви. Поносам сам што су у нашој средини боравили врхунски умјетници писане ријечи,

хорске и духовне музике и остали.

Љубан Бајић, предсједник СО Рибник, предсједник организационог одбора:

- Сада, када је све иза нас, са задовољством могу рећи да смо са успјехом положили „пријемни испит“ и широм отворили врата културно-умјетничком и духовном животу у нашој општини. Требало је видјети и доживјети препуну салу основне школе на књижевној вечери, потом ону изабрану младих на отвореном, које ни киша ни прохладно вријеме нису удаљили од бине на којој је приређена духовна академија посвећена Хиландару.

Неизмјерну захвалност ду-

јемо, прије свега, Његовом преосвештенству, господину Хризостому и плејади врхунских књижевних, драмских и умјетника хорске музике из Југославије и РС, бројним секцијама овдашњих школа итд. Свакако и грађанима Рибника и околних мјеста који су пратили ову манифестацију.

Жељка Алексић, новинар „Борбе“ из Београда:

- Рибник, најзападнија жива парохија и општина Републике Српске имала је изузетну част да на најлепши могући начин обележи осам векова Хиландара. Мени је једино као што целом овом величанственом догађају није дат већи публицитет. Овај народ је то заслужио...

Борац - први женски фудбалски клуб у Републици Српској

У фебруару ове године у хотелу „Кардиал“ у Бањи Врућници одржана је редовна Скупштина Извршног одбора Фудбалског савеза Републике Српске, на којој је изабрана комисија за женски фудбал наше државе. Покренута је иницијатива да се формира женски фудбалски клуб и оживи фудбал њежнијег пола на нивоу Републике Српске. Председник комисије за женски фудбал у РС је Живко Станић, истакнути спортски радник и ентузијаста.

Послије сједнице ИО ФС РС, 15. маја 1998. године основан је Женски фудбалски клуб Борац из Бање Луке. То је први женски клуб на овим просторима од распада претходне Југославије. Иницијатори оснивања ЖФК Борац било је неколико спортских радника, међу којима и Велимир Сомболац, заменик министра за

Детаљ са Оснивачке скупштине ЖФК Борац

Даме у копачкама

спорт и омладину у Влади Републике Српске, Божо Малешевић, председник ИО ОФС Бања Лука, и већ поменути Живко Станић, председник Скупштине ОФС Бања Лука.

лише Славока БАСАРА

Циљ оснивања клуба био је да се оживи женски фудбал у Републици Српској. У свијету се масовно организују и оснивају женски фудбалски клубови, тако да поједине играчице постају предмет трансфера, што је највише изражено у Италији и Сједињеним Америчким Државама. Баш као и за фудбалере велика је потражња и за фудбалеркама, јер женски фудбал је све популарнији - истакао је Живко Станић, сада председник ЖФК Борац.

У Савезној Републици Југославији женски фудбал је одавно заживио. Много се улаже у њега, а права потврда да без улагања нема ни успјеха говори и податак да је Машинац из Ниша тринаест пута био шампион Југославије.

У Југославији постоје двије Прве лиге, „А“ и „Б“ и једна Друга. Ми још не можемо да организујемо ниједно такмичење, јер немамо клубова, али се надамо да ћемо ускоро и то моћи. Послали смо допис свим подручним фудбалским савезима и чак неким клубовима да их покушамо активирати како би женски фудбал добио још чланова. Чим се оснују четири клуба заживјеће и такмичења, па макар они били само из Бање Луке - истакао је Станић.

Свлагачионица и топла вода

Послије донесене одлуке да се формира Комисија за женски фудбал Републике Српске, а

Петнаестог маја ове године у Бањој Луци је одржана Оснивачка скупштина Женског фудбалског клуба Борац. За сада се тренинзи ЖФК Борац одвијају на помоћном терену Градског стадиона понедељком, сриједом и петком два пута дневно, а суботом свих 25 играчица, колико клуб броји, тренира заједно

прије оснивања ЖФК Борац, председник те Комисије и њени чланови обратили су се Министарству спорта и омладине РС, са захтјевом за издавање сагласности о регистрацији клуба. Сличан текст је упућен и ФС РС. На велико задовољство поклоника женског фудбала, врло брзо је добијена сагласност од Милорада Каралића, министра за спорт, и Милана Јелића, првог човјека „куће фудбала“ наше државе.

Иницијативни одбор

У иницијативном одбору за формирање ЖФК Борац су били: Живко Станић, Божо Малешевић, Јеленко Радоњић, Добривоје Сабљић, Благоје Шипка, Божо Симоновић, Жаре Балабан, Радван Пилчагић, Недељко Митровић, Боро Лолић, Зоран Калинић, Велимир Сомболац, Симона Балабан, Весна Кузмановић, Нада Симић, Мања Кнежевић и Бошко Нанић.

Након те сагласности Министарства и ФС РС одржана је Оснивачка скупштина клуба и изабрани су руководећи органи: Управни одбор, Надзорна комисија, комисије за маркетинг и финансирање, за информисање, за нормативна акта, Здравствена комисија, те Комисија за унапређење женског фудбала и Комисија за односе између игра-

ча и клуба. Овом приликом треба истаћи да су од седам чланова Управног одбора чак четири припаднице љепшег пола - казао је Станић.

Ових дана ЖФК Борац добио је просторије на Градском стадиону. Ријеч је о једној канцеларији и свлагачионици у којима ће се одржавати састанци на нивоу клуба заједно с фудбалеркама. Из управе клуба већ су предузели конкретне мјере како би свлагачионицу довели у ред, па је тако уведена топла вода за туширање после тренинга, гријање је такође обезбијеђено. Ипак, ово је прва помоћ и није трајно рјешење, па су зато у клубу одлучили да ускоро побољшају услове и добију свој стадион.

Обратили смо се директору Гимназије да нам одобри простор уз сву установу и све уређење који су тамо. Нажалост, нисмо добили никакав одговор. Видјевши да је терен у сјајном стању и да се на њему тренутно налазе неке гломазне цијеве, схватили смо да је тај терен за нас неприступачан. Због тога апелујем на органе Скупштине града Бање Луке да нам изађу у сусрет и одреде локацију за ту намјену. Потребна су нам одређена финансијска средства како бисмо одредили боље услове за рад, јер Градски стадион је већ претрпаван терминима за тренирање. Такође, упутићемо захтјев Скупштини града Бање Луке за издавање послоног простора или обезбијеђење локације за постављање једног kiosка у граду, у

Председник Комисије за женски фудбал: Живко Станић

којем би радиле наше играчице и тако стварале приходе клубу - рекао је Станић.

Слаба финансијска подршка

За сада, тренинзи ЖФК Борац одвијају се нормално и у добрим условима на помоћном терену Градског стадиона. Тренутно се ради понедељком, сриједом и петком два пута дневно, тако да играчице које иду ујутро у школу тренирају после подне и обрнуто. Суботом свих 25 играчица, колико клуб броји, тренира заједно.

Ускоро ће наступити хладни период у којем ће услови за рад бити много тежи. Због тога смо тражили и добили три термина у дворани „Обилићево“, а упутићемо захтјев и водећим људима дворане „Борик“ за једним термином.

За сада, клуб нема великих трошкова, јер не игра утакмице. Клуб егзистира без проблема и с малом финансијском подршком. Све се своди на то да се тренира и уходавају играчке вјештине. Наравно, када оживи такмичење све ће бити много теже, али надам се да ћемо издржати - истакао је Станић.

Многи су спонзори помогли ЖФК Борац у давању опреме. Тако је Рафинерија уља у Модричи даровала клубу с двије гарнитуре дресова, баш као и Енергоспетрол из Бање Луке, који је обезбиједио за играчице мајице за тренинге, као и скафандере. Обезбијеђене су и тренерке за фудбалерке. С екипом ради тренер Божо Симоновић, који је до сада извео на стотине генерација. Тренирао је многе клубове, а сада тренутно ради у Школи фудбала „Цаја“. Он је за сада једини плаћени члан ЖФК Борац.

Желим да захвалим руководству ФК Крила Крајине, које нам је изашло у сусрет и дало нам на кориштење своје терене у „Борик“. Тако смо радили све до прије неколико седмица и имали смо заиста коректну сарадњу с руководством популарних „војника“. Једини недостатак је човјек који би у клубу био задужен за маркетинг и опслуживање свакодневних потреба играчица - казао је Живко Станић.

У предигри финала Купа Бање Луке, на Градском стадиону играла се утакмица женских клубова из Југославије, а састанци су се Олимпик из Бачке Тополе и Индекс из Новог Сада. Био је то покушај да се оживи женски фудбал у Бањој Луци, а уједно и популаризује. Организатор тог меча је био управо ЖФК Борац.

У клубу је направљен план и програм рада и развоја женског фудбала у Бањој Луци, али и Републици Српској. Аутор тог програма је тренер Симоновић, који је у њему изнио своје до сада стечено искуство. То потврђује

Управни одбор

У Управном одбору ЖФК Борац су: Живко Станић, председник, Нада Симић, потпредседник, Бранислава Остојић Поњарац, председник Скупштине, Сандра Мићић, Симона Балабан, Мира Грмеш, Добривоје Сабљић и Анђелко Граховац.

да се у ЖФК Борац амбициозно ради са жељом да се остваре запажени успјеси и обезбиједи излазак на међународну сцену.

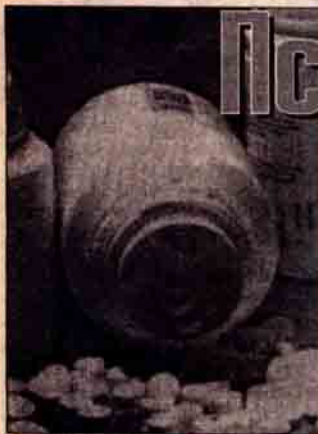
Наш циљ је да у наредне четири године, ако ситуација то дозволи, створимо јаку репрезентацију, која би учествовала на Свјетском првенству у Јапану и Кореји 2002. године. Ми то можемо, само ако нам се укаже прилика.

Наравно уколико одемо на исток никако не бисмо смјели да будемо последњи. Морали бисмо ступити у контакте и с представницама женског фудбала у Југославији, јер репрезентација БиХ, коју сачињавају само играчице из ФБиХ већ учествује на интернационалној сцени - закључио је Станић.

Новости из медицине

Психијатрија, модерна алхемија

Један од честих приговора упућених психијатрији је како то да у овој области још увијек није могуће дати опипљиве доказе научних резултата, као што се то захтијева од осталих медицинских стручњака

Бројни Американци са психолошким проблемима подвргнути су једној од 200 и више терапија и безброј псевдотерапија, којима се сада тргује, као лијековима против свих болести, анксиозности и брига. Такво стање, према писању америчког часописа „Тајм“, довело је психијатрију у овој земљи у непријатну ситуацију да непрекидно брани своје године грађене тековине, мада је слично готово свуда у свијету.

Заиста, готово на свим фронтима, психијатрија је „положена на кауч“. Психијатрију сада често нападају да због оне исте врсте несавјесног односа према болеснику који се јавља у и неким другим гранама медицине. Многи психијатри у посљедње вријеме све се мање баве проблемима свакодневне неурозе, препуштају третман таквих обољења психолозима и аматерским поп-терапевтима. Најзад, кажу, да ли је заиста потребно докторска титула за пријатељско ћаскање са пацијентом које се увијек завршава прозачном дијагнозом „сувише сте окупирани собом“.

Један од честих приговора упућених психијатрији је како то да у овој области

још увијек није могуће дати опипљиве доказе научних резултата као што се то захтијева од осталих медицинских стручњака? Нису ријетки психијатри који сматрају да њихова професија сада подјећа на неку врсту модерне алхемије, саздане од нагањања и мистике, али са веома мало чиненичних основа. Психијатри су данас постали најоштрији критичари сопствене науке. Неки од њих кажу, на примјер, да не постоји ментална болест већ само низ свакодневних, лакших или сложенијих проблема. Други психијатри настоје да докажу да постоје многа обољења мозга, као што је на примјер, шизофренија, али која се могу лијечити једино гомиллом фармацеутских препарата. Прошло је вријеме, кажу, када је психијатрија била „дјевојка за све“, постављена између пацијената са уобичајеним животним невољама и оних којима је озбиљно оболио мозак.

Насупрот таквим схватањима, има и оних који вјерују да је шизофренија саставни дио стварног свијета, чак са извесним предностима. Шизофренија је, тумаче, врста психоделичне епифаније, супериорнији облик сазнавања од нормалног

искуства. И најпозванији стручњаци данас више нису сигурни да ли је психијатрија у стању да разликује болесно од здравог психичког стања. У једном експерименту на клиници у Стенфорду у САД послали су осам ментално здравих добровољаца, међу којима и једног психијатра, државним и приватним психијатријским установама широм Америке и саветовали им да се понашају нормално. Многи стварни пацијенти на клиникама брзо су установили да су новајлије, заправо, здраве особе. Међутим, то није примијетило и психијатријско особље. Да ли, онда, питају се стручњаци, дијагностички процес у којем се догађају такве грешке може бити поуздан?

Фројдов покрет, који је пробудио извесне наде, запао је касније у кризу готово нарцисоидне неумјерености, пропгирајући да је наука о уму најзад на граници разјашњења свих менталних болести. Већ у тој фази почело је незадрживо понирање психијатрије. Многи данас сматрају да је ентузијазам за психијатрију прије 20 година углавном био заснован на погрешним интерпретацијама Фројдових поставки.

Фројдова широка и сложена теорија ума, један од највећих интелектуалних подухвата овог вијека, настала је у вријеме када је психијатрија једва одмакла даље од употребе електрошокова, лоботомиије и разноврсних грубих метода лијечења. Највећи дио европских интелектуалаца ни тада није био нарочито импресиониран Фројдовом теоријом. У то вријеме, један дио његових сљедбеника, Јевреја, бјежећи пред нацистима почео је да шири његово учење у САД.

Психоанализа је убрзо привукла пажњу богатих грађана, спремних да плате скупе психоаналитичке третмане, и нешто образованијих слојева који су били задивљени суптилношћу овог помодног излета у несвјесно. Током четрдесетих и педесетих година, психоанализа је постигла значајан углед превазишавши најсмјелија Фројдова очекивања. У класичној Фројдовој психоанализи читав третман започиње опуштањем пацијента на неизбјежном каучу. Сустрет са аналитичарем траје око један сат, а понавља се три до пет пута седмично. Кључ Фројдове методе почива на тзв. трансферу – аналитичар, који замјенује неку веома важну особу из прошлости пацијента, обично родитеља, да би пацијент, евентуално, поново оживио сјећање и тиме ослободио блокиране емоције.

у сљедећем броју: „Психијатрија на каучу“

Пише
M. Sc. Dr.
Слободан
СПРЕМО

Козметички буквар

Старост и љепота

Да љепота није толико питање старосног доба колико унутрашњег зрачења и правилне његе доказ су многе лијепе жене које су прошле

Пише
Бурђица
ГОЛИЋ

тридесете године, а рекламирају производе познатих козметичких кућа. Тако рецимо, Катрин Денев рекламира „Ив Сен Лоран“, Синди Крафорд „Ревлон“, Инес Састри „Ланком“ и многе друге.

Особе са двадесет година су лијепе, имају заштитни слој који се састоји од воде и масноће и имају веома једноставну његу, хидрантне благе препарате. Ако је кожа масна користите препарате намијењене масној кожи којима ћете ублажити сјај и спријечити појаву бубуљица.

Са 30 година кожа губи способност везивања воде и већ тада треба почети користити препарате који спречавају стварање ситних бора око очију.

Са 40 година продубљују се оне fine линије и претварају у боре које ипак мање упадају у очи ако је кожа његована и сјајна. Тада можете користити препарате са воћним киселинама, липозоима и осталим биоктивним материјама које подстичу

регенерацију коже. Такође се препоручује и коришћење препарата са витаминима и селеном који подстичу активност ћелија.

Са 50 година многе жене помишљају на естетске операције као што су затезање калака, одстранивање подвољка и тако даље. Независно од тога који је тада потребна интензивна њега која учвршћује ткиво и регенерише кожу. Наравно, не смијете се заборавити ни појачана њега коже и деколтажа, те руку јер ови дијелови откривају праве године.

Мејк-ап 98

Најновије формуле по којима познати свјетски произвођачи праве средства за његу имају специјалну силиконску емулзију захваљујући којој крема остаје цијели дан на лицу. Она је направљена тако да не суши кожу па и шминка коју наносите на лице изгледа много боље него

са обичном подлогом. Ову нову формулу користе „Ревлон“, „Ланком“ и неке друге куће.

Нове формуле које омогућавају да шминке изгледају савршено цијели дан и ноћ користе се и у производњи алајера, маскара и ружева. Најновија технологија омогућила је дуготрајну линију изнад и испод ока пуна 24 часа, а извучена линија неће се нимало размазати. Најновије маскаре садрже полиуретан за формирање чврстог филма, који се такође не губи 24 часа.

Шминка

Са 20 година и ненашминкано лице изгледа веома лијепе. Шминка је само украс и дозвољено је све што вам се допада. Већина жена у 30. години већ има израђен сопствени стил. Тада је вријеме за јасне тонове, усне тамноцирвене боје, наглашене обрве, или тамно сивичене очи.

У 40. години враћамо са класичном начином шминкања, а то значи да треба да користимо природне смеђе тоне.

У 50. години боје шминке треба да буду свјетлије, ружичасте

или свијетлоцирвене за усне, природни или сиви тонови за очи.

Не заборавите да ни ова зона неће проћи без сјајла на уснама а боје су од њежне розе до тамнољубичасте.

Први вијек

Комедијашење

Филмска комедија означава разнолику и флексибилну структуру, културну конвенцију тематски, друштвено и психолошки одређених стварности, што се распознају у односима између група филмова и култура у којима су филмови стварани, те култура у којима се ти филмови приказују са заједничком одлуком да подстичу смјех" („Филмска енциклопедија 1", ЈЛЗ, Мирослав Крлежа", Загреб, 1986). Ова, помало замршена дефиниција „најсмјешнијег од свих жанрова" седме умјетности новијег је датума и настала је на основу заједничких карактеристика свих филмова којима је једини циљ да насмију гледаоца.

Комично на филму често је изван стандарда које познаје савремени живот. Или је прекоmjерно увећано или умањено, односно физички и визуелно свјесно одудара од онога што зовемо обичним животом, не без разлога. Наиме, послјег првог (позитивног) шока, који су изазвале покретне слике и непрекидног „храњења" гледалаца пуком прегликаном ствариошћу, средином 1897. године поједини пионери кинематографије потпуно исправно су процијенили да ће се гледаоци врло брзо заситити призора које могу видјети и у свакодневном животу, те су кренули (тада још потпуно непознатим) стазама играног филма.

Мада су неки историчари и теоретичари седме умјетности престога прогласили Лимјеровог „Поливног поливача" (1895) првом комедијом у историји филма, пре-

Комедије су у почетку биле колективне и анонимне, а главну улогу играо је сјам догађај на који је филм био усредсређен, а не индивидуални комичар

пише Горан БАРАЋ

ма модерном схватању овог жанра, наведена једноминутна једночијна је тек обична досјетка. Почев од 1897. аутори најприје траже инспирације и теме за своје „комедијашење" на филму у сликовном хумору, комичним анегдотским цртежима и карикатурама. Таква су била остварења чланова чувене „Брајтонске школе" - Џејмса Вилијемсона, Роберта Вилијема Пола и Џорџа Алберта Смита. Убрзо, своје узорне и надахнуте комедије проналази у позоришно забављачкој традицији широким народних маса, потом мјузиклу, кабареу, водевилу, чак циркусу.

Искоришћавањем драмске и нарративне могућности новооткривеног медија, пажљивије се припремала и развијала радња, па су на преласку из 19. у 20. вијек и филмови постајали све дужи. Комедије су, у почетку, биле колективне и анонимне, а главну улогу играо је сјам догађај, на који је филм био усредсређен, а не индивидуални комичар. Касније, како је филмска умјетност сти-

цала све већу популарност, тако су почеле да се појављују свестране комичарске личности, које су врло брзо постале и прве праве глумачке звијезде.

У Француској, први филмски комичар био је Андре Дед, познатији под надимком Кретинети, на основу имена једног од ликова које је тумачио на великом екрану. Дед је на филму почео да наступа 1905. године, када је за компанију „Пате" снимио своју прву комедију под називом „Потјера за периком". Популарност му је веома брзо расла, тако да већ 1909. тумачи главне улоге у петнаестак комедија. У историји филма остао је упамћен као комичар, чија комика је била заснована на традиционализму циркуског клоуна и кабареетског лафрдијаша. Иако је у својим улогама оставао мјеста и за акробатске вјештине, у комедијама непрестане журњаве и бизарних ситуација Дед је био смушењак који стално руши све око себе, небројено пута пада и подиже се, а често бива брутално

Макс Линдер у филму „Мој живот"

кажњаван због своје неспретности. Комичарска звијезда Андреа Деда лагано је почела да гасне око 1915. године, да би се коначно повукао са филма 1928. године...

Јединствена појава у почетном раздобљу нијеме филмске комедије у Европи био је још један Француз - Макс Линдер. Овај комичар, који је доживио метеорски успон, али исто такав и пад, створио је лик Макса, софистицираног господина, обученог у елгантни фрак и обузетог удварањем. Почетком друге деценије 20. вијека Линдер је стекао огромну популарност и изван Француске, која му је омогућавала да обори

све рекорде у оствареној заради. У поређењу са дотадашњим типом комедије, комика Макса Линдера била је значајна иновација. На основу водевиљских текстова изградио је специфичну врсту комичног филмског израза богатог психолошким нијансама, уз коришћење (такозване) „ситуационе комике", комике трика, журњава и падања.

Све до почетка Првог свјетског рата Макс Линдер био је познат као краљ филмске комедије. Након њега овим жанром почињу да „господаре" бурлеске Мека Сенета, а нешто касније и савршени гегови Чарлија Чаплина.

Хумор и сатира

- Успио је преко ноћи. Али - никако да му сване.
- Прије се крало. Сада су људи сналажљиви.
- Што су већа јаја већа је могућност да мућак буде велики.

Слободан ЖИВАНОВИЋ

- Благо ситним душама - оне хране сатиру.
- Принчеви се не жене са Пепелугама. То само лажу дјецу.
- Жене - љубавни профитери.

Горан КЉАЈИЋ

Афоризам неђеље

Не лажу политичари - они само не говоре истину.

Горан КЉАЈИЋ

Директор

Он је директор, паметна глава, он је директор и кад спава

Има три секретарице, три насмејане чавке-птице, са дојкама од бомбона и са крилима од телефона.

Он је директор тепецираних врата, он је директор радника без плата.

Он је директор радника на принудном одмору, а он на рачун предузећа летује на мору.

Да се и радници одморе као прави људи, да их јутарњи сат не буди

Јер је ово ново време сатова, кад радници не журе на посао, него скачу са спратова.

Шта ли сањају у сну радници на животном дну?

Дали се новом сну-занату, сањају да су у фабрици и да иду у Банку по плату

А клад се из сна пробуде виде да не личе на људе

Јер не личе на фабрике него личе на крике

Он је радници прозор без стакла, он творац фабрике пакла

Он директор, весела слобода, главна личност овог доба.

Ђуро ДАМЈАНОВИЋ

Кућелџа Црне Вуне

Крену смо снијегом. Босоноги. Снџегом на којем није смио остати никакав траг. Отргнути од прегорјелог и на чађ смрдљивог сна, ископавали смо кости, које осташе у начетом гробу још од јуче. Мртву браћу. Беда. Бабу...

Жељко ГАЛОЊА

Јово РАДИНОВИЋ Т(р)авни Травник или Друга смрт моје мајке Босе

Мајци Босилки,
чији споменик
више не постоји

Болест Твоја била је бржа од „јире“ који Те шездесете одвезао у т(р)авничку смрт! Тада сам тек учио прва слова и још нисам знао шта је смрт, па Те тада и не оплаках...

Деведесати - умрла си други пут!
Оскрнавише Те, мучки, ноћу, јер се плаше и нас мртвих...

Тражио сам Те, сав устрептао од неизвјесности, под купинама, у копривама, међу комадима и комадићима највећих нам светиња...

А онда, схватих: нису Те одијели, ни обешчестили нису!
Ти се од мене ниси ни одвајала, са мном си Ти, у мом срцу, увијек - дубоко.
Из њега Те нико - не може украсти, нико Ти ништа у њему не може!

Почивај у миру, мајчице моја једина.
Умрла си други пут - да Те оплачем сада, кад већ нисам прије - али, више нема умирања!

Све док у мојим грудима срце куца.

А дослије - биће већ некако...

(Бања Лука, 26. августа 1998)

Сви у једну врећу!
А пранјед? А чукуњед? А...?
Они осташе, расијани по биткама.
Неко оста тамо одакле дођосмо, а неке и заборависмо. Сад нас они једини и краше. Свијетом.

- Разданиће. Брже. Извади смо лобању - праскао је отац.

На рукама нам земља, на којој смо рођени и он и ја. Да и њу понесем?

Бар мрву. Да је прогутам? Па нек ми је крв сакрије у срце, кажу, ту остаје док си жив.

- Оче, зашто носимо мртве а остављамо кућу?

- Зато што је кућа тамо... Ђе забодеш... Ђе искрчиш... Ђе закрајниш. Ђе... Ма копај, сад си наш'о! Обданиће.

Закопавали смо се у допала раскопан гроб.

- Оче, јагњетина мирише пољским травама, пилеће месо воденичним каменом, а на шта ми? Кад нас увате и натакну на ражањ, ко чича Србу.

- Е - прицарљи га кашаљ. - На чојство - онда мало млаче дода: - и нечојство.

- Шта је то? - расколацих очи пуне наше земље.

- То ти је... Ово прво пуно кошта.

- Колико?

- Нема ту колико, оно се плаћа животом.

- А ово друго?

- Ни оно није ништа: јефтиније.

- Шта се за њега даје? - застадох хватајући кост.

- Образ.

- Оче, реци шта је то? Чојство.

- Мирис на оне испред... На чувања обичаја... На зрно, из којег никосмо. Чојство ти је кад... покрај твога пања не никне метиљ.

- Него?

- Храст! И да добро пазиш ти, Зијевче, да и ти кад те живот подреже будеш сигуран.

- У шта?

- Да су око пања Вучећи а не Змијатовићи.

Тад отац подиже несасушену лобању свога оца. Држећи је за сиједу косу, прекрсти се. А онда, као да му из једног ока кану. Једна, једина суза.

Мом великом Оци канула ли је?

Пијетлови су из села избјегли прије нас, појела их војска, али да их и има не би још кукуркинули кад смо га ми напуштали.

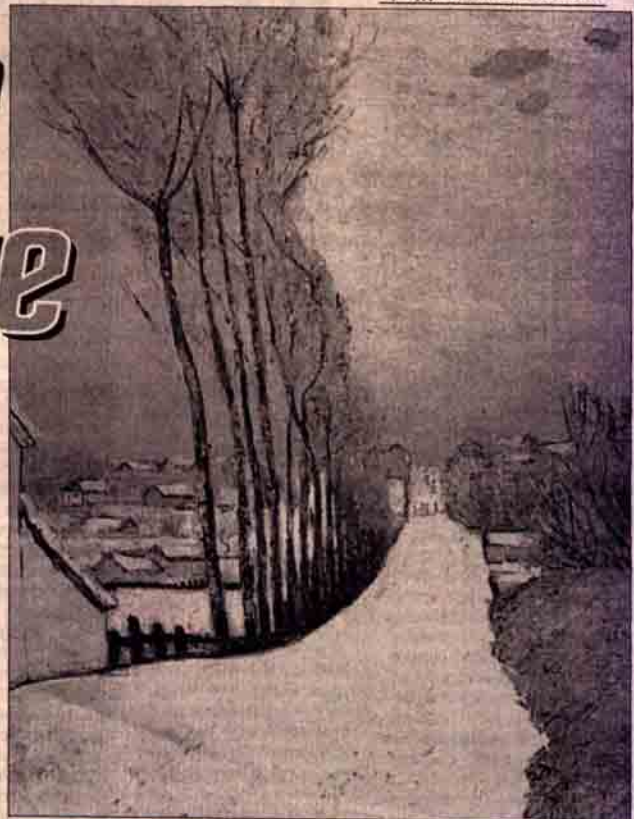
- Само како се пожељети може.

- Шта? - упита мати.

- То што пада такав.

- Какав?

- Густ, густ, Видосава. Неће остати никакав траг.

Сава Шумановић: „Друм у снегу“

- Који он?

- Снџег.

Од наше имовине понијели смо:

Отац сјекиру, мати кућелу црне вуне, је врећу са костима, а сестра је била толико мала да није ништа ни имала, осим своје болести. Њих двије се умриле у зобници преко очевих леђа.

Вирила јој сићушна глава са два велика плава ока у која су упадале пахуље. Дуго сам послџе, за њану смрт, криво баш њих. Она је намамиле. Некуд горе, крпама од облака. Горе, изнад овог што Оцо зове патњом.

Сахранисмо је, скоро па у небо, близу неба. У бјелине.

У гроб од вјечитог снијега. Мати је плакала. Без суза. Вјетар их је убијао, прије него што су се зачињале. Тресла се, заједно са рукама које стежу кућелу црне вуне.

А отац?

Он је стално нешто понављао. Климао главом и погледао горе. Дизао руке, крстио се. Махао, климатао, чешкао се, трљао...

Кад би нас неко гледао, ко не зна за нашу несрећу, лично би на комедијаша који се глумира.

Од свега тога разумјех:

- Оче наш, Хвала. Што је узв. Ситну. Да је не једу. Велики. Амин. Ал' не узимај ми Теодора. Нек он мучи. Са мном. И, даље. Ко и сам што сам. Али да га мук не искупи, него уљуди. Док не... Док... Не запали...

Тек много година касније, кад сам и ја већ увелико пушио остругу у несташици дувана, схватио сам да то што је требало запалити ни у ком случају није била лула, коју ми је тада највише бранио.

Док смо силазили с планине сестрин гроб је свијетлио.

- Оно је међа - цртао је очев прст кроз ваздух корито ријеке која се тек наслућивала у даљини.

- А знаш ли како јој је име?

- Јок - рече ћутљива мати, која је тџелом вјечито ћутала а душом увијек нагђе са својом мртвом дјецом, разговара.

- Сава, баба Сава.

- Ко наш свети? - упитах.

- Е баш слично, само женско.

Ко зна ко је њу крстио кад подијели на оне и ове.

- 'Ојемо ли међу оне тамо или ове овамо? - упитах.

Отац погледа:

- А ће би ти?

- Ђе је наш, ту би' и ја.

- А ко'и је то наш?

- Па наш.

- Шта ћу с тобом? Наш је и тамо и овамо. Само што је тамо и Донаш а 'вамо и Изнаш.

- Па шта ће они међу намама? - погледах га збуњено.

- Морају, једем ли га, ваљда што нам је добра крв!

- Да нису крпељи? - зачудих се.

Тад ме мој отац помипова, ванредно, трећи пут у години.

- Јесу, сине, крпељи су. Само нису они шумски, шумски кад се насиса он сам пуне, а ови што више лочу више им се 'оће. И зло је што они не пуцају кад се напију.

- Него?

- Него, тражи им се још.

- Па нек погину мало и више, има Црвенке. Да не покрепају ови Однаши и Изнаши. Кад већ ништа друго и не троше.

- Е, мулче, мулче. Нек се напију мало. Ђе би био да не дадем човјеку ни ја нити било ко други у роду нашем. Краи и онако просипамо столуп више, по земљи, него ракије. Али они, сине, 'оће све.

- Све.

- Све, Зимоња. Е вала не дам. Могу и ја бити... Вукодлак.

(Прва награда на конкурс „Истина о Србима“)